

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 11
సంపుటము ౧౧

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ ఆగస్టు నెల 8-వ తేది శుక్రవారము
శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, శ్రావణమాస శుద్ధ అష్టమి ౮.

No. 111
సంచిక ౧౦౦

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

లాప్త గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. సంవత్సర చీటి కూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము నకలవిధ

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుబోట్ల బాపును,
చర్మపు నొప్పుల బారదోలును, బోట్లగొట్టును.
బెఱుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

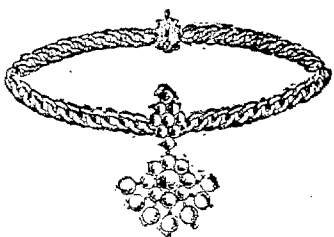
నొప్పులకు నంజీవివంటిది

ఈమందును బుద్ధగానే చెమట వట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి జేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేయును.
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

చక్క-నిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుంచువగిరక
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబు శెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

ఒకసారి మాకు అర్జును నిచ్చి మా నాణ్యమును తెలుసుకొన కోరదము

స్త్రీలు కింతముసందు ధరించు

చెయిను ఆడ్డిగె

6 న॥-13 న॥వరకు చేయవచ్చును.

చేదారం సహా మజారి రు. 10-15వరకు గలదు.

ఇమిటేషన్ పతకములు

ధర రు. 30-50 వరకు గలదు.

172 పుటులుగల అందమైన మా క్యాటలాగు 1 కి ధర రు. 1-0-0.

(4) ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ, నగలువర్తకులు, చై నాబాబురొడ్డు, మదరాసు.

శ్యామా సుందరము

ఒక చక్కని నవల

గ్రంథకర్త : ఒంతలి నత్య నాథము

ఇది నలువదేండ్లకు పూర్వ మాంద్రదేశమును కలవరపఱచిన

రంపయుద్ధము

నకు సంబంధించిన నవల. కథానందర్భములు, వర్ణనలు,
రంగములు, పాత్రలు హృద్యములై చిత్రము నాకర్షించును

డిమ్మి పైజా ౧౦౦ పేజీలు : వెల రూ 1-0-0

ఒకసారి మొత్తముగ కొనుగారులకు కమీషన్ నివ్వబడును

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, తపాలాపెట్టె 212, మదరాసు

(953) వెల్లింగుటన్ సినిమా

2.8.24 శనివారమునుండి 8.8.24 శుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6-15 ప్రతిదినము 2 ఆటలు రాత్రి 9-30
శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 8-15 కూడ గలదు
డిబ్యుల్ సిరియల్ అట్రాక్షన్ ది బరిగాన్
ట్రయల్ ఆజవవారం ఎడ్విస్కోలో అదభుత
సాహస కార్యములు వారి పింగుడాగరు మొదలగు
నవి గలవు ఇంటర్ నేషనల్ స్టూడుస్ గూడ మూడ
బడును. (6 భాగములు)

ఇంపీరియల్ సినిమా తిరువల్లి కేణి

2.8.24 శనివారమునుండి 8.8.24 శుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6-15 ప్రతిదినము 2 ఆటలు రాత్రి 9-30
శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 8-15 కూడ గలదు.
రెండు అద్భుతమైన ఆటలు ప్రదర్శింపబడును.
కాటెక్ కిడ్స్ ఎడ్విస్కోలో రెండవభాగము.

2 సతి వీరమతి తూగురాత్రైన రసపుత్రరాశి
7 అద్భుతమైన కీర్తి.

హిందీ-తెలుగు

తెలుగు తెలిసినవారికి హిందీ తెలుగు

విలక్షణ శబ్దాలపై ప్రాంతీయము

అలగిత్త 6-6-0

మొదటి భాగము 6-6-0

హిందీ పాఠశాల దీక్షనరీ ౧౦-౦-౦.

అంబు ప్రెస్స్ లోను.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయం,

6, తంబు శెట్టి వీధి, మద్రాసు.

ఆంధ్ర నాటక సాహిత్య పరిషత్తు

సాహిత్యసభాధ్యక్షులగు

శ్రీ శతానధాని శాస్త్రి వ్యాచార్యులుగారితో

సంభాషణ

ప్ర:— 'భామనే సత్యభామనే' యను శ్రవ్యనిర్దేశ మేమి నూచించును?

ఉ:— సామాజికత నాహార్యస్థితికి సన్నద్ధమొనర్చుటకు గాని; తా ప్రదర్శించబోవు పరకాయప్రవేశ సంవర్ధమును గాని.

ప్ర:— సామాజికతని యం దాహార్యస్థితి నిష్పన్నముగదా?

ఉ:— సామాజికతని యందుని సిద్ధమైన, నటుని యభిప్రాయ నందు నిష్పన్నముగా?

ప్ర:— అట్లు అక్షరవినిర్దేశముగాని నేల నిర్ణయములు యునని నానునది.

ఉ:— ఆయనది సామాజిక లక్షణవినిర్దేశమైన, నటులకు వినిర్దేశముగా? అర్థింపబూనినంత, సమర్థింప బూనినంత?

ప్ర:— పరార్థ ప్రస్థుతియందు నటునికేమి జోక్యమున?

ఉ:— పరార్థ ప్రస్థుతియందు సామాజికము, సాంస్కృతికములను తనకుఁ బంపించునది ప్రాయమున.

ప్ర:— ఇట్లు సాంస్కృతికములు నటు సామాజికము కళ కల్పనకరింతురు.

ఉ:— సాంస్కృతికములను కారణముల నిర్ణయించి, పరస్పరము ప్రసరింప నటుసామాజికముచే కళను మేల్కొల్పుటయే యుద్దేశము. కాని సాంస్కృతికములను పురికొల్పుటకాదు.

ప్ర:— సామాజికముజిట్టి ప్రస్థుతి కీయకొనవలసినదా?

ఉ:— అట్టి యాదార్యమున్న సభ్యంతరములేదు. కాని, యెల్లయు అంతసమర్థులు కావలెను.

ప్ర:— ఇట్టి ప్రస్థుతియొక్కను కలవడెన నాటకస్థితి తాము రచన గదా?

ఉ:— కాక యితరవరు నిలిచెనా? ఇచ్చిపుచ్చుకొనుట మొదలైన నాటకకళ, సంభాషనాకాలమునను.

ప్ర:— ఆయనభర్తనము మరియేమి నూచించును.

ఉ:— నటుని కాహార్యస్థితికి పిలిచినపలుకునట్లుండవలెనని యును నూచించును.

ప్ర:— వినయనూచకముగూడ కానవచ్చునా?

ఉ:— ఇది మీనాట చెప్పించుటే నాయుద్దేశము.

ప్ర:— లోపములను పూరించుమని యా ప్రార్థనము?

ఉ:— పసనా భరణాద్యలంకార ప్రయత్నములను పూరింపుమని యొకయుద్దేశముకూడ గలదు.

ప్ర:— నాటికాలమున నిట్టి పరికరములు లేవనియో?

ఉ:— మరి యేమిచెప్పవలెను? నాడుగాకున్న నేడు మాత్రమువారికేమి చంకికోలులు, పెరల్లములు గలవు?

ప్ర:— అట్టిదోషము నెట్లుపోగొట్టుమని వారియందే శయ?

ఉ:— (ఆహార్యము) సంభాషనమున.

ప్ర:— చిత్తము. అట్టి శ్రవ్యనిర్దేశముల నిష్పన్నముచ్చిన బాగుండదా?

ఉ:— మాచ్చిన నాటకపద్ధతులు, నాటకములు, యధేచ్ఛములుగనుండ, వాటినిమార్చునా?

ప్ర:— నిష్పన్నయోజనముగ నిష్పన్నము కాన్పించుటచేత

ఉ:— నాటకరచనానుల, నలయుమార్పుల, (తనస్థితిని) నూచించి, కల్పింపజేసి యుండుటే వాటి ప్రయోజనము. వేరేమికావలయును?

ప్ర:— శాస్త్రీయ ప్రయోజన మని నాయుద్దేశము.

ఉ:— శాస్త్రీయప్రయోజనమున నొకదశను నూచించుట; అనేకమున, పిచ్చితనముయొక్కే గనుమని యూహించు నటులకు 'భామనే సత్యభామనే' అనునట్టి నిర్దేశములచే, ఆహార్య త్యము నుపదేశించుటయును శాస్త్రీయప్రయోజనములుకావా? (సశేషము)

(ఒకవిలేఖరి)

నూచన:— విషయము బహుశమై సూత్రప్రాయమై, సాంకేతిక పదధూయిష్టమునందుంచుచే పండితులకేమో గాని సామాన్యులకు కొంచెమైన గ్రాహ్యము కాకుండుటచే శ్రీ ఆచార్యులవారి సమన్వయముల వలన నటులొకమున కధికమున లాభముకలుగ నవకాశములేకుండ బోవుచున్నదిగాన నీప్రశ్నోత్తర రూపమున మృదుతైలగల వ్యాసరూపమునకు మార్చిన లాభ కార్యమగునోమోయని నూచించుచున్నాము. (ఆం. ప. సం.)

దేశీయ శస్త్రచికిత్స

శస్త్రాత్మకమును ఈ ఆయుర్వేదమును ప్రత్యేకప్రత్యేకముగా శస్త్రచికిత్స, కాయచికిత్స, బాలచికిత్స, శాలాక్యలంకరము, భూతవిద్య, ఆగదత న్యాయ, రసాయనత న్యాయ, వాణిజ్యరసత న్యాయ, అని ఎనిమిదివిధములుగా విభజింపబడినది. ఇట్టి శస్త్రాత్మకమును ఆయుర్వేదమునకు ముఖ్యమైనదియను శస్త్రచికిత్సను వలెపెట్టి, "యజ్ఞస్యశిరోచ్చిద్యతే దేవాఅస్మి నావల్యువక్ భిషక్వానైః ఇదంయజ్ఞస్యశిరో ప్రతిధత్మతి... తతోవై యజ్ఞస్యశిరో ప్రత్యధత్తాం" యజుర్వేద 6.4.9. యజ్ఞ పురుషునిశిరస్సు చేదంపబడినపుడు దేవతలు దేవద్యులని విఖ్యాతిగాంచిన యశ్వినీదేవతలను యజ్ఞపురుషుని శిరస్సును మరల సంధానముచేయుడని యానతిచ్చినచో వారలు వారి శస్త్రప్రయోగాకాలముచే యజ్ఞపురుషుని శిరస్సును సంధానము చేసినదియు, "సద్యోజంఘాం ఆయసీంవిశ్లాఢ్యౌ" ఋ 1. అ 8. నూ 186.116.5. విశ్వలయను శ్రీకాళు విరుగునపుడు ఇనుముచే చేయబడిన కాలును అర్ధరాత్రికాలమునందే అశ్వినీ దేవతలు సంధానము చేసినదియు, ఋగ్వేదప్రథమాష్టకమున "తస్మా అక్షి నానత్యావివత్ అథ త్త మద్రస్థాభిషాధర్వా" అటులే మరియొక సమయమున కన్ను పోయినవారికి వేరొకటి యగు కన్నును తెచ్చి అమర్చి అశ్వినీదేవతలు చికిత్సచేసినదియు ఇట్టి శిరస్సంధాన, అక్షిసంధాన శ్రుతులచే బోధితములగు విషయములచేత శాలాక్యతంత్రమందలి శస్త్రకర్మయొక్క నైపుణ్యము వేనోళ్ల ఘోషింపుచుండగా, ఇట్టి అనాదియును శస్త్రచికిత్సను దేశీయవైద్యమందు లేదనుట కడుకోచనియము.

ఇట్టి శస్త్రాత్మకమునట్టిదియు, ప్రాచీనతమమునట్టిది యైన శస్త్రచికిత్స వినిమిదివిధములు. 1. చేద్యము=incising 2. భేద్యము=excising 3. లేఖ్యము=scraping 4. వేద్యము=puncturing 5. ఏవ్యము=probing 6. ఆహార్యము=extracting 7. విశ్లాఢ్యము=secreting fluids 8. సీవ్యము=suturing అని శస్త్రాచార్యులచే చేయబడిన కృత్యము లెనిమిదివిధములుగ నుభ్రుత, నూ, అగ్రోపహరణీయాధ్యాయమున వివరింపబడినది. "యస్తశ్చేత మేకోత్తరం" సుభ్రుతనూ. అ. 7. అను వాక్యముచేత యంత్రములు నూరునొకటనియు, యంత్ర మనగా అనేక కారణములచే చర్మమునందును మాంసమునందును ఎముకలందును గ్రుచ్చుకొని మనస్సును, శరీరమును విశేషముగా బాధించెడు శత్రుముల, సీసపురవలు మొదలగువానిని బయటకు విడదీయుట సాధనములైనవి. 1. ష్టి స్థికయంత్రములు 24=forceps 2. సందంశయంత్రములు 2=tongs 3. తాలయంత్రములు 2=Hook-like-instruments 4. నాడి యంత్రములు 20=Tubular (syringes, enemata &c.) 5. శలా కాయంత్రములు 28=Bougies 6. ఉపయంత్రములు 25=Miner surgical accessories (thread, dressing, cloth, lint etc). ఈంతిగా 101 యంత్రము లావిధములుగ నాచార్యచికిత్సల సౌలభ్యముకొరకు నేర్పరుపబడినవి. మరియు యంత్రములలో ఉపయంత్రములు ఇరువది. ఇవి పైచెప్పబడిన కర్మల కొరకు ఉపయోగింపబడును. మరియు నాయంత్రములు "తాని ప్రాయశ్చాలాహానిభన ని; తత్ప్రతిప్రతిరూపకాణివా తదలూఢే" ఆయంత్రములు శాస్త్రప్రకారముగను ఆచారపరంపరగను వాల్లము, మృగములు, పక్షులు మొదలగువాని ముఖముల యాకృతినిం బోలినవిగను ఇనుము మొదలగు లోహములతో గాని వానికి ప్రతిమాపకములగు దంతములు, కొయ్యలు, మొదలగు వానితో గాని చెయ్యవలెను. "ఘో. సమాహితాని యంత్రాణి ఖరశ్శక్లముఖానిచ సుదృఢాని, సురూపాణి సుగ్రహణీ చ కారయేత్" అనువాక్యముచేత గజశక్లమునుపై సముఖముగలదిగను, బలముగలదిగను, చూచుట కందముగను పట్టుకొనుటకు సుఖకరముగను, యంత్రముల నిర్మాణముచేయవలెనని తెలియవచ్చుచున్నది. ఈస్వస్థికాదియంత్రములు ఉపయోగించుటకు ముందు పాయన, సంస్కారము చేయవలెను. పాయన సంస్కార మనగా యంత్రాదులను ఔరద్రవ, తైల, ఉదకములయందుంచి తస్సగా మరగబెట్టుట. దీనినే ఆంగ్లేయ భాషలో Tempering అనియు, sterilisation అనియు అందురు. ఈసంస్కారము చేయుటచేత శస్త్రములకుం గల దోషములు పోవుటయేకాక కర్మలయందు సౌకర్యమును క్రిమి నాశనమును కలుగును. ఇట్టి శస్త్రముల కర్మసౌకర్యమును వానివినియోగమును విపులముగా చెప్పబడుచున్నది.

శస్త్రకర్మలయందు నైపుణ్యము, సుభ్రుత, చికిత్స, అ 14:—గంధవిస్తరభితిచే శ్లోకముప్రాయకపోవుటచే తాత్పర్యముమాత్రము చెప్పబడుచున్నది. బద్ధగుడ (intestinal obstruction) పరిస్థావి (intestinal perforations) యను నుదాహరణములందు స్వేదస్నేహభృంజనకర్మల నాచరించినపిదప గోమయొక్క బొడ్డుక్రింద రోమరాజికి నెడమప్రక్కన 4 అంగుళములు విడిచి పొత్తిరదుపునుచ్చి (opening the abdomen) లోననుండెను ఆంత్రమును 4 అంగుళముల పరిమితిని బైటకు లాగి ఆంత్రమునందు ప్రతిరోధకముగ నుండునట్టి రాళ్లనుగాని,

వెండ్రుకలనుగాని చుక్కల తేలికీకొని పిదప ఆంత్రమును చేదనపూర్వకముగ రాళ్లను, వెండ్రుకలను నెట్టుకుడిసి పిదప శస్త్రకర్మనిధులప్రకారము ఔశానాదు లానరించి ప్రంతారమున, తేనె, నెయ్యితోడ నా ఆంత్రములను జుక్కల త్రాసి మొదలు తీయబడిన ఆ ఆంత్రములస్థలముననే మరల నుంచి పుండులోగూడి చీల్చబడిన ఉదరచిర్యమును మూచీశస్త్రముచేత కట్టవలెను. దానిని వాగ్మట్ట సూత్రాన ఏకోపత్రింకాత్కాయ మన చెప్పబడినరీతి మృదువైన బంధనపత్రములతో (bandage) కట్టవలెను. ఈ యంత్రమునుంచి విపులముగా వ్రాయనలెననిన చరకగ్రంథమంతగ్రంథ మును.

ఇట్టి సౌకర్యములతో గూడినట్టియు, ప్రాచీనతమమునట్టి శస్త్రచికిత్సను వ్యవహారములో పెట్టి (practical lines) పాశ్చాత్యులు తమ శస్త్రచికిత్సను అభివృద్ధి పొందించినటులు మన భారతవైద్యరత్నములు అటులనే అభివృద్ధి పొందించి, జనులయొక్క ప్రాంతాహములను బడసి, మనదొరతనమువారితో ఆయుర్వేదవైద్యమును ఖేరపరుచుటకు భారతీయులందరు పూనుకొనియెదరని నాప్రార్థన.

పండిత పూడివెద్ది సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి,

మంత్రి, ఆంధ్రఆయుర్వేద పరిశోధకసమితి,

ప్రహృతురం (గంజాంజిల్లా.)

ఆరోగ్యప్రచారము

మా సత్యపత్రికాలో వైశాఖవారు వారి నియమిత విధులను నెఱవేర్చుటయే గాక ప్రజలకు ఆరోగ్యతాప శక్యతను గూర్చియు సాధనముల గూర్చియు తాముదచ్చించు గ్రామములలో ఉపన్యాసముల నూలమున యెంతయో ప్రబోధము గావించుచున్నారు. అట్లునలుపుచున్నవారిలో మాతాలూ కాకు ప్రభువంతరగతి వాక్సినేటరుగా నియమింప డి ఇటు కరుదెంచిన మ. రా. రా. శ్రీ మునిపల్లె శేతవరావుగారు ప్రభుమున పేర్కొనదగినవార.

వీరు యిదివరలో కానిటరీ ఇన్ స్పెక్టరుగా కొంతకాలము పనిచేసినందువలనను ఉన్నతవిద్యను బడసిన వారగుటచేతను మామూలుగావచ్చు వాక్సినేటరులకు వీరికి యెంతయో భేదము గలదు.

వీరు గడచినశనివారము సత్యపత్రికలో సమావేశమైన (డి 2.8-24) ఉపాధ్యాయసభలో వారి ఉపయోగాగ్రమున్న వారిద్వారా గ్రామాదులలోని ప్రజల యుపయోగాగ్రమున్న ఆరోగ్యమును కాపాడుకొనుటకు అవలంబించవలసిన నియమములను గురించి ఒకగంటకాలము మృదుమధుర తైలిని గంధోపన్యాసమును గావించి సభ్యులమన్ననకు పాత్యులైరి.

ఆరోగ్యశాఖవారు యాలాటి ఉత్సాహానుభూతియై యువకులను సదరు పదవులకు నియమించినయెడల ప్రజలకే యోగసాయభూతులుగా నుండగలరని మానవ్యము (ఒకవిలేఖరి)

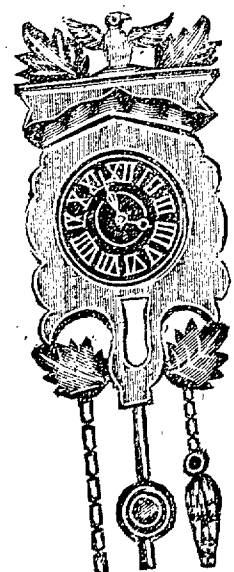
ఆంధ్ర పత్రికా

అభిమానులకు మాత్రమే

జిక్ - జోకల్ - గడియారము

జాగుచేయకుడు, రు. 2-0-0 జాగుచేయకుడు.

ఇది నూతనముగా రిప్పించబడినది. గడియారముల కెల్ల ప్రఖ్యాతిజెందినజిక్-జోకల్-గడియారము జెర్మనీదేశము నుంచి స్వంతమునకు తయారు చేయబడినది. ఇది చూచుటకు అందముగా ను, రేడియంలాటి డయలుతోను ఎల్లకాలమునకు నెత్తామన గడియారమునకు సాటిగాను పనిచేయు వారికి పారే రిప్పించుకొనవచ్చును. త్వరపడుడు. ఒక పర్యాయము రిప్పించిన తెలుసును. ధర ఒకటికి రు. 2-0-0

అమెరికా రోడ్డుగొట్టు రిప్ప

వాచ్ రి సంస్కరములు పూచి

ఇవ్వబడును.

ధర 1-కి రూ. 6-0-0

కె. రాధాకృష్ణ అండ్ బ్రదర్స్,

164 చె నాబాబురోడ్డు నుదాసు,

మదనపల్లె

(బహిరంగ)

లోకమాన్యతిలక్ వంశస్థులవారు.

౧౯౨౪ వ సం॥ ఆగష్టు ౧ వ తేదీ లోకమాన్యతిలక్ గంగాధర తిలక్ మహారాజ్ వంశస్థులవారు కాంగ్రెసు యాజమాన్యము క్రింద జయప్రదముగ జరుపబడెను. ఇదివరకున్న మదనపల్లె చారిత్రమునందు శ్రీ మహాత్మాగాంధీగారి విడుదల రోజునతప్ప ప్రజాసామాన్యమునందంతటి భక్తుత్వాహములు ప్రకటింపబడలేదు. ఇం దంతమాత్ర మతిశయోక్తిలేదు. నాటి యుదయము 7-30 గంటలకే స్నాత్రై లోకమాన్యని ఆత్మ శాంతిగాను శ్రీ వెంకటరమణస్వామివారి ఆలయమున పూజా ప్రార్థనలు జరుపబడి భక్తిపుష్పములు సమర్పింపబడెను. తరువాత ప్రసాదము పంచిపెట్టబడెను. ఏకాదశియందే నాడంతయు గ్రామము కళకళలాడుచుండెను. నూతనముగ నిర్మింపబడిన శ్రీ గిరిరాయ పతనమందిరమున, లోకమాన్య, మహాత్మామన్నగ జాతీయమహానాయకుల యొక్కయు, శ్రీ రామ కృష్ణాద్వైతాచార్యులను చిత్రపటములతోను పూజింపబడి యుండెను. చూచువారలకు కనుపండువగునట్లుంక రింపబడి యుండుట చేత కల్లుబొంబుల నిమిత్తము వచ్చియుండిన తాలూకాప్రజల కిందపడి గుంపులు గుంపులుగవచ్చిపోవుచుండిరి. నాయకుల పతనము చూచి అడుగువారలకు ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ ఫలానానాడు, వారిపవిత్ర చరిత్ర మిట్టిదని తెలుపబడుచుండెను.

సభ

నాటి సాయంత్రమున 5.30 గంటలకు సభజరుగునని వివిధపాఠశాలలలోను గ్రామమునను ప్రకటన మాలముగను తుత్తూరావలనను తెలియజేయబడెను. 6.30 గంటలకు జాతీయ గీతములక్రియంత, రాతో. కేశవరావుగారి యధ్యక్షతక్రింద సభ ప్రారంభమయ్యెను. సభకు చాలయంది వచ్చిరి. ప్రప్రథమము ౨౦. శ్రీనివాసాచార్యులుగారు ప్రస్తుతాధ్యక్షుల సత్కారమున అసహాయోద్యమమున కనుగుణముగ లోకమాన్యని స్మారకమును జయలుజంతులకే చెరసాల కమ్మములు వరింపుటయు, జయలు మహిమనుగించియు జయలులో రవింపబడి ప్రపంచమునకు ప్రసాదించిన యుత్పత్తి (గంధములను గురించియు, తిలక్ కృతమును గీతారహస్యమునకు అద్వితీయ కర్మయోగరహస్యమును భార్యపుత్ర వియోగమునకుహడ చింతిల్లక తానాచరణబోగచేసినదియు, ఇప్పటివారివలెకాక స్వదేవీక్షమార్గదర్శకులలో అగ్రగణ్యుడనియు, మహాత్మా ప్రాక్తమున అసహాయోద్యమ సూత్రములకు జనకుడు లోకమాన్యడేయనియు, అప్పటికాలపరిస్థితులకును నేటికిని కాలపర్యవృత్తలను కొంతభేదముండవచ్చుననియు, నేడు మహాత్మునివలె ఆదర్శరహిత జీవి తమవలనను గ్రామస్థులలోను ప్రజాసామాన్యములోను కలసి వెలసి, పేదభావలను మార్చుకొని ప్రజాక్షేమము ప్రజాహితముకోరి ప్రజాసేవకుడుగ నుండుటలనే ప్రజారంజకనాయకుడయ్యెననియు, నేడు మహానాయకుడు “గ్రామములకు మరలుడు”ను సందేశము నాచరణలో లోకమాన్యమనుచుండెననియు, భారతీయతామహుడగు దాదాభాయి నాథోగారి ౧౯౦౬లో స్వరాజ్యమంత్రమువదేసించినదియు, “తిలక్ గారు” “స్వరాజ్యము నాజన్మస్వత్వమని” ప్రపంచమునకు చాటుటయొక్క అందుకుచేసినకృషియు, సూరత్ మహాసభలో కక్షలేర్పడుటయు, ౧౯౧౬లో లక్ష్మణపురమునందు శ్రీమతి అనిబె నెంటుమ్మ మన్నగునారి ప్రయత్నములన రాజీనామాకుసురుటయు, మిరికొన్ని విషయములగుర్చివిపులముగ నువన్యసించిరి. తమవార, క్రియతులు బి.గుంధారావుగారును, పి. నారాయణరెడ్డిగారును కులభక్తిని సుబోధకమునట్లు దీగ గంభీరపన్యాసము లొసంగిరి. దివ్యజ్ఞానకళాశాలలోని జూనియర్ విద్యార్థి నార్తకవి పుష్పారావుగారు కొంతవరకు ఆంగ్లమున నుపన్యసించిరి. కాలాతీతమైనందువలన తిలక్ గారి చారిత్రమునందలి విశేషములనుగూర్చి కొద్దిమంటలతో అగ్నితూలు గంభీరపన్యాసముచేసి యధ్యక్షులు ప్రసన్నాసము ముగించుటయుందు, నీవనపల్లె సర్వవిధముల సభిృద్ధికివచ్చుటకు మూలపురుషులగు స్థానికనాయకులగు నుండిన కి.శే. లైస ఓ. లక్ష్మీనారాయణశర్మ గిరిరావుగారును సురమట కృత్యులయనియు వారిస్వాగతముగూర్చి కొన్నిబూతులు నామకరణముచేసి వ్యవహరింపబడెననియు, తిలక్ వంశస్థులను చాలపవిత్రముగలుచున్నారని, దేశభక్తికొండ పెంకటప్పయ్యపంతులు మన్నగువారలు నేడుసభజరుగుచున్నట్లముననే స్వరాజ్యసందేశము నొసగినారనియు, ప్రతి

యుద్యమము యిచ్చుటనే ప్రారంభమగుచున్నదనియు, అందులన నీళ్లమునకు తిలక్ చాకలి వ్యవహరింపవలెననియు, అట్లునే వివిధ బజారులను మహానాయకులపేరట వ్యవహరించుట ధర్మమనియు నూతన నామకరణములు ప్రచారము లోనికి విచ్చుటకు గాను ఒకమహాజను తయారుచేయించి మదనపల్లె యూనియన్ ట్రైగ్యూల్ గారినిన్ని, తక్కిన సభ్యులను సలహాహామముగ ప్రార్థించవలెననియు, తాలూకాప్రజలు పలువురు సభకు వచ్చి యున్నందున సభికులు తమయంగీకారము నూచింపవలెననియు ప్రార్థించిరి. నాటినుండియు గిరి యశవతుడుగిరిమువద్ద రాట్న లక్ష్మీపాఠశాల నెలకొల్పువలెననియు తెలియజేసిరి. కరతాభ్యుదయతోను జయజయధ్యానములతోను, అగ్నితూలయంతోను పన్యాసముతో వివిధబజారులను నూతన నామకరణములతో వ్యవహరించుటకు సర్వజనాంగీకృతముగ తీర్మానింపబడెను. వివరములు త్వరలో వేరొకచో ప్రకటింపబడును. నిశ్చలముగ సభ ముగింపబడెను.

భజనలు

వివిధభజన మందిరములలోను, దేవాలయములలోను భజనలు జాతీయగీతములతోను, జయజయశబ్దములతోను జరుపబడెను.

తిలక్ హరికథ

“సరస్వతివిగ్రహము, అభినవ భారత హరికథాశిఖామణి” యిత్యాదినేకవిరుదాంకితులును, చిత్తూరు, దత్తమండలములలో బంగారు పతకములు సొందినవారును, ఎప్పటికప్పుడు పద్యములు, పాటలు, బావలు, కృతులు కవిత్వములగు సుప్రసిద్ధ హరికథకులును, నగు బడికాయలపల్లె శ్రీమన్మాడభూషణం. వేంకట సరసింహాచార్యులవారు గాత్ర ౯-3౦ గంటల తిలక్ హరికథ పతనమందిరమున ప్రారంభించిరి. వీరి మృదుమధుర గానవిద్యాకళా కాశలయునందును, అభినయము చూపుటయందును, భక్తిశక్తిగంగారహస్యాది నకరసములు వర్ణధోరణి నుడిపించుటయందును వీరికిగల శక్తి నిరూపనము. ఇవరలో పెక్కు నాలుకసమాజములను స్థాపించిన కర్తవి స్వయముగ భేటపాత్రముధరించి సభికుల హృదయములు పల్లవించేసి, నానందపరచుటకు జేసేడివారని ప్రతీతికలదు. వీరికిగల శక్తికి అత్యుత్తము. సాధారణముగ వీరికథలు నిత్యము జరుగుచున్నను స్త్రీపురుషులు. వృద్ధులుబాలుగు గుంపులు గుంపులుగ వచ్చుచుండుట సహజము. మామూలుకొరకు కథ ప్రారంభించుటకు ఒకగంటకు మందుగ జనలు బారులుతీరి కూర్చొనియుండిరి. ధ్యానశ్లోకానంతరము తిలక్ హరికథ ప్రారంభమయ్యెను. ఉపోద్ఘాతమున శ్రీ లోకమాన్యని చారిత్రము తమకు పరిచయము లేదనియు, ఇక్కార్యమునకు పూనుకొనుట ప్రథమ ప్రయత్నమనియు, వినికిడికలన తెలిసిన విషయంతో ములకు చెప్పుటకు ప్రయత్నించెదమని వెలచిచ్చిరి. శ్రీకృష్ణాద్వైతాచార్యుల కాలవాలమై, సత్సంగసంఘ, త్యాగపరోపకారములకు నిలయమైన ఆర్యావర్తములో ప్రాచీన కాలములో జన్మించిన మహాబుధులు, త్యాగపరోపకారములవలె, ఇక్కాలముననుండిన వారలలో పరమపవిత్ర దేశభక్తాశ్రయముగను, త్యాగగమమును, పరోపకార పారీణిండును, లోకమాన్యండును, భారతతిలకుండును, నగు తిలక్ మహాశయుని చారిత్రము హరికథారూపమున చెప్పబ్రాగ్యము లేన కష్టినందుల కెంతయు సంతోషిల్లుమన్నా మనిరి.

తిలకుండు జన్మమెత్తుటయు, జన్మించిన స్థలప్రభావమును, తల్లిదండ్రుల కీలమును, బాల్యాభివృద్ధియు, విద్యాభ్యాసమును, ఇప్పటికాలములోని విద్యాభ్యాసమును వర్ణించునయమున, నవ్యును, వ్యసనమును, విద్యాధులకు తెలంపుము ముగ కమలములు కళాహీనము లగుటయు చూచితిరవెను. బొంబాయిమున్నగు ప్రాంతములలోని తిలక్, గాంధీవంటివేర్లకును ఇచ్చటివారల్లేర్లకును భేదముచూపునపుడు, వన్యనివారును, అవమానముచే సిగ్గుపడనివారు నుండరు. ఇట్లునే అనేక చరిత్రాంశములను గురించిచెప్పిరి. హరికథ జరుగుసమయమున కొందరికొరికననుసరించి స్థానిక కాంగ్రెసుప్రముఖులలో నొకమను, ప్రి. వి. గారును, నగు క్రియత ఇంతటి శతారామరావుగారిని కొంత మువన్యసించవలెనని హరిదాసులువారు కోరిరి. శ్రీశతారామ రావుగారు, తలవని తలంపుగ వువన్యసించ వచ్చెననియు, హరిదాసులవారి కోరిక నిరాకరింప బాలననియు, ముందుగ తేలియండిన కొన్ని విషయములైన తె యుండుననియు, రామాయణములో వివరింప బట్టినయన్నట్లు మన్య గుంధిగము కిడిగించ వలసినందుకు చింతిల్లుచు, అయినను వువన్యసించుభాగ్యము తమకల్పినందులకు సంతసించుచుంటిమని చెప్పిరి. తిలక్ మహారాజుగారి స్వదేశీక్షయ, జయలుకమ్మములను

లోకమాన్య కృతముగు సుత్పత్తి (గంధములను గురించియు, స్నేహ సమయముచేసిన ప్రజాసేవయు, తానాప్రాంతమున నున్నప్పుడు, మహారాట, కేశవప్రతింలు చదువుచుండెడి వారనియు, అపత్రులవలన కలుగుచుండిన ప్రచారబోధమును గురించియు, సుబోధకమునట్లు, భక్తుత్వాహములు కలుగునట్లు గంభీరపన్యాసముసంగిరి. తిలక్ గారికి సంతోషించిన పుస్తకములలో ఒకటిరెండు శేర్మొని ముఖ్యముగ చరిత్రాంశములు నేర్చుకొనుటకు విద్యాధులు తప్పక చదువలెనని హెచ్చరించిరి. కథకథంతరము కలుగుననియు, మహాకసయమున అట్టి అవకాశము కలిగించిన యెంతయు అవ్యవస్థయగు డగుదుననియు, యాగ్రామమున జాతీయోద్యమాభిమానము లేకుండుటకును మిగలచింతించి విరమించిరి.

శ్రీమాన్ సరసింహాచార్యులవారు వర్ణించిన తిలక్ చారిత్రాంశములను గురించి, వ్రాయుట కక్ష ముడెను. మొత్తముమీద ఆగూఢబుద్ధులను వర్ణించుపట్టునందు, వివరలయునే కాని గ్రంథవిస్తరభింతి వ్రాయబాలననియు వన్య నాశితహనియు మాత్రము వ్రాయగలను. తిలక్ కథానుభావ్యమును గ్రంథభాగ్యము మహాభ్యుదయలకు శ్రీకృష్ణింహాచార్యులుగా రెంతయు యభినందనార్హులు. ఇవను శివాజీ, గాంధీవంటివారలకథలను చెప్పించు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నట్లు తెలియచున్నది. ఇదేవిధముగ ఆధునిక భక్తాగ్రేసరులయొక్కయు, మహానాయకులయొక్కయు చరిత్రములను హరికథరూపమున చెప్పుట జాతీయ జీవిత ప్రచారప్రబోధమునకు తోడ్పడగలందుకు శ్రీమాన్ సరసింహాచార్యులవారిని ప్రార్థించుచున్నాను.

క్రియతులగు, యుగభాగల్, రామరావుగారును. బి. యస్. శేషగిరిరావు, ఇంతేటి, శతారామరావుగారును, శ్రీగిరిరాయపతనమందిర కార్యదర్శిగారగు నంబూరి చిన్న సుబ్బన్న శ్రేష్ఠిగారును, తక్కిన సభ్యులును, విశేషముగ తోవ్వడి నందుల కెంతయు వందనార్హులు.

బజారులపేరులయందు మార్పులు

ముఖ్యబజారులు నాయకులపేరట వ్యవహరించుటకు గావించుదిన మార్పులు.

పూర్వము పేరు	నూతనముగ మార్పవలసినది.
౧ అప్పారావు వీధి	గిరిరాజ వీధి
౨ శేనుబజారు	తిలక్ చాక్
౩ చక్కనపేట	శేకతాబాద్
౪ సంతెబజారు	లక్ష్మణశర్మ వీధి
౫ బజారు వీధి	గాంధీబజార్
౬ కమ్మవీధి	చాచరాణి వీధి
౭ కొత్తపేట	చిహనందపేట
౮ రాఘవరెడ్డి వీధి	విశేకానంద వీధి

కావర్తి

(స్వదేశీయ విలేఖరి)

నూతనరాలుము

ఆగష్టు 1-20-౦౦ మధ్యాహ్నము నానపానుల వీరాచార్యులుగారు, వారుచేసిన నూతనరాలుమును మాగ్రామమునకు తెచ్చి ప్రదర్శించిరి. ఆరాలుములో విశేషశ్రమలేకనే నూలు నడకుట చుట్టు ఆనుపాయుటకు నీలుగలరు. దాని ఖరీదు రు 20-0-0.

కల్లుసారాయి వేలములు

నివృత్తిదినము యీతాలూకా సారాయి అంగడిల వేలములుజరిగినవి. ఇటీవల బహిష్కారమును గురించి కావల్సిన తాబూకాబోధనా ప్రసరించిన కరపత్రములవల్ల యిహాహద్ద వేలము పాడయిరి.

కాంగ్రెసు ప్రచారము శ్రీమహామహేశ్వరస్వామి, గంగూరు వెంకటసుబ్బయ్యగార్లు బహిష్కార సభజరిగి ఉపన్యాసములుచెప్పిరి. అంతి వాకకోపరేక్షానామ చాలశ్రమపడి అనవసరముగ చాలగలభా జరిగింది. నమూ 15 ఆంగడులు మాత్రము పాడిరి. దీనికైన 25 ఆంగడులు 26 లేదని హాదబగును.

బోర్డు మోక్షములు

గత 8 సం॥ వైగా ప్రభావోదాహరణముగ నుండు శ్రీమత్తీరుగుమూర్తిగారు వైజవాదకు నాపురవని తెలియచున్నది. అట్టి మంచిపుష్కార్యములను జల్లాబోధనామయెండుకుగా కలవచ్చిగించికో తెలియకున్నది. వారిస్వతంత్రముగ నూలుచాల బుద్ధికినన్ని పక్షులలో యెక్కువగాండి యెముగాంనుమండె. వారికో కనాకనాగా వివేకరక్షణ ప్రస్తుత మిల్లాబోధు నూలులలో లేరని తెలుపుట అతిశయోక్తిగానేరదు.

విశ్వవిద్యాలయమునందు హిందూ వేదాంతశాస్త్రము

ముఖ్యస్థానము నొసగుట కావశ్యకత

అల్లాడి క్రిష్ణస్వామియ్యగారి ఉపన్యాసము

"విశ్వవిద్యాలయ విద్యయందు హిందూవేదాంతశాస్త్రము యొక్క స్థానము" అను విషయమును గురించి, అల్లాడి కృష్ణస్వామియ్యగారు, నిన్న సాయంత్రము పచ్చయ్యప్పకళాశాల యందు ప్రాధానము రత్నస్వామిగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగిన సభలో ముఖ్యసంభాషకు, ప్రస్తుతము ప్రధాను విశ్వవిద్యాలయ మునందే విషయమునకు తన ప్రాముఖ్యము నొసగుటలేదనియు విశ్వవిద్యాలయ పునర్నిర్మాణ ప్రయత్నము నిపుడు జరుగుచున్నట్లు, నీరయమును, విద్యావిధాన నిర్మాతలు సరిగ్ విచారించి, ప్రాముఖ్యము నొసగవలెననియు, తమ యభిప్రాయముల చెలిపిరి.

ఉపన్యాసకులు ప్రభువున, హిందూదేశ చరిత్రకును, వేదాంతశాస్త్రములకును గల ఆన్వేష్య సంబంధమును వివరించిరి. చరిత్రకును, వేదాంత శాస్త్రములకును సంబంధములేదను నభిప్రాయము వ్యాపించియున్నది. అది, చరిత్రను గురించి చాల సంతకమున భావమును వెలిబుచ్చుచున్నది. మనము విదేశముల జయించి పరిపాలించుటగాని, ఆంగ్లేజులవలె, విదేశములకు జనింపరాజ్యముల స్థాపించుటగాని జూచుకొని గర్వింపబడుట లేదు. హిందూవేదాంత శాస్త్రముల చరిత్రయే హిందూదేశముయొక్క చరిత్ర. ఈదేశమున జరిగిన మతపరిణామములు మార్పులును మత యుద్ధములును హిందూదేశముయొక్క చరిత్రగ నేర్పడుచున్నది. భారతీయ జీవితముతో, వేదాంతమునకు అవినాభావసంబంధ మేర్పడియున్నది.

హిందూవేదాంత సిద్ధాంతములు పరస్పర వ్యతిరేకములనియు, ఒకదానితో మరొకదానికి సంబంధము లేదను నొకరిలపు వ్యాపించియున్నది. ఇది పొరబాటు. హిందూవేదాంత సిద్ధాంతములందన్నిటియందును, ఒక విధమున విశ్వతలము. ప్రాధాన రాధాకృష్ణగారి విషయమున పరిశ్రమ మొనర్చి హిందూవేదాంతసిద్ధాంతములందలి విశ్వతన, బహిరంగపరిచినందులకెంతయు ప్రయత్నించుము. హిందూవేదాంతము సిద్ధాంతములను గాంచి మనమెంతయో గర్వింప దగియున్నది.

భారతీయ ప్రజాస్వభావ అభిప్రాయములకును, విశ్వవిద్యాలయమునకు సంబంధ ముండితీరవలెను. అట్టిసంబంధము లేనది విశ్వవిద్యాలయ బోధనమునందుటకు వీలులేదు. మన పూర్వీకుల స్వభావమును గురించియు వారివారి వేదాంతాభిప్రాయములను గురించియు విద్యార్థులకు చెల్లినగాని, యువకులకు పాఠము ప్రజ్ఞాన విజ్ఞాన చులనజాలదు. ప్రస్తుతకాలమున నిట్టిది మిక్కిలి యవసరము. ప్రస్తుతము విశ్వవిద్యాలయతరగతులందు హిందూవేదాంతశాస్త్రమున కెట్టిస్థానమును నొసగకుండుట చాలఅన్యాయము. భారతీయులు ఎక్కువ ఆధ్యాత్మికస్వభావము గలవారు. అట్టి తరగతి విద్య విధానమున వేదాంత శాస్త్రమునకు సరియగు స్థానమొసగకుండుట విద్యావిధానమునకు గొప్పలొపము. విశ్వవిద్యాలయముయొక్క ఆర్థికావస్థలను అందు బోధింపజేయుచు ప్రజలజీవితమునకును గలసంబంధమును బట్టి నిర్ణయింప వలసియుండును. శంకరుడు రామానుజులు మధ్వాచార్యులు మొదలగు గొప్ప వేదాంతశాస్త్రజ్ఞుల జనముప్రదేశమున నీదేశమున విశ్వవిద్యాలయమున హిందూ వేదాంతశాస్త్రమునకు ప్రాముఖ్యమును స్థానమొసగి తీరవలెను. ఈదేశమున వేదాంతశాస్త్రమునకు తిరిగి నూతనజీవమును పోయుట మనధర్మము. ప్రస్తుతము విశ్వవిద్యాలయ పునర్నిర్మాణ ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ఈసమయమున, హిందూవేదాంతశాస్త్రమునకు స్థానమును ఆగ్రహము నొసగుటకు ప్రయత్నించుట విద్యావిధాననిర్మాతల విధి. పాఠ్య గ్రాన్టుయేబుకోర్సునందైనను వేదాంతశాస్త్రమును ఏర్పరపరచుచునా మనశాస్త్రము మొదలగువానిని పెద్ద పెద్ద లెవోరేటికీ లవసరము. వానికెంతయో ధనము వెచ్చింపవలెను. ధనమునకు చిక్కుగనున్న ప్రస్తుత సమయమున అట్టివానినిస్థాపించ నెత్తించుటకుండుట నెక్కువధనవ్యయ మవసరములేని వేదాంతశాస్త్రము నేర్పరుచుటకు లభ్యము. రసాయన శాస్త్రము సయిన్న మొదలగు వానిని ఏ ఏ తాతా మొదలగు పాఠశాలలో, ఇతర విశ్వవిద్యాలయములలో వదిలివేయవచ్చును. మన విశ్వవిద్యాలయము, ప్రాధానము రాధాకృష్ణగారి

చంటి వేదాంత శాస్త్రజ్ఞులకు నెలపు నొసగబాలకపోవుటయు, వారు ఇతర విశ్వవిద్యాలయమునకు వెళ్లవలసివచ్చుటయు శోచనీయము.

శ్రీనివాసాచారిగారు

పచ్చయప్ప కళాశాలలో, వేదాంత శాస్త్రోపన్యాసకులగు, పి. శ్రీనివాసాచారిగారు రుపన్యసింపుచు, హిందూవేదాంత శాస్త్రముయొక్క ఆధిక్యతను వివరించి, గ్రీకు, జర్మనీమొదలగు పాశ్చాత్యదేశములందు వేదాంతశాస్త్రమునకు పూర్వ మెట్టి అగ్రస్థానముగలదో ప్రస్తుతముగూడ నట్టి యగ్రస్థానమే నిలచియున్నదనియు, భారతదేశమున నట్లుగాక, పూర్వ మెంతో యభివృద్ధియందున్న వేదాంతశాస్త్రము, ఇప్పుడు అట్టి యున్నతస్థానమును గోల్పోవుచున్నదనియు నుడివరి. పూర్వము, యువకులు వేదాంతశాస్త్రాభ్యాస మొనర్చెడివారు. ఒక్కవిషయమును, మరుసగా నేడుసంవత్సరములు అభ్యసించి పరిశోధించినప్పుడు వారి కెంతవిజ్ఞాన ములనడియందెడిదో గమనింపుడు.

కొంతకాలమునకు, మానవజాతీయంతయు, వ్యక్తిజ్యములు మొదలగువానిని గోల్పోయి, సోదరభావముతో నన్యోన్యముగా మెలగునీతివచ్చునని పాశ్చాత్యవేదాంతశాస్త్రజ్ఞు లిప్పుడుకునుగొనగలిగిరి. ఒక్కమానవజాతీయేగాక సృష్టియంతటి ప్రాణికోటి యంతయు నొకపీయనియు, అన్నిటియందును వ్యాపించియున్న చైతన్యస్వరూప మొక్కటియే యనియు, ప్రాణికోటి కంతటికీ నట్టి విశ్వత సంభవింపమననియు ఎన్నియో శతాబ్దములకు పూర్వమే మన వేదాంతశాస్త్రజ్ఞులు చెలిసికొనిరి. ఆధునికకాలమున హిందూవేదాంతము అందుగురు వ్యక్తులయందు ప్రతిబింబించియున్నది. అనేకత్యయనందు ఏకత్యయను గాంచిన టాగురు కవిపుంగవుడొకరు. సృష్టియంతటియందలి ప్రతివస్తువునందును వ్యాపించియున్న ఏకత్యయను గనుగొని ఆచరణలో తెట్టుచున్న గాంధీమహాత్ము డొకరు. మహాత్ముని అహింసాసిద్ధాంతమునందే విషయము పూర్తిగా గాన్పించుచున్నది. వృక్షజాతులందుగూడ ప్రాణమును గనుగొని, వానికి మానవజాతితోగల సోదరత్వమునుగనుగొనిన జగదీశ చంద్రబోసుగారి డొకరు. వివేకానందస్వామి, రామకృష్ణపరమహంసగార్లు ఇట్టితత్వమునే బోధించిరి. భారతదేశమున వేదాంతజ్ఞుల జననము పూర్వకాలముతో నిలచిపోలేదు. పూర్వకాలమున నెట్లా ఆధునిక కాలమున గూడ నట్లే భారతదేశము గొప్పగొప్ప వేదాంతవిదుల నుద్భవింప జేయుచున్నది. దక్షిణ భారతదేశము వేదాంతజ్ఞులకు ప్రసిద్ధి జేందినవగుటచే, అట్టి శాస్త్రము నభివృద్ధి యొనర్చుటకు సంపూర్ణ ప్రయత్నముల నొనర్పవలసియున్నదని యుపన్యాసకులు నుడివరి.

ఉపన్యాసకులకును, అధ్యక్షునకును కృతజ్ఞతావందనములు నర్పించుటతో సభముగి సెను.

నరసాపురం (స్వకీయవిలేఖరి)

లోకమాన్యుని జయంతి

అగష్టు 4:—శ్రీలింగ మహాశయుని జయంత్యుత్సవము మొన్న 1 వ తేదీని మాపురజనులు జరిపిరి తెలియపరుచుటకు సంతోషించుచున్నాను. గాంధీ చాక్లో ఆనాడుసాయంత్రము 6 గంటలకు పారసభ యొకటి జరుపబడెను. శ్రీయుత తాడిమేటి కృష్ణారావుగారు ప్రజలలో స్వరాజ్య కాంక్ష దీక్ష వహించియుండవలెననియు శ్రీయుత వెంపటి బ్రహ్మయ్య శాస్త్రిగారు లిలింగ మహాశయుని జీవితచరిత్రమును గురించి న్ని శ్రీయుత కొమాండూరి శేషచార్యులుగారు ఖడ్గధను గురించిని భాగ్యధీశములగు సుపన్యాసముల నిచ్చిరి. సభాసంతరము శేషచార్యులుగారు తిరిగి ప్రజయావస్థుంది ఖడ్గధ తప్ప వేరే పట్టిబట్టమని మనస్సులలో ప్రతిజ్ఞ చేసికొని తమకు ప్రోత్సాహము గలపవలెనని సభను వేడిరి.

ప్రాథమికోపాధ్యాయ సంఘ మహాజనసభ

నరసాపురం తాలూకా ప్రాథమికోపాధ్యాయ సంఘ తృతీయ మహాజనసభ జయప్రథముగా మొన్న శనివారము రోజున కృష్ణా డిస్ట్రిక్టు బోర్డు సభ్యులను నరసాపురం తాలూకా బోర్డుసభ్యులను అగు శ్రీతాళ్లూరి నారాయణస్వామిగారి అధిపత్యమున జరిగినది. మాతాలూకాలోని యుపాధ్యాయులు సుమారు రెండువందలు వరకు హాజరైరి. అనగా యిందుమించుగా తాలూకాలోని యుపాధ్యాయు లందరు వచ్చినందుకు ఈ యొక్క యంతమునుబట్టి సదరు ఉపాధ్యాయుల యొక్క యిక్కట్లులు నిజమైనవనిని మెండనిన్ని చెప్పవగు. ఇట్టియు

పాధ్యాయులయొక్క అధికారలనందగు తాలూకా బోర్డు మొంబురు కొందరును సదురు బోర్డు అధ్యక్షులైన గ్రామీణులకు టరెడ్డివాయుడు బి.యె. బి.యల్ గారును ఉపాధ్యక్షులైన వస్తాదు వెంకటస్వామిగారును మూర్ఖు డెప్యూటీ డిప్యూటీ క్లర్కుగారైన అమృతరావుగారును కూడా సభ నిలకరించుచు సమంజసమనిన్ని సంతోషదాయకమనిన్ని చెప్పవలెను. ఎందుకనగా ఉపాధ్యాయులు తమంతట తాము పై నువహించిన యధికారులనదకు వారి యిక్కట్లులను చెప్పుకొననేక పోవచ్చునని సభలో వాటిని బహిరంగము చేయగలుగుదురు. అందువల్ల ఉపాధ్యాయులకు తప్పక మేలు కలుగక మానదని నా యభిప్రాయము. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుడైన కొప్పర్తి భానుమూర్తిగారు సంఘబలమును గురించి న్ని ఉపాధ్యాయుల ఉత్సాహమును గురించిని చక్కని ఉపన్యాసమును జదివెను సభాధ్యక్షుడైన తాళ్లూరి నారాయణస్వామిగారు కూడా స్వతహా తాము పెద్ద పరీక్షలు పాస్కుకాక పోయినను ఉపాధ్యాయుల యిక్కట్లులను గుర్రెరిగినవా రనియు ప్రస్తుతపు విద్యావిధానమునందుండు లోటుపాట్లను గూడా గ్రహించిన వారనియు వారి ప్రారంభోపన్యాసమును చదివినవారికి గాని విన్నవారికి గాని స్పష్టము కాకమానదు. ఇప్పటి ప్రయమరీ విద్యకున్న పూర్వముందు చెప్పెడి ప్రయమరీ వివక్షకున్న చాల భేదము కలదని నారాయణస్వామిగారు సహేతుకముగా చెలిరి. ఏమనగా పూర్వము ప్రయమరీ చదివిన బాలరకు వ్యాకరణము విభక్తి చంద్రిక నీతి మంజరి గుబ్బికి శతకములు వగైరాలు చెప్పబడేత బాలరు నీతిమంతులై ననుచుకొనుటయేగాక వాచకము బాగుగాకుదిరి రామాయణము వగైరా గ్రంథములను చదివి గ్రహించుకొనుటకు శక్తిగలిగి యుండెడివారు. తరువాత పూర్వముందు చెప్పెడు బడులలో మధ్యాహ్నం 4 గంటలకు పాఠశాల విడుదలసమయముందు ప్రతి రోజున బాలరచే యొక్కములు తెలుగుసంవత్సరములు మొదలగునవి చదువనక్కరలేకనే చెప్పెడివారు. ఇప్పటి ప్రయమరీ విద్యార్థులకు అట్టిజ్ఞానములేక అభ్యము పంచాంగముజూచి తిథివారసత్వములు వగైరాకైనను తెలిసికొనుటకు శక్తి లేక యున్నారని నారాయణస్వామిగారు చెప్పినదానిలో అత్యంత యోక్తి యెంతమాత్రమున్ను లేదు. ఇక యుపాధ్యాయుల వేతనములగురించి నారాయణస్వామిగారు యిరితిని చెలిరి. నెల రోజులు పనినేర్చుకొని మోటారుడ్రైవరులగులభయగా నెల 1 కి ముప్పది రూప్యములు సంపాదించుకొనుచుండగా 11 సం॥ లు కష్టపడి స్కూలుజీతముకును చదువుకును పుస్తకములకును హోటలుకును మితిలేనిదబ్బు ఖర్చుపెట్టి రెండుసం॥లు (తెయినిం గుకు వల్ల వ్యయప్రయాసలకులలోనైన జీవనము 20, 25 రూపాయలు జీతము యిచ్చుటకంటె అన్యాయము వేరొకటి లేదు. వైసంగతులు యావత్తు విషయమే సదరు నారాయణస్వామి గారున్న వానిమిత్రులైన తక్కినబోర్డు మొంబురును తగుశ్రద్ధ వహించి వాటిని నివారణచేయించే యెర్పాట్లు గావించుదురు గాక యని వారిని గోరుచున్నాను. ఆరోజున ఉపాధ్యాయులు పది పదిహేను తీర్మానములను గావించు నిది. ఇందులో ముఖ్యమైనవి వృత్తిపాఠశాలలు బోర్డువారు యెర్పాటుచేయించ వలెననిన్ని ఉపాధ్యాయసంఘము తరపున నొకరిని బోర్డులోనికి తీసికొని వారి సలహాను బోర్డువారు పొందుచుండవలెననిన్ని అక్షరముల నేర్చుకొనులో ఇరువదిమంది సిల్లలు చాలగానే రెండు డివిజనులు చేయవలెననిన్ని ఉపాధ్యాయులు కొద్ది జీత గాంధీ గనుక ఒక ఫలమునుండి మరొక ఫలమునకు మార్చుకూడవనీన్ని అయియున్నది. ఇక స్కేలువిషయమే ఉపాధ్యాయులు చేసిన ఉపన్యాసములను బట్టిమాడగా అది చాలా ఆక్రమముగా నున్నదని గ్రహించవగును. ఒక్కస్కూలులోనే ప్రధానోపాధ్యాయునికిన్ని తలిమాకు ఉపాధ్యాయులకున్న ఒకే జీతము లుండుటచేత నిజముగా అన్యాయముగనే యుండును గాని వేరొకగానుండదు. కనుక మాతాలూకా బోర్డువారు యావత్తు సంగతులను సక్రమముగా విచారించి ప్రధానోపాధ్యాయునికి యెక్కువజీతమును సహాయోపాధ్యాయులకు అంతకన్న తక్కువ జీతములను ఇచ్చుచో అందరకు న్యాయమైనట్టియు ఇప్పుటి సిద్ధిగతుల ననుసరించియు వేతనముల స్కేలును ఏర్పాటుగావించి ఉపాధ్యాయులకు సంపృష్టికలుగజేయుదురు గాక యని మా తాలూకాబోర్డువారిని ఉపాధ్యాయుల తరపున ను పురప్రజల తరపును వేడుచున్నాను.

రసపుత్ర విజయము

మాగ్రామములో మొదటికం పెనిగా ప్రసిద్ధిజేందిన వై.యస్.కే.వి.నాటకసమాజమువారు ప్రదర్శనములనిచ్చుట ప్రారంభించి రని నా క్రిందటి లేఖలోనే వ్రాయుంటిని. ఆ సందర్భమున నొక చిన్న పారబాటు వ్రాసితిని. ఈ వై. యస్. కే. పి. వారున్న వాటి ధియేటరువారున్న కలసిరిని యంటిని. అట్లుగాదని విన్నాను. వై. యస్. కే. పి. వారితో కలసిరి. ఆంధ్ర ఆమె మార్చని పిలువబడే సమాజములని తెలియనగును. తిరిగి వీరు భయులు కలసి మొన్న శనివారము రసపుత్ర విజయమనే నాటకమును ప్రదర్శించిరి. ఇంకను తిరిగి కృషిచేసి పూర్వకమున ప్రభాతులు యీ కంపెనీవారు గాంతురుగాక!

దక్షిణ హైద్రాబదు

(స్వకీయ విలేఖరి)

జూలై 23 వ తేదీన శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారు హైద్రాబాదుకు విచ్చేసి స్వగృహంబున విడిసిరి.

౧ వ ఆగష్టు ౧౯౨౪ శుక్రవారమునాడు సాయంత్రం ౪ గం 3౦ నిమిషములకు సోత్ ఇండియన్ క్లబ్బులో ఆల్బాహారపువిందు జరిగినది. నవాబు సర్ అమీన్ జంగు 2 హద్దురు, నవాబుహైదరు నవాజుజంగు బహద్దురు, మేజరు ఎం. జి. నాయుడుగారు క్లబ్బుఅధ్యక్షులు - సరోజినీ నాయుడుగారి భర్త (ప్రధాన) బహద్దురు ఆరావము అయ్యంగారు బి. ఎ. బి. ఎల్., రావుబహద్దురు పద్మాభిరామగారు, వామన్ నాయకు జాగీర్దారుగారు, కల్యాణరామయ్యుడు, రాజారామయ్యుడు, రామస్వామి అయ్యంగారు, చి. కృష్ణ అయ్యంగారు, ఖుర్రేషీవక్తలు డాక్టరు గోరక్షకర్ (సతీమణి సహితము) డాక్టరు జ్యోతిషంబి ఎల్. ఎల్. డి. మోతీసయ్యుడు అలీఅక్బరు ఎం. ఏ. మిర్జు ఎల్. ఎస్. కృష్ణమూర్తి, మిర్జు భాస్కరక, వెలింకరు ఎం. ఏ. గారు, ప్రైవేట్ దొరగారు, హుసేన్ అలీఖానుగారు, కిషన్ చందు, రహిముద్దీన్ గాద్, మోతీఅబ్దుల్ రహిమాన్ ఖాను, గుంహారాపుగార్లు ప్రాఫెసరు హనుమంతరావుగారు ఎం. ఎ. ఎల్. టి. ప్రాఫెసరు తజ్జిత్ కల్లీ వీరభద్రుడుగారు ఎం. ఏ. ఎల్. టి. మున్నగు ప్రముఖులు విచ్చేసిరి.

కొంతకాలమువరకు భోజనపదార్థములను ఆగించిన తరువాత దింగూరుకాపురస్థులను నోకొద్ద ఫిడిలునాయకులు నందు తేవకుల నై పుణ్యమును ప్రదర్శించి. అతిథుల సందర్శిని ఆనంద పరవశులను జేసిరి. తదనంతరము నవాబు సర్ అమీన్ జంగు 2 హద్దురుగారి క్లబ్బు మాట్లాడిరి:—

“మిస్ సరోజినీదేవిగారి క్లబ్బుపక్షమున ఆభివందించుచున్నాను. ఆమెకు స్వాగతమిచ్చి సన్మానించుభాగ్యము గలిగినందులకు క్లబ్బువారు సంతోషించుచున్నారు. ఆమెకు ఆయురారోగ్యములను ప్రసాదించుగాక తమని దైవమును ప్రార్థించుచున్నాను. భారతదేశముయొక్క యనుంగబిడ్డలలో ప్రముఖులగు మిస్ సరోజినీదేవిగారిని క్లబ్బుపక్షమున నేకుసన్మానించి స్వాగతమిచ్చు భాగ్యము నాకు గలిగినందుకు నే నెంతయు గర్వపడుచున్నాను. మనసంఘమునకుగాని, హైద్రాబాదు రాజ్యమునకుగాని ఆమెయందు గల రాజనీతిపై పుణ్యమునకును, రాజకార్యధురంధరిత్వమునకును ఎట్టి సంబంధము లేదు. మన కవి ముఖ్యులుగావు. ఆమెయందుగల కవితాళోరణి, శ్రావ్యమైన కవిత్వప్రతిభయే మనకంతరకు ప్రియతిమమును, ఆనందదాయకమును నై యున్నవి.

ఈయమను నేను బాల్యమునుండి బాగుగ నెరుగుదును. ఈ సమావేశమునందు గూడ ఆమెను చిన్న నాటినుండి ఎరిగినవారనేకులున్నారు. (పసిబిడ్డగా నున్నప్పటినుండి యని సభలో ధ్వని) మొదటినుండియే ఈమెప్రజ్ఞావీ శేషములు గలిగియుండెను. నవ్యభావోదయమునకునికెట్లయినవనలూడుచు నీమెకాన్య మెంతయో శ్రావ్యతరమై ఆగ్నేజీయముగ నుండెను. ఈమెతో డ్రెగారైన డాక్టరు అఫ్గాన్ నాథ్ గారు నాకు పరమనిత్రులు. విద్యాభివృద్ధికై ఈమెను ఇంగ్లాండుకు పంపవలయునని వారికి నేమగట్టిగా చెప్పియుంటిని. కనుక నీమె ఇంత విద్యావతి యగుటకు నేనుగూడ కారకుడను. ఈమె వివాహసమయము సమాపించినపుడుగూడ నామిత్రుడు డాక్టరు అఫ్గాన్ నాథ్ గారు (మేజరునాథులు గారిని) ఎరుని నడవడికనుగురించియు వారిపూర్వవృత్తాంతమునుగురించియు నాతో ఆలోచించిరి. రహస్యముగ నేను వారికి జెప్పినసలహాను ఇచ్చట బహిరంగపరచుట నాకిష్టములేదు. ఎట్లయిన నేమి వివాహము జరిగినది. అటుతరువాత ఈమెభవిష్యత్తునం దొకింతశ్రద్ధ గలిగియుంటిని. ఈదాంపత్యము సుఖదాయకముగ పరిణమిల్లెను. ఈమె సంతానవతి యయ్యెను. పిల్లలతో దంపతులిరువురు మనోహరమైనగృహము నందు ఆనందాభివోలలాడిరి. హిందూదేశమునందు ఎచ్చట నైనను గోవిందుసరోజినీలకంటె ముఖవంతులైన దంపతులు లేరని నేను ఘంటాపథముగ జెప్పగలను - మనసరోజినీ హైద్రాబాదులోనేపుట్టి హైద్రాబాదుననే పెరిగి, తన జీవితముయొక్కని శేష భాగము హైద్రాబాదులోనేగడపి హైద్రాబాదీయురాలగుటయే మనము గర్వపడవలసిన యంశము. ఇందుకే మనము సంతసింపవలసి యున్నది. ఇట్టివిఖ్యాతివంతురాలు మన క్లబ్బుయొక్క అధ్యక్షుని అర్థాంగియగుట మన కెంతయో గౌరవము.

శ్రీ శ్రీశేషులైన పూర్వపు వైశాము ప్రభువుగారు నేడు

మన యతిశిఖా విచ్చేసిన సరోజినీదేవిగారి శ్రేయోభిలాషులై యుండిరి. ప్రస్తుతము మనలా పాలించుచున్న పాదుషాగారు గూడ ఈమెపైనను, ఈమె కుటుంబమువారిపైనను తమకృపా కలాక్షునిత్యుణములను ఎన్నియో పర్యాయములు ప్రసరించినారు.

మిస్ సరోజినీకి జయముచేహూరుగాకయనియు ఆమె ఇంకను తనదేశమున కెక్కువ ఉపయోగకరమునసేజేయుగాక యనియు నవాబు సర్ అమీన్ జంగు బహద్దురుగారు గోరుచు తమసంభాషణ ముగించిరి.

తదనంతరము సర్ అమీన్ జంగు బహద్దురుగారు కరతాళధ్వనులు మిన్నుమట్టుచుండ సరోజినీదేవిగారిని పుష్పమాలాలంకృతులుగ నొనర్చిరి.

శ్రీ సరోజినీగారు ముం దేమి జరుగునని విచారించుచు నిలువబడిరి. నవాబుహైదరు నవాజుజంగు బహద్దురుగారు “యతిశి డ్రెగారావలయునని నూచించినవెనుక నామె వృద్ధుభాధురస్వరమున నిట్లు ప్రారంభించెను:—

“నేను వచ్చుటగా నేను కొంచె మాలస్యమైనందుకు తమహా వేడుక నుచున్నాను. నాలుగుంటు లైనతరువాతగూడ క్లబ్బుయొక్క అధ్యక్షులు (తనభర్త-మేజరు నాయుడుగారు) గాఢస్మయించుండిరి. (సభలో నవ్వు) నాపిల్లలనుగూడ నేటి యాతిశ్యమునందు పాల్గొనుటకు రమ్మనగా ఇంగ్లాండునుండి తిరిగవచ్చిన నా గడుసుకూతురు “ఇంటియందు తల్లిని గలిసికొనుటయే చాలను. బయట గలియుట దుస్సరము” అనెను నేను హైద్రాబాదునకు విశ్రాంతి గైకొనుటకు వచ్చియున్నాను. కార్యభారమునుండి తాత్కాలికముగ విమోచనగలుగునని నేను వచ్చియుంటిని. సర్ అమీన్ జంగు సంభాషణకు నే నేమి ప్రత్యుత్తర మొసగవలెనో నాకు తోచుచున్నది. నాయందు సానుభూతి జూపువారును, వ్యతిరేకభావము గలవారును, మిత్రులును, శత్రువులును నన్ను దేనినిబట్టి మంచియనియో చెడ్డయనియో తలంచుచున్నాగో అదియే తమ కంతముఖ్యమైనది గాదనియు, అది ఆభావమనియు వారు నెలవిచ్చియున్నారు. స్వంతభవనమైన లేక తన్మతావధానమునను సోత్ ఇండియన్ క్లబ్బు వారికి తమ సంఘాధ్యక్షులకు నేను భార్య నగుట తప్ప మరేదియు గౌరవకారణము లేదనియే వారి దీర్ఘప్రస్థావముయొక్క సారాంశము. ఒకవేళ ఇది అధిక్షేపించుట యేమోయని నాయూహ. వీరిప్రసంభాషణ రహస్యముగ నాతో జరిగిన బాగుండెడిది. నే నీవ్షకు స్నేహితులమధ్య నున్నాను. నా కొ స గ బ డి న సత్కారసన్మానములను తిరస్కరించుట భావ్యముగాదు. రహస్యమైన విషయములను సర్ అమీన్ జంగుగారు చాలావరకు బహిరంగపరచిరి. కాని పూర్వపువిషయములు, వెనుకటిదినములు నాకు స్మరణకుదచ్చుట ఎంతయో సంతోషదాయకము” అని చెప్పుచుండగా, కొత్తలు వేంకటరామరెడ్డిగా రేతెంచిరి. సరోజినీ నాయుడుగారు హాస్యరసప్రధానంబైన ఆశ్చర్యార్థకచిహ్నమును వెలిబుచ్చుగా శ్రీ రెడ్డిగారును తిదితరులును సంతోషస్వాంతు లైరి.

తిరిగి సరోజినీనాయుడుగారి క్లబ్బు చెప్పదొడగిరి: “నేను వచ్చి కొలదిరోజు లైనవి. ఈయల్పకాలము సౌఖ్యముగను ఆనందప్రపముగను గడచినది. పూర్వపు వెక్కిరిండుస్నేహితులను జూడగలిగితిని. ఇంటియోజనాన్యమును నిర్వహించితిని. గృహిణిధిగులను చూచుకొంటిని. ఇంటిపాజుట్టును ఉడ్పించి, ఎంటికాలను చక్కజెట్టుకొని, అవారోగ్యముగ నున్న మాకు యిటు పథ్యముననేటి తిదితరగృహకృత్యములను నిర్వహించి నాకాలమును గడపితిని. నేడు మిమ్మువర నొకచోట గలిసికొను భాగ్యము గలిగించిన ఈ క్లబ్బువారికి నా వందనములు.

ఈ క్లబ్బుయొక్క సభ్యత్వము నిర్బంధములతో సమచితుగా లేకుండుట జూచి నేను మిగుల సంతోషించితిని. దీనిని హైద్రాబాదుక్లబ్బుగా మొట్టమొట్ట పరిగణించి తక్కిన ఇతరవిషయములను తరువాత చూడవలెనని క్లబ్బువారిని గోరుచున్నాను. స్థానిక సంబంధమైన యభిమానము ఎక్కువ ముఖ్యమైనది. ఆసిఫాబా రాజవంశమునందు సభ్యులు శాశ్వతమైన గాఢభక్తివిశ్వాసములు గలిగియుండవలెను. ప్రజలు పాలకులయొడ తమవిధ్యుక్తధర్మమును నిర్వహించిననేగాని పాలకులు ప్రజలపట్ల కేయలసిన పనులను నెఱవేర్చజాలరు. ఆసిఫాబా వంశమువారి పూర్వచరిత్ర లేజోవంతమైనది. పక్షపాతరహితమైన వారిపాలనము, వారి శక్తిసాధనధర్మములు, వారివిజ్ఞానము అజరామరంబై నక్షిరీని గలుగజేసినవి. అది ఇప్పటికిని జ్యోతివలె ప్రకాశించుచున్నది. ఇట్టి యఖండమైన పూర్వపుచరిత్రను స్మరణయం దుంచుకొని జగద్విఖ్యాతమైన ఖ్యాతిని నిలుపజెట్టుటయందు మీరందఱు తోడ్పడవలెను.

హిందూమహమ్మదీయ సఖ్యత యనునది రెండవ విషయము యఖ్యముగా గమనింపవలసినది. ఈసంఘమునందు జాతి మతవిచక్షణ లేక అందఱును జేరుట చూడ చాలా సంతోషమైనది. ఈతోటలో వివిధవృత్తుములు, నానాతరంగల పుష్ప పుత్రసమాహామజేరి వన్నె దెచ్చినట్లే అన్ని తెగలవారు జేరి యుండుట నూతనచుగు సోయగమును దెచ్చును. ఏకరూపము విసుగు పుట్టించును. భిన్నత్వమే ఐకమత్యమును గలిగించును. నాయం దున్నకవిత్తప్రతిభను సర్ అమీన్ జంగుగారు నూచించియున్నారు. ఒకటి రెండు దినములకు పూర్వము నాకూతురు ఒకప్రతిక చదువుచుండెను. దానియందు నాగో అంతర్గతంబై యున్న జ్వాలనుగురించి నిర్దిష్టపడి యుండెను. అపరిచయజులగువారు సహితము నాయందు అగ్నికణమున్నదని ఒప్పుకొనుట సంతోషమే ఏదోయొకవిధమైన అగ్నిజ్వాల యుండుట బొత్తిగ ఏమియు లేకుండకుండుటకంటె నుత్తమము. శాంతి యుతముగను, అనుమోలముగను నాజీవిత శేషము గడమట్టుకు తమరందఱు తోడ్పడ ప్రార్థితులు.

సమావేశమునం దున్నవారందఱు చిత్రప్రతిమలవలె సరోజినీదేవిగారి సంభాషణ జరుగుచున్నంతవరకు గూర్చిని యుండిరి.

సభ్యుల రూపపటము తీయబడితరువాత సభ ముగిసెను.

సరోజినీ నాయుడుగారు శనివారము ఉదయముననే బొంబాయికి వెళ్లిరి.

మాలానా సేకతల్లి గారి యాగమనము గత గురువారమునాడు భిలాశతుకమిట్టి అధ్యక్షులగు మాలానా సేకతల్లి గారు జూలూకు విచ్చేసిరిని తెలియవచ్చినది. ఇది గోదావరీలై నుమీద జౌరంగబాదుజిల్లాలో చేరి యున్నది. వీరిరాకవృత్తాంతము ముమ్మందే పురవాసులకు తెలియుటచే హిందూమహమ్మదీయులు వెక్కిరిండుప్రేక్షావర్ష వీరి నెదుర్కొని సన్మానించిరి. బండి ప్రేక్షకలో చేరగానే “అల్లాహ్ అక్బరు” ధ్వనులు మిన్ను ముట్టెను. బండిలోనుండి దిగి ప్రేక్షకలో వేచియున్నవారితో కరస్పర్శ గావించిరి. పిమ్మట వీరిబస్కై ఏర్పూచేయబడిన బంగ్లాలోనికి మోటారుపై న వెళ్లిరి. సాయంత్రము దర్గాలో సమాజ్ జరుపుటకై వెళ్లిరి. దైవప్రార్థన ముగిసినతరువాత పన్నెండు మహాఘనత ఏర్పాదించిన నైజాము ప్రభువుగారి ఆయురారోగ్య ఐశ్వర్యాభివృద్ధికై ప్రార్థన సలిపిరి. అనాథలు, వితంతువులు, బీదలు మున్నగు వారి సహాయార్థము చందాలపోగుచేసి వారిపోషణ, విద్యాభివృద్ధికై ప్రయత్నములు చేయవలయునని హితబోధజేసిరి. జాతీయతేమాభివృద్ధికై తమ స్వాభిప్రాయములను వ్యక్తపరచిరి. ఉపన్యాసానంతరము “అల్లాహ్ అక్బరు” “మాలానా చిరాయు ఁగక” యను ధ్వనులతో సభ ముగింపబడెను. రాత్రి జూలూయందే యుండి మరునా డుదయమున నొకన్యాయవాదిగృహమున ప్రాతకాలభోజన మారగించి జౌరంగబాదుకు మోటారులో వెళ్లిరి. మోటారుయట్టు జనులందఱు క్రిక్కిరిసి యుండిరి. హిందూమహమ్మదీయు లందరితోను కరస్పర్శన జరిగెను. జౌరంగబాదునుండి బొంబాయి వెళ్లి నట్లు తెలిసినది.

కాంగ్రెసు ఎన్నికలు

హైద్రాబాదునందలి కాంగ్రెసుశాఖకు కార్యనిర్వాహకులు ఎన్నుకొనబడిరి. శ్రీయుత. వామననాయకుగారు ఆధ్యక్షులుగను, పండిత మాడపాటి హనుమంతరావుగారు ఉపాధ్యక్షులుగను ఎన్నుకొనబడిరి. అంతు రామచంద్రరావుగారు కార్యదర్శిగను, పూర్వము హైకోర్టుజేలుగా నుండిన తాగు వేంద్రరావుగారి సోదరులగు శ్రీనివాసరావు బాకెట్టయగారు సంయుక్తకార్యదర్శులుగ నేర్పడిరి.

పోటీపరీక్ష

హైద్రాబాదు ఆంధ్రజనసంఘమునా రివిజన్లో ప్రకటించినప్రకారము వ్యాసరచన పోటీపరీక్షను గతశుక్రవారమునాడు ఉదయము పదిగంటలు మొదలుకొని మధ్యాహ్నము రెండుగంటలవరకు శ్రీకృష్ణ దేవరాయ ఆంధ్రభాషానిలయమునందు జరిపిరి. ౧౨ మంది అభ్యర్థులలో ౧౪ గురుమాత్రమే హాజరైరి. వీరిలో ఒకవిద్యార్థినిగూడ గలదు. కాలేజీవిద్యార్థు లొకరిద్దరుతప్ప తక్కినవారెవరను పరీక్షయందు చేరలేదు. శ్రీయుతులు ఆదిరాజు వీరభద్రరావుగారును, కొమ్మవరపు సుబ్బారావుగారును, పరీక్షాచాలకులందు నూవరింబెండెంబుగా పనిచేసిరి. వ్యాసములను పరీక్షించువారిపేరు రహస్యముగ నుంచబడినది. పరీక్షాఫలితములను త్వరలో ద్వే విజయమొందిన విద్యార్థులను సభనందు 2 హాకరించుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి.

రాజ్యాంగమహాసభ.

హైద్రాబాదులో రాజ్యాంగమహాసభ అక్టోబరునెల ౧౪ జరుపుటకు ప్రెసిడెంట్‌గారు ఆసోసియేషన్ వారు నిశ్చయించి మహాసభ వహించిన వైఖామప్రభువుగారి యజ్ఞను బొందుటకు ప్రయత్నము జేయుచున్నారు. వీరు సభాకృత్యమునోరధులగుదురుగాత.

పరిశోధక సంఘము

శ్రీశేషాద్రి రమణకవులద్వారా నిజాంరాష్ట్రాంగ్రహదేశములో పర్యటన మొనర్చి శాసనానుల ప్రతులను, తాళపత్రగ్రంథములను సేకరించిరి. శ్రీమాన్ వేంకటరమణాచార్యులుగారు కార్యనివేదనమును పంపిరిగాని అయ్యది ఇంతవరకు పరిశోధక సంఘమువారిచే ప్రచురింపబడలేదు. శ్రీమాన్ శేషాచార్యులవారికిని నివేదిక పంపింట్లులేదు. వీరి పర్యటనమున నెంతవయ్యమైనదియు, ఏమిపనిజరిగినదియు పత్రికా ద్వారా తెలుపుట యుత్తముని పరిశోధకసంఘమువారిని హెచ్చరించుచున్నాము.

కారద

కారద పత్రికాసంపాదకులకు శ్రీయుత కవుతాశ్రీరామ శాస్త్రిగారు సుమారు పదిరోజుల క్రితము హైద్రాబాదుకు విచ్చేసి "కారద" కు చందాదారులను, పోషకులను చేర్చుచున్నారు. శ్రీయుతులు సదాశివరెడ్డి ఉన్నవమబ్బారావు నామక వీరి శారీరకవర్త్యమున్నగు స్థానికప్రముఖులు సహాయ మొనర్చి తమ పరిచయస్థులతో శ్రీశాస్త్రిగారి సెలవు పరచుచున్నారు. ఇదివరకు సుమారు ఏబదిమంది చందాదారులైరి. శ్రీయుత వేంకటరంగారెడ్డి హైకోర్టునకిలుగారు, యాదాద్రి లు ఏయిచ్చే తమకుగల పత్రికాభిమానమును వ్యక్తపరచిరి. శ్రీ శాస్త్రిగారు హైద్రాబాదులో ఒక ఏజన్సీ నియమించ నుద్దేశించియున్నారు.

చిరాగు వీరన్నగారు

(ఆల్బానీముస్తాజరు) ౧౧౬ నూటపదారు రూపాయల వయస్సు పోషకులైరి. వీరి విద్యాప్రియత్వము ఆంధ్రభాషాభిమానము ప్రశంసనీయును. పోషకులుగా చేరినవారి పటము కారదలో ముద్రింపబడునని శ్రీ శాస్త్రిగారు సూచించుటచే వీరన్నగారి పటము ఇయ్యబడినది.

పారికా కాలక్షేపము

గత బుధవారమునాటిరాత్రి శ్రీయుత చిరాగు వీరన్నగారు గృహమునందు పారికాకాలక్షేపము జరిగినది. కారదా పత్రికా సంపాదకులకు శ్రీ కవుతా శ్రీరామశాస్త్రిగారు "నేతకాల్యాణము"ను ఆధ్యాత్మపరముగ జెప్పిరి. సందర్భము నారముగ ప్రస్తుత సాంఘికస్థితులను సూచించిరి. స్వదేశీవస్తు పులయందుఆభిమానము, వివిధ తెగలవారీయందు పరస్పరప్రేతి జాతీయతను నిలువజేయుటయందలి ప్రాముఖ్యత, శ్రీకృష్ణకర్ణామృతము, గీతాంజలియొక్క ఉత్సాహవృత్తి, మున్నగు సంగతుల నెన్నియో బోధించిరి.

విద్యాన్ శ్యామరాజుగారు సంగీతమును బాడిరి. విద్యాన్ రామరాజుగారు హాస్యరసపంభాషణతో సభ్యులను కడుపుబ్బ నవ్వున ట్టినది.

శాస్త్రిగారును, శ్యామరాజు, రామరాజు గార్లును పుష్పమాలాలంకృతులుగ జేయబడిరి. సభ్యులకు పుష్పగుచ్ఛములును, సుగంధ ద్రవ్యములును, తాంబూలాదిసత్కారములును జరిగెను.

సభకు వచ్చిన శ్రీ పురుషుల సంఖ్య సుమారు మూడు వందలవరకుండెను. ఇందు గౌండ్లవారిసంఖ్య అధికము.

మ్యూనిసిపాలిటీ

మహాసభవహించిన వైఖామప్రభువుగారి జన్మదినోత్సవ సందర్భమున ప్రతిసంవత్సరము హైద్రాబాదు మ్యూనిసిపాలిటీవారు ౧౦౦౦ రూప్యములు వ్యయముచేయుచుండిరి. ఇట్టివ్యయము నికముందు చేయక యీ రొక్కమును బీదపిల్లల విద్యాభివృద్ధికి చెల్లింపవలయునని ప్రభువుగారియజ్ఞయైనది. దీని ననుసరించి మ్యూనిసిపాలిటీవారు విద్యాభివృద్ధి వేతనములనిచ్చుట కెర్పాట్లు చేయుచున్నారు.

తిలకు మహాశయనిస్మరణ

లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలకుగారి స్మారకదినము గత శుక్రవారమునాడు విశేషవర్ధనీ నాటకశాలయందు శ్రీయుత వాగన నాయకుగారి యధ్యక్షత్వక్రింద జరుపబడినది. నాటి సభకు సుమారు వేయిమంది ప్రేక్షకులు విచ్చేసిరి. న్యాయ శాస్త్ర శేషవరావుగారు మహారాష్ట్రభాషయందు లోకమాన్యుని గురించి ఉపన్యసించిరి. కాంగ్రెసుద్వారా వివిధమతములు జెందిన భారతీయులం దైవమత్యమును గలిగించుటకు

సలిపిన కృషినిగొనియాడిరి. భాషావేద సుగ్రహమును గ్రంథరచనాసామర్థ్యమును ముఖ్యముగ భగవద్గీతకనువాద మొనర్చుట యును జేర్చొనిరి. శ్రీనివాసరావు బారిష్టరుగారు తిలకు మహానీయుని జీవితచరిత్రను వర్ణించుచు అతని స్వాగత్యాగమును ప్రశంసించిరి. వినాయకరావు బారిష్టరుగారు మహారాష్ట్రులయందు పోరాడుకొని విశేషముగనున్నదనియు నయ్యది లోకమాన్యునియందు ప్రత్యక్షముగ గనబడెననియు నుడివి మూడున్నర లక్షలరూపాయల వ్యయముతో సర్వాలంకార పీఠాలపైన వ్యాజ్యము నడపుటయే దీనికి తాత్పర్యమనియు తెలిపిరి.

రామచంద్రనాయకు బారిష్టరుగారు మహారాష్ట్రులయందు సహజముగ గానంబడునట్టి పోరాడుకొని సత్కార్యాచరణమునందు వినియోగింపబడవలె ననియు, చెప్పనదంతయు కార్యరూపమునకు దెచ్చునలవాటు గావలెననియు తమయభిప్రాయమును వ్యక్తించిరి. కాశీనాథ చైతన్య ఎం. ఎ. ఎల్. ఎల్. డి. డివేరు శాస్త్రిగార్లు మహారాష్ట్ర భాషయందు లోకమాన్యుని గుణగణములను గురించి ప్రపంగించిరి. అటు తరువాత అధ్యక్షులు లోకమాన్యుని యోగ్యతావిశేషములను గురించియు, సర్వజనులచే ఆదరింపబడుటయు కశేబమును సంస్కారార్థము గొనిపోవుసమయమున అన్నిమతముల వారు శవమును వహించి చూపినగౌరవమును వివరముగ తెలిపి భిక్షుప్రచారమును గురించి ప్రేక్షకుల మనస్సులకు నాలుసట్లు హితబోధ యొనర్చిరి. "లోకమాన్యస్మారకనిధి" వారి పక్షమున పండిత మాడపాటి హనుమంతరావుపంతులుగారు కృతజ్ఞతను సూచించిరి.

స్థిలముతుసంబంధవ్యాధులు, కడుపునొప్పి వ్యాధులు, మేహనీరు

చాలకాలమునుండి కడుపునొప్పిచేతను, ఋతు కాలమున ఎక్కువ బాధచేతను, శ్రమచడుచుండిన నాకొమాక్తెకు అనేకమంది యింగ్లిషు డాక్టర్లచే బాషధనేవచేయించితిని గాని గుణమివ్వకపోయెను. దైవవశాత్ తిరునల్వేలిజిల్లా కృష్ణాపురమునుండి వచ్చి యిప్పుడు చెన్నపట్టణం, జార్జి టౌన్ ఆస్పీనియోక వీధి నెం 72. యింటియందుండు పండితస్వామి శ్రీనివాసయ్యగారిభ్యాతిని వార్తాపత్రికలందు చూచి వారిచికిత్సయందు దుంచితినని.

కొద్దిరోజులు వారి చికిత్సయందుండి నంతట యిప్పుడు కడుపునొప్పి, ఋతుసంబంధ వ్యాధులు పూర్తిగ నివృత్తించినవని చెప్పటకెంతయు సంతసించుచున్నాను.

నాభార్యకు దుడ్డిరు వ్యాపించినందున కండ్లు ఎట్టనై, కండ్లనుండి నీరు కారుచుండెను. ఆమె తరుచు కండ్లు మంటయనియు, పొడుచునట్లు బాధగ నుండెననియు చెప్పచుండెను. అనేకమంది ఆంగ్ల వైద్యులకు చూపించి, నివారణకాండనున కండిత స్వాములవారివద్దకు చికిత్సకు పంపితిని. వారు కంటి కేమియుబాషధమునుపయోగించక నేలోపలికిబాషధ మిచ్చి ఆమెబాధను అనగా కంటి ఎరుపు, కండ్ల బాధను నివర్తి పరిచిరి.

ప్రజాసౌకర్యార్థము యీక్రింది విషయములు గమనింప నగును.

- 1. వీరియింటికి రోజున్ను బాషధమునకు వెళ్లవలెను. 2. బాషధములు తపాలాద్వారా పంపరు. అమూల్యమైనవి ధర తెక్కువగ నుండును. 3. వీరు వ్యాధిగ్రస్తులయింటికి వెళ్ళరు. 4. వీరికి ప్రథమలభిప్రాయ కానుక మాత్రము 15 రూపాయలు. 5. చెవుడు, గ్రుడ్డి మొదలగువ్యాధులను నివారించురు. ఎమ్. డి. శ్రీనివాసఅయ్యంగారు, ప్రొఫైటరు, ఇంగ్లిషుతెలుగుపాఠశాల, (వకటన 18) మాంటూరోడ్డు, మద్రాసు.

వారినలహా కట్నము రు. 15

లింగ్ నోటీసు
చెన్నపురి స్థానికాను కోర్టులో
దావానెం 15204/1923

వాది:—ఏల్లూరి గుదర్నచెట్టి అండు కో వర్తకులు నెం 168, గోవిందప్పనాయకవీధి, బార్డి టౌను, మద్రాసు.

Versus.

ప్రతివాది:—గొల్లం వెంకంచెట్టి, కందగడ్డల రంగయ్య చెట్టి, వర్తకుడు, గుడ్లూరు, నెల్లూరుజిల్లా.

నీలిమందు వ్యాపారములో కలిగిన నష్టము రు. 247-13-9 లక్షప్రతివాదులు చెల్లించునట్లు చెప్పి ఆప్రకారము చెల్లించనందున సదరు మొత్తమునురాబట్టుకొనుటకై వాదించే ప్రతివాదులపైన ఈదావా తేబడి, విచారణ నిమిత్తము ప్రధానజడ్జిగారి కోర్టులో 19.8.1924 తేది గురువారమురోజున వాదుదా వేయబడియున్నది. సదరు తేదీన 11 గంటలకు ప్రతివాదులు హాజరుకానిపక్షమున పరోక్షమందు ఈదావా తీరానించబడునని తెలుసుకొనవలెను.

పి. శంకరనారాయణన్

వాదితరపున స్ట్రీ డరు

చెన్నపురి హైకోర్టులో
ఆర్డినరి బరిజనల్ జూరిస్ డిక్షన్
సి. ఎన్. నెం/1924

వాదులు 18 గుడ్ యియర్ టైర్ అండు రబ్బరు కో (ఇండియా) లిమిటెడ్.

(2) ది ఏషియాటిక్ పెట్రోలియం కో (ఇండియా) లిమిటెడ్ వారి న్యవత్తమునను, పి. పి రాజమూణిక్యముప్పిళ్ల యి న్యవలసిన బాకిదార్ల పక్షమున నహా.

V S

ప్రతివాదులు:— 1 పి. వి. అమృణిఅమ్మళ్ళ, 2 సి. ధర్మలింగంపిళ్ల,

ఒకటవ ఉత్తరువులోనుండు 8 సి. పి సి చట్టము ననుసరించిన నోటీసు.

వాదులు వారి న్యవత్తమునను, (చనిపోయిన) పి. వి రాజమూణిక్యంపిళ్ల ఆచ్యవలసిన బాకిదార్ల పక్షమునను చనిపోయిన పి. వి. రాజమూణిక్యం పిళ్ల ఆస్తికి సోల్ వారసుదారులైన మొదటి ప్రతివాదిపైనను, చనిపోయిన రాజమూణిక్యముప్పిళ్లచే మద్రాసు మాంటూరోడ్డునందు నడిపించుచు నుండిన సైకిల్ అండుమోటారుకంపెనిఆస్తులనుతనస్వాధీనములో నుంచుకొన్న రెండవ ప్రతివాదిపైనను ఈదావా తేబడినది. చనిపోయిన సదరు రాజమూణిక్యముప్పిళ్లగారి చర, స్థిర ఆస్తుల మొత్తము తెక్కులను తయారుచేయుటకును సదరు వ్యాపారమును ప్రస్తుతము నడిపించుటకును హైకోర్టువారి ఉత్తరువుననుసరించి హైకోర్టు బిల్డింగ్సులోనున్న ఎఫ్. హెచ్. విల్సన్ గారి మధ్యకాలమందు (ఇంటరిమ్) రిసీరుగా ఏర్పాటుచేయబడినది.

30-7-1924 తేదిన జారీచేయబడిన హైకోర్టువారి ఉత్తరువు ననుసరించి.

మార్పు, బ్యూస్ అండు కో

మొదటివాది తరపున అట్టార్నీలు,

కింగు అండు పార్సీజి

రెండవ ప్రతివాది తరపున అట్టార్నీలు.

భీమవరం డి. ము|| కోర్టులో
O. S. 294-24

వాదులు:—దంతులూరి అమృతరామరాజు వగయిరా సా|| కోపల్లె.

ఎ డి 8

ప్రతివాదులు:—పిల్లి ఆనందం వగయిరా సా|| కోపల్లె భీమవరం తాలూకా కోపల్లె గామంలోని వాదులు తాలూకు నె 162 ఎలోని దావాపాను దాఖలు ఎ మార్కు గట్టు అనుభవించుటలో ఆటంకము కలుగజేయుచు నె 161 లో అసహ్యకరమయిన పదార్థములువేయుచున్నా చిక్కుల్లు పెట్టుచున్నందున ఇక అట్లు చేయకుండుటకు శాశ్వతపు ఇక్షక్షక్యము త్రం నూలపల్లి కాపురములు యావన్నదితరపున ప్రతివాదుల పయిని వాదులు దావాచేసారు. యందుకు ఆక్షేపణపున్న వారు 22-8-24 తేదీని భీమవరం డి||ము|| కోర్టువారియెట హాజరయి మనవిచేసుకోవలెను.

రాయనము మొక్కలరామయ్య,

భీమవరం 12-7-24. వాదులతరపు స్ట్రీ డరు.

మలబారునకు సహాయము

మహాత్ముని ప్రకటన

మలబారునకు సహాయము తనపత్రికాచదువరులు వి రాశ్మయ లంకినచో పున్నుని తనకు తోచినరీతిని సహాయ కార్యములకు గాను వినియోగింతునని గాంధీగారు చెలుపుచు యంగిండియాపత్రికలో యిట్లు వ్రాసిరి:—

దక్షిణభారతములోని వరదలు: ఉపాసాశక్తి అతీత ములైనవి. మానవుని నిస్సహాయత్వమును అవి వెల్లడిజేయుచు న్నవి. ఏండ్లతరబడి శాంతియుగా కష్టబడినచేసి గడించినపులి తములన్నియు ఒక్కసారి కొట్టుకొనిపోయివి. సహాయము జేయుట యనునది పరిహాస్యముగ నున్నది. పూర్తిగా లాభకరమగు సహాయముజేయుట కాంగ్రెసువారి తరముగానని నేను జెప్పుటలో కాంగ్రెసువారి తేమియుజేయరాదని భావింపలేదు. మానవులనే అచ్చట యుండ నేయున్నది. అయినను ప్రతివ్యక్తియు తనకువోచినరీతిని ధనసహాయము జేయవలెను. కావున, యంగిండియాపత్రికాచదువరులు తామియదలచినది నాకు పంపినచో ఉచితరీతిని వినియోగించెదను. ఎవరువట్టుకు వారు ప్రత్యేకముగా సహాయకార్యములను జరుపుటకు యుక్త మాదము కల్పమైనదిగాదు. ఎల్లరవిశ్వాసమునకు పాత్రులైన పెద్దసంఘము ఒకటి యీ కార్యమునకు పూనుకొనవలెను. ఈ ప్రమాదమునందర్భమున కాంగ్రెసువారు ప్రభుత్వమువారితో సహాయకార్యములందు తోడ్పడుటకు సంకల్పింపగూడదని మ రియొకవారి జెప్పుచున్నాను. ఆపత్వమును వివరింపనేహములు కుదురును.

మలబారు వరదలు

మహాత్ముని నూపన

“మలబారు వరదలనుగూర్చి నేను నూలు వడుకవలెనని నూచించితిని నన్ను విమర్శించుచు టైముస్ ఆఫీసియిండియాపత్రి కలో ప్రకటింపబడిన వ్యాసమును చదివితిని. లోకమాన్యుని వార్షికోత్సవభలోగాని మ రేభలోగాని యటుల నూచించి యుండలేదు. కేరళ రాష్ట్రమువారికి వరదలనుగూర్చి నేను చాల తంతివార్తలను పంపితినిగాని ఏతంతివార్తలోను వరదలనంద ర్భమున నప్తపడినవారు ఖద్దరుకట్టనలెనగాని నూలువడుకవలె ననిగాని నేనునూచించియుండలేదు. ఈవరదల నెవలెన నెటుల నమ్ముగలుగుదురో నేను గ్రహింపజాలకున్నాను. ఏవ్యక్తి సంఘ ముగాని కాంగ్రెసుసంఘముగాని ప్రత్యేకముగా సహాయము చేయజాలనిమాత్రము నేను తెలిపితిని. ఇప్పుడుగూడ నటులనే తెలిపెదను. భారతకాంగ్రెసుసంఘమునకుగల ధన వత్సల్యము. ఈ ఆపన అతిప్రబలము. గాన అసహాయము, సహాయము, మితవాదులు, ఉద్యోగులు మున్నగు వారందరునుకలసి పనిచేసిన గాని లెగినసహాయము లభింపదు. నే నేమి చేసగలుగుదునా అను విషయమునుగూర్చి నేను గాఢముగా నాలోచించు చున్నాను. మొదటితంతివార్త నాకు చేరినవెంటనే యంగు యిండియాపత్రికలో నే నొకవిజ్ఞప్తిని ప్రకటించితిని. నేనొక మిత్రునకు వ్రాసినా నాతడు కొంతసామ్య వింశముగా పంపెను. నే నావిషయమును గూర్చియొకసంకలపనిచేయు చున్నాను. సవరించిన పత్రికలో గూడ విజ్ఞప్తిని ప్రకటించితిని గాని ఎవ్వరుగాని ఒంటికిగా పనిచేసిన కావలసినసమంతయును సమహదము దొరతనమువారికొకరే పూర్తియగుసహాయమును చేయజాలియున్నారు. గాన ప్రభుత్వసర్దుమతో గలసి కాంగ్రె సువారు ప్రనిచేయుటకు వెనదియరాచుగూడ నేను నూచించి తిని. దొరతనమువారు చేయగలిగిన సహాయమును చేసినచో దేశీయులు గూడ సహాయము చేయగూడదు. ఇట్టి ఉపద్రవము లుకలినపుడు ప్రమానే జేయుట నాకు త్రొత్తపని గాదు. నే నావిషయమున నానుపాసలను బాగుగా నెరిగియున్నాను. కొన్ని కలె పాలు సహాయము జరుగక తప్పదు అని మహాత్ము డు తెలిపెను. (అ. ప్రె.)

“కానికలు” పత్రిక కేసు

మహాత్ముని అభిప్రాయము

పత్రికలకుగల ప్రమాదము భారత కానికలు పత్రికపై నెచ్చిన కేసునుగూర్చి మహాత్ముడు నిన్నటి యంగిండియా పత్రికలో “నాంక్ష రెబ్బ” యను కీర్తిక్రంద యీ దిగువ సంపాదకీయ చొప్పునను వ్రాసెను:—

ప్రభుత్వమువారినిగూర్చి తరచుగా జెప్పబడువాక్యముల నియు సత్యములుగా రుజువు జేయబడుచున్నవి. వారి చర్యల ఎలన ప్రజాభిప్రాయ మేరితిగా మారినను లక్ష్యపెట్టక మంచి గనో చెడ్డగనో యుద్దేశములను నిర్వర్తించుచునుండురు. ప్రస్తుత చట్టము తొలగించినచో దానిస్థానే రాజద్రోహము, మానసప్రము కాననములక్రింద పనుల జరుపుకొనుచున్నార. ప్రస్తుత కాననముక్రింద వారెచ్చెన్ని పనులు జేయగలిగిరో అవి నియు సుసాధ్యములుగా అదిలేకుండగనే అమలు జరుపుచు న్నారు. కానికలు పత్రికపై నిచ్చిన అసాధారణపు తీర్పు యీ యభిప్రాయమును భూయవరచుచున్నది. ఒక పత్రికా సంపాదకుడు తనవృత్తి ననుసరించి విమర్శించినచో దానిపైని ప్రభుత్వోద్యోగి మానసప్ర పరిహాసముగోరుచు చర్యదీసికొ నునకుట నమ్మ సాధ్యమైన విషయముగాదు. కానికలుపై నెచ్చిన కేసు ఒక్కటేగాదు. “యదేమాతరం” “జమిందారు” (లాహారు) పత్రికలగూడ యిట్టి సంధర్భములలో నష్ట పరిహారమును చెల్లించుకొనలెవచ్చెనట.

విడి ఎక్కువ హానికరమైనది? అమలులోలేని కాననము క్రింద ఆస్తులను లాగుకొనుట గూ, తే క మా న న ప్రస్తుత కేసు క్రింద న ప్రస్తుత పరి హారమును వసూలు జేయుటయో? కానికలు పత్రిక కేసు పరి మార్గము ఫలితము విన్నవించు ప్రభుత్వోద్యోగిల చర్యలను విమర్శించుటకు ఎవరు ధైర్యము జేయగలరు. తనపత్రికా సంపా దకుడు సంపాదకీయ వ్యాసము వ్రాయునపుడు తా నుపయోగించు పదములను బంగారు త్రాసులో వేసి తూచుట సాగజాటున తొందర పడవెక్కిటి బడవచ్చును. అది బుద్ధిపూర్వకముగా, యెట్టియార్ద్యయులేక మంచుననుతో ప్రజాశ్రేయము నారసి వ్రాసినట్లయినను అతడట్లు శిక్షనొంద వలెనా? కానికలు పత్రి కలో వ్రాసిన ఆయన వెయింటరుగా రెవరోయెరుంగదు. రియం అంతయొక్కన ధనమును నష్టపరిహారముగా నిచ్చించినసలుబడ్డేగా రికి వలెనే యితనికి గూడ నెయింటరు గారిని గూర్చి అపరిమలు వ్యాపింపజేయు నుద్దేశములేదు. కానికలు విమర్శలవలన వెయిం టరుగారు నష్టపోయినని ప్రజలెవ్వరును నమ్మరు. కాని పత్రి కా విమర్శనవల్ల కంటే అతనికి కేసులో విజయము గాంచుట వల్లనే ప్రజాభిమానమును ఎక్కువ గోల్పోయెనని నేను జెప్ప సాహసించెదను అతని మాడ నాకు విచార మగుచున్నది.

ఈకేసును బట్టిమాడ పత్రికాసంపాదకులయొక్క యేవి ధముగానున్నదని దలపోయవలసియున్నది. ఎవరును కను నిచ్చి తాభిప్రాయములనుఎల్లప్పుడుకూడాకారముగజేసికొన జాలరు. వారుయితరలను. గానివారి చర్యలనుగాతి విమర్శించినపుడు మ నిర్భితాభిప్రాయములను వోబుచ్చుచున్నాను. అవి సకారముగ రుజువు పరచులెనను బాధ్యతలేదు

సరే కేంకరు నాయకుగారి కేసులోని జడ్జిగారి తీర్పు నేర్పుగా అల్లబడినదని నానవ్యక్తము. జడ్జిరాజకీయముల నను సరించి సరే మైకేలుబడ్డవరుగారి కనుమలముగా నుండే నని నానవ్యక్తము. అయినను నేను నుడివెన యీవలయులు మాన నష్టము తెచ్చినను నేరముచే జడ్జి చర్యదీసికొనినచో, నేను నా నిర్భితాభిప్రాయమును ప్రజాశ్రేయము నారసి వెల్లడించి నం దులకుగా విశద్యూర్ధ్వముగా పట్టి మోటుచేసి క్షమాపణ గోరవలసి యుండును.

ప్రభుత్వమువారి యాటలలో వెయింటరుగారు ఒక అ మాయకపు పాచికవలెనున్నారు. ప్రభుత్వమువారు దీప ముండగనే చక్కచెట్టుకొనుచున్నార. నునము సరియైన సం ఘాసలేక అవిభక్తకుటుంబమువలె నున్నాను. హిందువులను ఖుషామృదీయులను కులాసగ ఒకరేలెను ఒకరు పగులొట్టి కొను కిశోరములందు నిమగ్నులై యుండురు. కాననోల్ల ధనుని చాలమూలమైయున్నది.

మనలో మనమిల్లు తగవులాడుకొనుచుండ ప్రభుత్వము వారు అన్నివిధముల తమకేక్రివి అభినిధి జేసికొనుచున్నారు. మనము నాడిని నిందింపవలెను. నారిది సహజమే. ఈమాన నష్టపుకేసు చర్యలన్నియు భారతీయ పత్రికాస్వేచ్ఛాభయ పెట్టి, ప్రభుత్వసర్దుమయనది లేకుండ కిరికొనిగా జేయు నుద్దేశంపండినవి. బాధ్యతారహితముగా, అన్యాయ విమర్శన ప్రయోజనముగాను న విమర్శలవన జాగ్రత్తగానుండుట యం దుగల సత్ఫలితములను పొం వలెన్న అట్టిజాగ్రత్త సహజముగా పుట్టవలెనగా, యిదిలవలన బలవంతముగా చేపూర్వబడవల యు. ఒకటిమాత్రము నాకు విశేషమగుచున్నది. మనము మత రా జకీయ, వైవమ్యములచే నష్టపోయినచో, ప్రభుత్వమువారు మన దురదృష్టినీ అవ కాళముగా గైకొని అమాయక వి మర్శలను జేసి నం దులకు శిక్షించుటలనను, పభుత్వోద్యోగిలను మానన ప్రస్తుత చర్యలచే కొనమని పురిగొల్పుటవల్లను, మనకన్న ఎక్కువగా నష్టపోయి రని జెప్పవచ్చును. మనము వెంటనే ప్రతిఘటించుటకు లెగియుం డక పోవచ్చును. కాని మన అసహనతలవన లాభముపొందె, దొంగకబ్బును కొట్టప్రయత్నించుటచే ప్రభుత్వమువారిపై వాన ప్రతికూలభావ మధికమగును. ఈ అసహనత చిరకాలముండదు. మన యీదుస్థితి కమకాశమిచ్చుచున్న ప్రస్తుతవిధానము అంత మొందునపుట్టిమన ప్రతిఘటించుట అంతమొందును.

తూర్పుబెంగాలు సారస్వతసమాజము

పట్టదానోత్సవము

గవర్నరు అన్యత్తత సహించుట

డక్కా, 7 ఆగస్టు:—తూర్పు బెంగాలు సారస్వత సమాజముయొక్క సాంవత్సరిక పట్టదానోత్సవభలో నిన్ను నాగ్రుబ్రాహ్మణులలో జరుగగా గవర్నరుగా రధ్యత్తతసహించిరి. పైపెండులను పతకములను పంచిపెట్టుట తరువాత మహామహాపాధ్యాయ హర్షపనాదశాస్త్రిగారు డక్కాశ్వ విద్యాలయమునుండి వెడోపోటు చాలవట్టుమని గవర్నరుగారు చెప్పిరి. సంస్కృతములో ఉన్నతవిద్యనెవ్వరును అభిలషింపక పోవుటచేత సంస్కృతపండితుని తీసికేయవలసిన చెప్పిరి. కాని బయటనుండి పండితసామమునకు వలయు నిధులను సమహాయుట గాని లేక కొన్నియుపన్యాసములను మహామహాపాధ్యాయు నిచేత యిప్పించుట గాని తాను ఛాన్సులగు గావున చేయుదు నని గవర్నరు చెప్పెను.

పార్కుఉచిత ప్రాథమికపాఠశాల గవర్నరుగారు కాంగ్రేషన్ పార్కు ఉచిత ప్రా థమిక పాఠశాలను తెరచిరి. పురపాలకసంఘమువారు తీసికొ న్నుచక్కలకు గవర్నరుగారు తన యుపన్యాసములో వారినభి నాదించిరి. డక్కాలో 12 పాఠశాలలను తెరచుట వారియుద్దేశ్యమనియు, యీసంవత్సరము ప్రారంభించిరి పాఠశాలలు తె రచునీయు, అందరి మొదటిగిరియు గవర్నరుగారికితేరియును. రెక్కినమనిని పూ రిజేయబులో ప్రభుత్వమువారు సాయముచే యుదురని గవర్నరుగారు వారికి నవ్యక్తము చెప్పిరి. (అ. ప్రె.)

యునైటెడు ప్రావిన్సు గవర్నరుగారు

కాశీకి వచ్చుట

మొన్న గవర్నరుగారు పర్యటించుచుండి ప్రాద్దున 11 గంటలకు కాశీకి మోటారుపై విచ్చేసిరి. వారి ప్రైవేటు శక్రట ర్గిగానున్న కెప్టెన్ భాయినియర్ గారు, కెప్టెన్ టార్లట్జాజో న్నులైడ్సుగారు వారెంటుల విచ్చిరి. సంవత్సరగృహముందు వా రికి స్వాగతమియ్యబడెను. కాశీమహారాజాగారి అతిథిగా నుండు టకు గవర్నరుగా రంగీరించిరి. భోజనానంతరం గవర్నరుగారు మహారాజాగారు సంభాషించిరి. తరువాత గవర్నరుగారు, మాన రబుల్ రాజా మోతీచంద్ గారు రాజా సత్యనందప్రసాద్, రాయబహదర్ బతుక్ ప్రసాద్ గార్లను మరియొకరిని సం భాషణమున కనకాశమునిచ్చిరి. తరువాత హైదరాబాదు రాజ మెంటు కమేండుతో ఫలహారమొనర్పిరి. రిజ్యరు పోలీసులు 600 మంది డ్రెస్సు చేసిరి. గవర్నరుగారు వారికి చిన్న ఉపన్యా సము నొసగెను. ఈరోజున విజయనగరం కుమారరాజాగారికిని మరి కొద్దిమందికిని సంభాషణ మొనర్చుటకు గవర్నరుగా రనుమతి నిచ్చిరి. కాశీ మహారాజాగారు యీరాత్రి నందనార భవనమున విందుచేసెదరు. (అ. ప్రె.)

బొంబాయిపురజనుల సభ

శతమనవలెనష్టపడినవారికి సానుభూతిపూర్వులకు సహాయమునకై నిధి ఏర్పాటుచేయబడినది. దీనికి రాచకీయ మగు సంబంధ మేమాత్రమేలేదు. గవర్నరు మెంటువారితోను, లేదితరులతోను కూడా కలసి యీసంఘమువారు పనిచేసెదరు. హిందూదేశ నేనక సంఘ సభ్యులు మిగతా సహాయకారులతో కలసి పనిచేయుదురు.

కె. నటరాజగారు ఆసభయందు తీర్మాన్యముపపాదిం చుచు వరదలచే కష్టపడు వారికి సహాయము చేయు పట్టు గాంగ్రాగారికి గల అభిప్రాయములను వివరించిరి. గాంధీ మహాత్మునివద్దనుండి తమకువచ్చినజాబు చదివి వినిపించిరి. అం దిట్లుండెను.

“అయ్యో మీరుపంపినది చదివితిని. అది చువగనే శక్తిమని కాల్చుచు వానిపించినది. కానిఅట్లొనర్చుట నామతము నకు న్యతిరే మైనవని. ఇంత విషయములను నాకే పును ముడుగాని స్త్రీగాని ఆలోపింపజాలరని నాభిప్రాయము. నా తంతివార్తలందెందును రాజులునుగూర్చిన సేవయును లేదు ఎటుండెను?

వేల లది ప్రాణములనుపహరింప నెంప మహావ్యథించి తప్పించుకొనిన దేశీయులు స్వస్థులైనచో రాజులు చేయుగలను ప్రత్యేకస్వత్వ సహాయము చాలవనియు వారు దమ్ము నాని పంపిన అది తక్కువచొట్టుకు పోవునట్లు చేయుచుననియు నేను అహమ్మదాబాదు జనలకు చెప్పియుంటిని. రంగంబులైన చేదీయులకొరకు భాగ్యవంతులను ది. కానిమగూడ నూలు వడికి నాకు సంపిన అనన్యలో నున్న దేశీయులకు సహాయము చేయదునని నేను ఆసభలో వారికిజెప్పితిని. దక్షిణదేశనాథులు వినగానే నేను క్రుంగిపోతిని. ప్రవృత్తి నర్ధగర మగమూలకలూగ జేయునప్పుడు మా నువ్వలక్యమునకు నాలో నేను క్రుశ్చి పోవుచుంటిని. కష్టమునుండిను ముందు కుభముకి లుగ జేయగల భగవంతుని సంస్కృతయందు నాకు న్యభివ్యాస మును గొప్ప ఆత్రయముగలవు. ఎవరి నేను వెట్టిని కాంగండు నట్లు చేయుచున్నవని గాంధీమహాత్ము దాజాబులో వ్రాసినని నటరాజన్ గారు చదివి వినిపించిరి. (అ. ప్రె.)

రజ కీర్తి సంస్కరణములు

ప్రభుత్వవిచారణసంఘము - మొదటివిచారణ

ద్వంద్వప్రభుత్వ మంతరింపవలెను

ఎన్. ఎమ్. చిట్టవీనుగారి సాక్ష్యము

“రాష్ట్రములకు సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము నొసగవలెను. ఇండియా ప్రభుత్వమున నగముకాఖిలను ప్రజలకు వశపరచవలెను. మంత్రులపై గవర్నరుల అధికారమును తగ్గింపవలెను. సంయోగధనవిషయమున మంత్రులసంయోగ బాధ్యతను నెలకొలుపవలెను. ఆర్థికవిషయమున కార్యనిర్వాహకసంఘున భ్యుని బాధ్యతను తొలగింపవలెను. మంత్రులపై ఆర్థిక, శాసనీక, ప్రభుత్వ పరిశీలనమును తగ్గింపవలెను.” అని చిట్టవీనుగారు స్పష్టముగా తెలిపిరి.

నిన్న సిమ్లాలో ప్రథమ సమావేశము జరిగినది

ఎన్. ఎమ్. చిట్టవీనుగారు మొదటి సాక్షి

నిన్న 7 వ తేదీని విచారణ ప్రారంభమైనది. నామక ద్వంద్వరాష్ట్రముల ప్రభుత్వమునకు మంత్రిగా నుండి. ఎన్. ఎం. చిట్టవీనుగారి సాక్ష్యము రిక్తి గంటలసేపు జరిగినది.

సర్ అలెగ్జాండరు మడ్జిమనుగారి ప్రశ్న

చిట్టవీను:—నేను సంఘసభ్యుడను కాక మునుపు డిప్యూటీ కమిషనరుగా పనిచేసినాను కాన ఉద్యోగముల వ్యవహారము లందు చాల అనుభవము కలదు. మొదట మూడేండు మంత్రిగా నుండినాను. మరల ఎన్నికలు జరిగినవిమిట్టలు గూడ నన్నే మంత్రిగా నియమించిరి. 1924 మార్చివరకును మంత్రిగా నుండినాను. పిమ్మట శాసనసభకు సభ్యుల భాగము ప్రతిపాదనలుగా నుండుటచే మంత్రులు రాజీనామాలు చేయవలసి వచ్చెను.

అధ్యక్ష:—నియోజకులను గూర్చి మీ విభిన్నములను నేమి వ్రాసితిరి?

చిట్టవీను:—“గ్రామములలోని నియోజకులకంటె పట్టణములలోని నియోజకుల కనుభవ ముఖ్యముగా కలిగిన మాట నిజమేగాని మొత్తముమీద నియోజకులలో హెచ్చుమంది నిరక్షకులని చెప్పక తప్పదు. శాసనసభలలో భిన్న పక్షములు లేవు. బాధ్యతను తీలిన వేయకున్నచో పక్షములపద్ధతి వృద్ధి నొందదు. నాపక్షమువారు 12 మంది కలరు. తమకు పరాజయము కలుగకుండుటకు మంత్రులు ఉద్యోగులపై నాధారపడక తప్పదు. సమష్టి బాధ్యత లేదుగాన నిజము చెప్పవలసినచో మంత్రివర్గము లేదనియే చెప్పవలసి యుండును. ఇండియా ప్రభుత్వ చట్టము: సమష్టి బాధ్యతను అంగీకరించినటు లగు పడదు.”

అధ్యక్ష:—మంత్రుల సమష్టి బాధ్యతను నిరోధించు విషయమేమైన నానట్లుమున కలదా?

చిట్టవీను:—“చట్ట మా బాధ్యతను స్పష్టముగా నిరూపించి యుండలేదు. స్పష్టముగా నట్టినిబంధన యుండవలెను.”

అధ్యక్ష:—మంత్రుల సమష్టి బాధ్యతను నిబంధన అవసరములేదు. దానికి మాజువాని ఒప్పుదలయే చాలును. మీతోడి మంత్రులను కల్పించుట నిషేధవ్యయముల గూర్చి తనతో వాలోచింపలేదని విభిన్న మూలమున వ్రాసెనుగాదా?

చిట్టవీను:—“ఆ విషయము చర్చింపబడినపుడు మంత్రులను కార్య నిర్వాహక సంఘ సభ్యులు ను గూడ నా సభలో నుండి రెండు భాగములకును సంబంధించిన తీర్మానములన్నియును శాసనసభ జుర్రులకు ముందు మంత్రులకార్యసంఘ సభ్యుల సంయోగ సభలో మొదట చర్చింపబడును. అపుడు ఏదోయొక నిర్ణయము జరుగెను. ఆ పకారమే ప్రభుత్వసభ్యులు శాసనసభలలో ఓట్ల నిచ్చెదరు. వారి ఓట్ల మంత్రుల తీర్మానములు నెగుట కాధారము. ఈ పద్ధతినలన మంత్రుల స్థితి దుర్బలముగా నున్నది. గాన శాసనసభలలో ప్రజాపక్ష శాఖలకు సంబంధించిన తీర్మానములపై ప్రభుత్వోద్యోగులు ఓట్ల నియమించు నియమానులేర్పరచగలరు. అటుల చేసినచో, మంత్రుల పక్షము శాసనసభలలో సధికముగా నున్నవారు నిలిచిదగు, లేనిచో తొలగిపోయెదరు. అపుడు పక్షముల పద్ధతి సరిగా నిర్వహింపబడును. స్వపక్షాభివృద్ధికి మంత్రులను ప్రతిపక్షములను గూడ ప్రయత్నించెదరు.”

మ:—ఆర్థికశాఖకు కార్యసంఘ సభ్యు డధ్యక్షుడుగా నుండుటచే ప్రభుత్వ ప్రజాపక్ష శాఖలకు ధనమును విభజించుటకు మంత్రులకు ఇచ్చిన కలుగదున్నదని మీరు వ్రాసితిరిగాని ద్వంద్వరాష్ట్రములలో నట్టిచేయడము కలుగలేదని వస్తున్నదను.

చిట్టవీను:—కడపటి మాట నిజమేగాని మాడు ఏండ్లలోను ధనలోప మత్వధికముగా నుండెను. వ్యయపరుచుటకు ధనమే లేనపుడు వివాదల కవకాశమే లేదుగాదా?

అధ్యక్ష:—నిబంధనలలో విధింపబడిన ఆర్థిక నిరోధము లనవసరమా?

చిట్టవీను:—నిపుణుల ఆర్థిక పరిశీలన మవసరమేగాని శాసనసంఘపు ఆర్థికశాఖకు కార్యసంఘసభ్యు డధ్యక్షుడుగా నుండవలెనని లేదు.

అధ్యక్ష:—చిక్క లన్నియును ఆర్థికసంబంధముననే కలుగుచుండును. మీరు ఉదాహరణమును చూపుడు. నిపుణుల పరిశీలనము నందరును ఒప్పుకొనియే యున్నారు.

చిట్టవీను:—కొంతటిగువు తగ్గవలెను.

అధ్యక్ష:—మీరే ఆర్థికసంఘాధ్యక్షులుగా నుండిన భిన్న మార్గము నవలంబించెదరా?

చిట్టవీను:—శాసనసభవారిభావము ననుసరించి మద్య పాననిరోధమును లక్ష్యముగా గొని నిమగ్నమై పన్ను హెచ్చించుటకును సారాధికారుల సంఖ్యను తగ్గించుటకును ప్రయత్నించితినిగాని ఆర్థికశాఖ వారడ్రు పెట్టిరి.

అధ్యక్ష:—అపుడుగవర్నరు ఆర్థికశాఖవారి ఉత్తరువును రద్దుపరుపవచ్చునే? ఆయన అటులచేయలేదా?

చిట్టవీను:—దానినిగూర్చి నేను గవర్నరుతో చాలదూరము చెప్పినవిమిట్టలు ఆయన అటుల చేసెను.

అధ్యక్ష:—“సంయోగాధికారదర్శిని నియమించినచో నతనికి చిక్కలుకలుగును. ఆర్థికశాఖ వారతనని నమ్మజాలకుండురు. మరి అతనిజీతము నభివృద్ధిచేయువా రాశాఖవారే యగుటచే నతడు వారిపైనే ఆధారపడవలసి యుండును” అని మీరు వ్రాసితిరి. ఈయంద్యోగి మంత్రులకు నిపుణుడగునుపదేక కుడుగా నుండగూడదా?

చిట్టవీను:—అది ఏమైనను ద్వంద్వరాష్ట్రములలో వ్యయ పరుచుటకు ధనములేనందున నట్టికార్యదర్శిని నియమింపలేదు.

అధ్యక్ష:—ఆర్థికశాఖలవారు ప్రజాపక్ష శాఖలకు ధనము కొద్దిగా నిచ్చెదరుటకు గట్టి యాధారమేదయిన కలదా? మి! రాష్ట్రములలో నటుల జరిగనా?

చిట్టవీను:—నాకును ఆశాఖవారికిని వివాదలేన్నదను కలుగలేదుగాని ఆశాఖవారి కనాధారమును సధికారము కలదుగాన ముందు వారాయధికారమును దుర్వినియోగముచేయకుండ నిరోధింపగలరెదను

అధ్యక్ష:—బదుల్లను పన్నులను గూర్చిన పరిశీలన మనక సరమా?

చిట్టవీను:—బదుల్లనుగూర్చి పరిశీలన ముండవచ్చును గాని పన్నులనుగూర్చిన పరిశీలనము సహేతుకము కాదు. ఇండియా ప్రభుత్వపరిపాలనమునుగూర్చి రెండవ షెడ్యూలును 49వ రూలునుగూడ మార్చవలెనని. శాసనసభ్యుల ఓట్లతో నిమిత్తము లేనివిషయములలో కొన్నికట్టుబాటు లవసరము. ఉద్యోగుల జీతములన్నిటినిగూర్చియు ఓట్లుపుచ్చుకొనుట అవసరము.

అధ్యక్ష:—మీరు డిప్యూటీ కమిషనరుగానున్నచో మీరందు ల కంగీకరించెదరా?

చిట్టవీను:—కొంత రక్షణమొసగు లవసరము. ద్వంద్వపరిపాలనమునలన మంత్రులను కార్యసంఘసభ్యులునుగూడ కొన్ని పద్ధతులను నేర్చుకొనగలిగిన మాట నిజమే యైనను సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము నిచ్చినగాని యిబ్బందులు తొలగలవు.

మడ్జి:—ఇపుడు నియోజకుల సంఖ్య అత్యల్పముగా నున్నది గదా? అన్ని జాతులవారికిని నష్టము కలుగకుండ కాపాడగల ప్రతినిధులను వా రెన్నుకొనగలుగుదురా?

చిట్టవీను:—అసహాయాధ్యయమునలన చాలమంది సమర్థులు ఎన్నికలకు నిలువకపోయినను క్రొత్తశాసనసభలలో చాల మంది సమర్థులే చేరిరి. తగినంతకారణము కలిగినచో తప్ప గవర్నరు మంత్రుల పరిపాలనకారమే పనిచేయవలెను, గవర్నరు అధికారమును తగ్గింపవలెను.

అధ్యక్ష:—ఇతర విషయములను గూడ ప్రజాపక్షములను చేయు విషయమున న్యాయశాంతి రక్షణకాఖిలను ప్రజాపక్షము చేసిన ప్రమాదము కలుగదా?

చిట్టవీను:—కొద్ది పార బాటులు జరుగవచ్చునుగాని బాధ్యతను నేర్చుటకు మరియొక సాధనము లేదు. కాంతి న్యాయము లను కాపాడగోరుటలో నే నెవ్వరికిని తీసిపోను. అధికారము లభించినచో సంఘమువారు జాగ్రత్తగా మెలగెదరియే నేను నమ్మెను. ఇపుడుగూడ కాంతి న్యాయములకు సంబంధించిన విషయములనుగూర్చి చర్చించునపుడు మంత్రులను కార్య సంఘసభ్యులునుగూడ నుండురుగాని మంత్రులపలహాసు వివరలైన బాధ్యత గవర్నరుకు లేదుగాన మంత్రులంతగా శ్రద్ధపుచ్చుకొనుటలేదు. ఏనభలకు మంత్రులనుగూడ పిలచెదరో ఆనభలలో చర్చింపబడు విషయముల దస్త్రములను మంత్రులకుగూడ నిపుడు పంపుచునే యున్నార.

అధ్యక్ష:—49 వ క్షే నులోనున్న నిరోధము 49 వ నిబంధనలోగూడ లేదా?

చిట్టవీను:—49 వ నిబంధన నెత్తగలిగినంతవరకును చెల్లిన మాట నిజమే. విషయములను మరల ప్రభుత్వశాఖలలో చేర్చుట కధికార ముండగూడదు.

అధ్యక్ష:—ఆ అధికారము లేకున్న మీరాష్ట్రములో నేమి జరిగియుండును? దొరతన మెటుల కొనసాగును?

చిట్టవీను:—దొరతనము జరుగుచునేయున్నది. మీరు మరల నియోజకులకడ కేగి వారిపై బాధ్యత వేయవచ్చునేగాని వానిని మరల ప్రభుత్వాయత్త శాఖలకు చేర్చగూడదు. ఇపుడు శాసనసభలలో సభ్యులుగానున్నవారిలో హెచ్చుమంది ద్వంద్వ పరిపాలన మంతరింపవలెననియే కోరుచున్నార. అది అంతరించినచెట్లనే ఉద్యోగములను స్వీకరించెదరు.

అధ్యక్ష:—ప్రభుత్వమున కధికమగు ప్రమాద మేమైన కలదా?

చిట్టవీను:—ఏమియును లేదు. ప్రభుత్వము నీతిలే జరుపవచ్చును.

అధ్యక్ష:—ఎల్లకాల మటుల జరుపవచ్చునా?

చిట్టవీను:—నియోజకుల కధికారము నిచ్చివేయుదు లేనిచో నేనుకటివలెనే పరిపాలనమును సాగింపుడు.

అధ్యక్ష:—నాకు బాగుగా బోధపడలేదుగాని నే నీక దీనినిగూర్చి ప్రశ్నింపను.

బరదాసు మహారాజుగారు—గవర్నరుకు కార్యసంఘ సభ్యులపైనున్న అధికారముకంటె మంత్రులపైనే హెచ్చుగా నున్నదని మీరు వ్రాసితిరి. గవర్నరు ఆక్షేపణలను తిరస్కరించినచో మంత్రు లాక్షేపణగూడదు గదా మరెవ్వరాక్షేపించెదరు? మంత్రులకు కార్యసంఘసభ్యులకును నెట్టి తేడాయును లేకుండ సమానాధికార మొసంగినచో మీకు సంతృప్తి కలుగునా?

చిట్టవీను:—అంతమాత్రముననే ప్రజలకు సంతృప్తి కలుగదు.

మహా:—ప్రజాపక్ష శాఖలకు సంబంధించిన తీర్మానములపైని ప్రభుత్వోద్యోగులు ఓట్ల నియమించున పద్ధతినీ మంత్రు లేర్పరుపగూడదా? ఉద్యోగుల సహాయము నేల కొరవలెను?

చిట్టవీను:—ఉద్యోగుల సహాయము లేనిచో మంత్రుల తీర్మానము లేవియును నెగ్గవు. నావిషయమున కార్యసంఘ సభ్యుల నిరోధమునలన నష్ట మెన్నడును కలుగలేదు. మరల సంపాదించుకొనుటలో ఆర్థికశాఖవారి యనుమతిని బడయుటకు చాల కాలాతీతమగును.

మహా:—నెటులు మెంటుపద్ధతి యేమి?

చిట్టవీను:—భూముల నెట్టిమెంటుకు మారాష్ట్రమున నెట్టి ఆక్షేపణలును లేవు. శాశ్వత నెట్టిమెంటు కూడదని యు దీర్ఘకాలపు పరిమితి నేర్పరచి నెట్టిమెంటు చేయదగు ననియు ప్రజలు కోరుచున్నారు.

సర్ నైట్టుగారు:—శాసనసభలలో వామోదింప జడిన తీర్మానములను రద్దుపరుచుటకు రాజానకును, రాజప్రతినిధికిని గల అధికారము చాలకాలమునుండి అమలులో నున్నది దానినిపుడు గద్దచేయమందురా?

చిట్టవీను:—వీనివలన మంత్రులకు నిరోధము కలుగుచున్నది. నాగపూరు విశ్వవిద్యాలయమునకు యిండియాదొర తనమువారి అనుమతిని బడయుటలో విఫలమగు నాలగ్యము జరిగినది. అందువలన శాసనసభ్యుల కధికమగు నాగహము కలిగినది.

నైట్టు:—అంటువ్యాధులు, తునిక గాల్లుకొంపాగ్రలు, కలితీజరుగకుండ చేయుట, మున్నగువిషయములలో నేనుకటి చట్టములకు విరుద్ధముగా మంత్రు లేమియును చేయరాదని మీరు వ్రాసితిరి. అది నిజముగాదు. ముందుగా యిండియా దొరతనము వారి అనుమతినిమాత్రము బడయవలెను.

చిట్టవీను:—వా జీర్ణప్రాయముచూడ మీరు చెప్పిననే గాని వేరొకటిగాదు.

సర్ కిస్సామిగారు:—నియోజకులకు విద్య నేర్పిన గాని శాశ్వతాధికారమియ్య గూడదని మీరాకచో వ్రాసితిరి

మరియు నొప్పుపరపాలనము కావలెనంటిరి. ఇంద్రునిబద్ధుడొకడు కలుగలేదా?

చిట్ట:— ద్వంద్వపరిపాలనము కావలెనను వారట్లందు రంటినేగాని అది నా అభిప్రాయమని నేను వ్రాయలేదు. నియోజనాధికార మియ్యలదనవారికిని యితరులకును సంఘక్షణ మేమియును కలుగనేలేదు.

శివ:— స్వజాత్యభిమాన మేమైన కనబడెనా?

చిట్ట:— లేదు. ఇప్పుడున్న మంత్రులు రాజీనామాల నిచ్చినచో మంత్రులుగా నుండదగినవారికాసనసభలోలేనే లేరని నేను నమ్ముచాలను.

శివ:— ప్రజాయత్రముల విషయమునమాత్రము సంపూర్ణాధికారమిచ్చి తక్కిన శాఖల విషయమున నివ్వకున్నచో మిరంగీకరింతురా?

చిట్ట:— అటులేచేసిన ప్రజలకును దొరతనమునకును ప్రతినియాయములను సంఘక్షణము కలుగుచునేయుండును. కానసంఘముల తీర్మానములు ఉత్తరపుటగా భావింపబడవలెను.

శివ:— పార్లమెంటుసభలో నటులేయున్నదా?

చిట్ట:— నాకు తెలియదు.

శివ:— ద్వంద్వపరిపాలనము సాగవలసినచో మంత్రులు ద్వంద్వముపై నాధారపడుట మంచిపద్ధతయేదా?

చిట్ట:— అది వారికిని వీరికినిగూడ అవమానకరమే. పక్షముల పద్ధతి యేర్పడవలెను. సంపూర్ణ బాధ్యత నిచ్చినగాని నది ఏర్పడదు.

శివ:— ఆధిక సంబంధములగు యిద్దరు లెయ్యవి.

చిట్ట:— ఆధిక సంభుడు యిండియామంత్రిని పార్లమెంటుకును బాధ్యుడగుటచే ప్రభుత్వము తాళుటచేతనే అతని కభిమాన మధికముగా నుండుటసహజము. తటస్థుడగు నిపుణుడు పరిశీలకుడుగా నుండవలెను.

శివ:— అప్పుడు ఆధిక ప్రతినిధులు సమర్పించుట కెవరు బాధ్యులు?

చిట్ట:— సభ్యుడో, మంత్రియో. ధనము ఏకముగనే యుండవలెనని విభాజ్యము కాగూడదు.

శివ:— న్యాయక్రమశాఖలను ప్రజాయత్ర మొనరించిన ప్రభుత్వసౌష్ఠ్యమునకు భంగము కలుగదా?

చిట్ట:— కలుగదు. ఉద్యోగల పరిశీలనమున కిదివరకే సలహానిచ్చుటకు నిర్ణయసంఘము లున్నవి. పట్టికసర్వీసు కమిషనుగూడ నేర్పరపవచ్చును.

శివ:— కానసభలో బలముపక్షము లేల ఏర్పడలేదు.

చిట్ట:— ఇప్పుడు ప్రభుత్వమునకును ప్రజలకునే గాని భిన్నపక్షములకు సంఘక్షణము లేనందుచే క్రిందటి ఎన్నికలలో నెగ్గినవారందరు యీసమస్యపైనే ప్రభుత్వము నెదిరించుటకే ఎన్నుకొనబడిరి.

సర్ ఆర్యప్రసాదగారు:— మీరు సంపూర్ణ స్వపరిపాలనమును కోశాధికారమునగూడ త్వరలో బడయగోరదరా?

చిట్ట:— అవును.

ప్రశ్న:— అప్పుడు మంత్రుల నెన్నుకొనుటెట్లు?

చి:— కానసభలోనే ఎన్నుకొనబడిన కొందరిలో నుండి,

సర్ వశీగారు:— ఆపద్ధతి మరేదేమననైన కలదా?

చి:— నాకు తెలియదు.

ప్రశ్న:— అప్పుడు మంత్రులగు తరుచుగా మారవలసి వచ్చును. అందులకు గవర్నరుకు ప్రత్యేకాధికార ముండవచ్చునా?

చి:— ఇద్దరు అధికారమును సన్నిహితము అధికారమును అత్యల్పముగా నుండవచ్చును.

ప్రశ్న:— ఇప్పుడుగూడ అత్యల్పముగానే యున్నది. ఇప్పుడు మంత్రిమండలి పరిపాలనము నిప్పటి కాసనసభకు వశపరుచుటకు మిరంగీకరింతురా?

చి:— వారు కొన్ని పారబాటులను చేయవచ్చును. అనుభవములన జ్ఞానము నాజ్ఞించెదరు.

ప్రశ్న:— ద్వంద్వపరిపాలనములన కొంత అభివృద్ధి కలిగినదంటిరి గదా. ఇంకను అభివృద్ధి అధికముగవరకును ఈ పద్ధతినే యేల సాగింపరాదు?

చి:— ఈపద్ధతిన అభివృద్ధి కలుగుటకవకాశములేదు.

సర్ సప్రసాదగారు:— పిమ్మట ప్రశ్నించిరి.

చిట్ట:— నేను న్యాయవాదినిగాను ముప్పదేండ్లు ప్రభుత్వోద్యోగిగా నుంటిని. చివరకు డిప్టీ కమిషనరు నైతిని. నాకు చాలభూములున్నవి. గాన ను. రాష్ట్రములలో నాకు చాల పలుకుబడి కలదు.

సప్రశ్న:— కొంతకాలముక్రిందటి మీకు ద్వంద్వపరిపాలనముపై ప్రేమ లేదు. మీకు మిగిలినప్రేమగూడ నిపుడంతరించినది.

చి:— అవును.

సప్రశ్న:— మీరాష్ట్రములోని విద్యాధికులందఱు నీటులే తలచెదరా?

చి:— అవును.

స:— విద్యాధికులకును జనసామాన్యమునకును గల సంబంధమెట్టిది? వారికిని వీరికిని ఏమియును సంబంధములేదని వింటిని. నిజమేనా?

చి:— అది యిప్పటికీ కాదు.

స:— ద్వంద్వపరిపాలన మంతరింపవలెననియే, అసహాయము, మితవాదులు, స్వతంత్రులు ఇతరులు నందరును కోరుచున్నారా?

చి:— మంత్రిమండలిమంత్రులకాసనసభవారు చేసినపని కదియే ఆర్థము.

స:— వారు ద్వంద్వపరిపాలనమునే నిరసించిరా? మంత్రులను నిరసించలేదా?

చి:— అవును.

స:— మంత్రులనా తేసింపుటచే మీరు రాజీనామాల నిచ్చితిరిని వింటిని. ఇక్కడినిరసనమేమైన జరిగినా?

చి:— ఎంతమాత్రమును వ్యక్తినిరసనలేదు. ద్వంద్వవిధానమునే నిరసించిరి. కార్యసంఘసభలకు సంబంధించినదస్త్రములనుకొన్నిటిని మంత్రులకు పంపిరి. అందువలన మంత్రులుగూడ సంసిద్ధులై ఆసభలకు వెళ్లిరి.

స:— ప్రజాయత్రశాఖలకు సంబంధించిన విషయములు గూడ చర్చింపబడెనా?

చి:— చాలకొద్ది. అధికభాగము ప్రభుత్వాయత్రవిషయములే.

స:— ప్రజాయత్రములనుగూడ పరియోగసభలో చర్చింపవలెనని మీరు గవర్నరును కోరితిరా?

చి:— లేదు.

స:— మీరు మంత్రులందఱును కలసి ఆలోచించుచుందురా?

చి:— లేదు.

స:— ఏమికారణము?

చి:— చిత్తవృత్తిభేదమే.

స:— రెండు భిన్నరాజకీయ పక్షములలో నుండి మంత్రులకు గవర్నరు నియమింపగూడదని నిబంధనలో నేమైన నున్నదా?

చి:— లేదు.

స:— అటుల నెచటనైన నియమించిరా?

చి:— అ. నిమ్నజాతులపట్ల సానుభూతియును వారి నుద్ధరింపవలెనను నానీతియును ప్రబలుచున్నవి. ఇందులకు ప్రతిపూర్వరకు వెనుకటిపురుషాంతరమునాటి పూర్వచారపరాయణులు అంతరించుచున్నది. ఇప్పటికేకమునాటికి నిమ్నజాతుల యందు సానుభూతికలదు. నిమ్నజాతులవారు నూతలలో నీటిలోడుకొనవచ్చును అనుతీర్మానమును మరాష్ట్రమున కాసనసభలో నొక నిమ్నజాతిసభ్యుడుపాదించిగా కాసనసభలోని బ్రాహ్మణులందఱు సాతీర్మానము నామోదించిరి. ఇప్పుడు కాసనసభలకు నిమ్నజాతుల ప్రతినిధులను నియమించుచున్నారేగాని ఎన్నుకొనుటలేదు. తమ ప్రతినిధి నెన్నుకొనుటకు నిమ్నజాతుల వారికి అధికారము నిచ్చినచో వారు సమర్థులనే ఎన్నుకొందురు. మహమ్మదీయులకు రాష్ట్రీయ కాసనసభలలో ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమున్నదిగాని స్థానికసంఘములలో లేదు. హిందూ మహమ్మదీయుల మైత్రి బాగుగానే యున్నది. చునీదులవద్ద బాజుల నుగూర్చి యిటీవల కొద్దిగా ప్రతిపాత యేర్పడినది. కాసనసభలో మహమ్మదీయ ప్రతినిధులకును మంత్రులకును మైత్రి బాగుగానే యున్నది.

స:— న్యాయక్రమములపక్షమున మంత్రులు ప్రభుత్వముతో నేకీభవింతురను ననుమానములననే గదా మంత్రులకు ప్రాతినిధ్య మధికముగా నుండుట?

చి:— అవు నటలే. సాధారణముగా మోచ్చుమంది క్రిమినలుకేసుల తీర్పులనబట్టియే నిర్ణయించెదరు.

స:— భూమిశుశ్రాఖను మంత్రులకువశపరచిన భూస్వాముల కట్టినక్షమమును కలుగదగదా.

చి:— భూస్వాములు తమ హక్కులను కాపాడుకొన జాలుదురని భూస్వామి నైననను తెలుపగలను.

స:— సంస్కరణములచట్టము 19 (ఏ) సెక్షనువిషయమున సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము వచ్చినగాని యిండియామంత్రి ఏమియును చేయజాలడని భారతీకాసనసభలో సర్ మాల్కం మాయిలిగారు చెప్పిరిగదా. స్వపరిపాలనము వచ్చినచో యిండియా మంత్రితో పని యేయున్నది?

చి:— ఏమియును లేదు.

స:— 81 వ శక్తుక్రిందగల అధికారమును యిండియా మంత్రి తీసివేయగలదా?

చి:— తీసివేయలేదు.

స:— ఈపరిధియు మారుమకును యిండియామంత్రి ఏమియును చేయలేదు.

చి:— నిజమే.

స:— కమిషనరులవలెను నెత్తివేయవలెనను తీర్మానము మీరాష్ట్రీయసభలో నామోదించబడెనగదా పిమ్మట నేమి జరిగినది.

చి:— దొరతనమువారు మిన్నకుంటిరి. ఇండియామంత్రి ఉత్తరపుటనే తామేమియును చేయవలెనని వారు తలచిరి.

స:— రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలనమును మీరు కోరుచున్నారగదా. భారతీప్రభుత్వము నిరంకుశముగా నున్నచో వారిపరిశీలనమున కంగీకరింతురా?

చి:— అంగీకరింపను.

స:— అటులైన అంతయును మారవలెనందురా?

చి:— అవును.

ద్వారు పరంజిగారు ప్రశ్నించిరి.

చి:— చెన్నపురిలో గవర్నరు ప్రధానమంత్రిని నియమించెను. ఇతరమంత్రులను ఎన్నుకొనుటకు ప్రధానమంత్రిని కోరెను. ఈ పద్ధతి బాగుగా నున్నది. మరాష్ట్రమున మొదటివత్సరమున కాసనసభ్యులు మంత్రులను విమర్శింప సాగిరిగాని పిమ్మట నిజాతీ వారికి విదితమైనందున వారు సరిగా మెలగ సాగిరి.

మహాగజగారిప్రశ్న

చి:— కార్యసంఘ సభ్యుల విషయమున రాజకీయములందు ముఖ్యముగా కాసనసభ్యులు ప్రతిపాటులుగా నుండిరి.

పరంజిగారి ప్రశ్న

చి:— ఒకసారి మాత్రము నేను ఓటు నీయకుండనుంటిని. ప్రజాయత్రశాఖలపట్ల కాసనసభ్యులు అధికమన అభిమానమును చూపిరిగాన ప్రభుత్వమువారికియే నున్న శాఖలనుగూడ మంత్రులకు వశపరచినచో ఇదివరకు జరిగినటుల జరుగనే జరుగదు.

పరం:— ప్రభుత్వసభ్యులందఱు నాతేసింపిన గాని అధికసంఘమువారి తీర్మానము రద్దుకాదా?

చి:— అది వారేప్పుకొనిననియమును.

ప:— మీకు వాకెప్పుడయిన నిరోధమును కలిగించిరా?

చి:— నిషాన్తువులవిషయమున వారు ప్రయత్నించిరి గాని అది సాగలేదు. వారి ఏర్పాటులన చాల అలస్యము జరుగుచుండును.

ప:— బడ్జెటు గాంటులను వ్యయపరుచుటకు గూడ వారినిరోధ ముండునా?

చి:— ఉండును.

ప:— వారేకాగితమునైన ఏదశలోనైన కోర్టు కధికారమున్నదా?

చి:— ఉన్నది.

ప:— పాట్రనేజీఅధికార మెవరి కుండగను?

చి:— మంత్రులే.

ప:— కార్యదర్శి స్వతంత్రించి గవర్నరువద్దకు వెళ్లినపుడుగవర్నరు మంత్రిమండలి గౌరవించునా? కార్యదర్శిమండలి గౌరవించునా?

అధ్య:— ఇదిచాల సన్నితమగు ప్రశ్న.

చి:— సాధారణముగా నామాటనే గౌరవించెనుగాని అప్పుడుపుడు కార్యదర్శిమండలిగూడ గౌరవించుట కలదు.

ప:— ధనములేక పనిజరుగ లేదుటరి గదా సర్వధిగా దనముండినచో ద్వంద్వ పరిపాలన వింతకంటె బాగుగా సాగియుండునా?

చి:— అన్ని విషయములలోను కాదు, కొన్ని విషయములలోమాత్రమే సాగియుండును.

ప:— ఈ అవస్థంభనము తప్పదురా?

చి:— తప్పదు.

ప:— రాష్ట్రములలో అన్ని శాఖలను ప్రజాయత్రము చేయకతప్పదందురా?

చి:— అవును.

ప:— మీరాష్ట్రములప్రభుత్వపద్ధతి బాగుగా నున్నదా?

చి:— కొందరిక బాగుగానున్నది. వేరొకరును మా రాష్ట్రమునకును హిందీఖండమునకును మహారాష్ట్రఖండమునకును సంఘక్షణము జరుగుచునేయున్నది. చాలవ్యయము జరుగక మరల రాష్ట్రవిభజనము సాగదు. (సశేషము)

అమామదా బాదు జిన్నింగుమిల్లు విచారణసంఘము

నిన్న ప్రైవేటును కీక్రింది సంగతులు తెలిసినవి:— ఒక పనివాడు కాడ్డపిపార్లమెంటు బ్రాన్ బేరింగులకు నిప్పంటుకొనగా, తానెటికిపాయి మానునప్పటికి స్తంభము రాళ్లు పడుచుండెననియు తాను తేకవేసి యింజను నాపుటకు పలుగడి తిననియు, త్రోవలో భనము బ్రాంలెచున్నప్పుడు యింజను డ్రైవరు దగ్గరకు పోవునప్పటికి యింజను నాపివేసనియు తనతో చెప్పినట్లు అసిస్టెంటు యింజనీయుడు గనున్న సారి మనగారు సంఘమునకు తెలియజేసి. తరువాత యింజనాడ్రైవరు, రెండుమాడుసార్లు భగ్గినివినగానే యింజను నాపుట తానుజెల్లినట్లురు యిలాగా భనము పడిపోవుచున్న కేబులు విని వెంటనే యింజను నాపినట్లును సాక్ష్యమిచ్చెను.

తరువాత మంయద్దర పనివాండ్రు విచారించబడిరి. సాగమాడగనే పారిపోతిమని వారు సాక్ష్యమిచ్చిరి.

ఆంధ్రపత్రిక

1924-వ సంవత్సరం ఆగస్టునెల 8-వ తేది

శుక్రవారము

ద్వంద్వప్రభుత్వవిధాన మంతరింపవలెను

సంస్కరణ విచారణసంఘము సిమ్లాలో నిన్నటిదినము గూడెను. మధ్యరాష్ట్రప్రభుత్వమున నిదనరకు మంత్రిపదవిని వహించిన చిట్టావినుగారు యాదట విచారింపబడిరి. అడుగులోనే హంసపాదన్నటుల, ప్రభుత్వమున ద్వంద్వప్రభుత్వవిధాన మంతరింపవలయు ననియూ, కేంద్రప్రభుత్వమునందు పాక్షిక బాధ్యతను ప్రకటించెట్లనలయు ననియూ, వాస్తవము. చిట్టావినుగారు జాతీయవాదులు గారు. పోని, న్యాయవాదులయినను గారు. వీరు ముఖ్యమంత్రి సంతకములు ప్రభుత్వపుకొలుపులో బనిచేసిరి. డిప్యూటీకమిషనరు పదవిని నిర్వహించిరి. వీరు గొప్పభూస్వాములు. ఐనను వీరికి గలిగిన యనుభవమునుబట్టి, ప్రస్తుతసంస్కరణములు నిరర్థకము లని తెల్లమయ్యెను. విచారణసంఘసభ్యులు చిట్టావినుగారిని తీవ్రపరీక్షకు లోనుగావించిరి. విచారణసంఘాధ్యక్షు లగు మడ్డిమెనుగారు చిట్టావినుగారి ప్రతిపాదనము నిరాధారమని చెప్పించుటకు చాలాప్రయత్నించిరిగాని లాభము లేకపోయెను. ప్రభుత్వము బాధ్యత వహించిది శాసనసభలో నిజపక్షము లెర్పవని పరి యుద్దేశ్యము. పేరునకు మంత్రులు బాధ్యులయినను, పేరు అధికారుల యనుగ్రహముపై నాధారము యుండును. ప్రస్తుతస్థితిలో ఉభయప్రభుత్వములను ప్రజలదృష్టిలో నొకసానమునే ఆకర్షించుచున్నది.

మధ్యరాష్ట్రములందు రిజర్వుడు ట్రాన్సుఫర్డు శాఖలకు సంబంధించిన విషయము లన్నియు, జాయింటు ప్రభుత్వమువారియెదుట చచ్చిపడచుండెనట. ప్రభుత్వనిర్ణయము ప్రభుత్వాధికారులవోటుమూలమున బలపడవలయును. మంత్రులు అధికారుల తోడ్పాటున కేదరు జూచుచుండిరి. ఇది యనుమానమునకు కారణమగుచున్నది. ట్రాన్సుఫర్డు విషయములపై అధికారులు వోటుపెట్టుకొడ దని యియమ ముండవలెనని చిట్టావినుగారియద్దేశ్యము. ఆర్థికసంబంధ మగు చిక్కులనేకములు గలవు. చిట్టావినుగారు పానిని పివరించిరి. ఆర్థిక శాఖ రిజర్వుడు శాఖ యగుటచే, మంత్రులకు నిర్బంధము లధిమగుచున్నది. ఈ చిక్కులన్నియు, సంపూర్ణ రాష్ట్ర స్వాతంత్ర్యప్రదానమువలన గాని దొలగిపోవని చిట్టావినుగారు నిస్సందేహముగ చెలిపిరి. లా, ఆర్డరులు విషయమున, మంత్రుల సలహాకు విలువ లేదని చిట్టావినుగారు స్పష్టపరిచిరి. మధ్యరాష్ట్రమునందు ట్రాన్సుఫర్డు శాఖలను రిజర్వుడు శాఖలలో జేర్చెద రను వదంతి వ్యాపించి యున్నది. చిట్టావినుగారి ఉద్దేశ సంతకించుట లేదు. నియోజకగణముపై పరిపాలనాబాధ్యతను మోపవలయు నని వీరు గొరుచున్నారు.

మధ్యరాష్ట్రములందేమి, బెంగాలులోనేమి శాసనసభ్యులు చేసినతీర్మానములకు కారణమేమి? స్వపరిపాలన మొనగడచియే, వారి యుద్దేశ్యము. స్వపరిపాలనమును ప్రసాదించుటకు మారుగ, నిరంకుశాధికారమును వెంటాడించవలెనుట, ప్రమాదభూయిష్టము. ఇట్టి ప్రయత్నము ప్రజల కన్న ప్రభుత్వమునకే ఎక్కుడు నష్టము గలిగింపగలదు. ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానమునందలి లోపములను, కన్వేషనుల మూలమున తొలగించుట, ఇండియాలో సాధ్యపడదు. ఇక్కడ దురాచారములు సులభముగ పెరుగుచు గాని సదాచారములు పెరుగజాలవు. ఈ సంగతిని చిట్టావినుగారు సయితము విదితము గావించిరి. సంస్కరణము లిచ్చిన అసాధారణాధికారములను మూల నుంచుటకు మారుగ, పాలకులు వీనిని తరుచు గ నుపయోగించుట ఇందుకు ప్రబలనిదర్శనము. సంపూర్ణ రాష్ట్ర స్వాతంత్ర్య మిచ్చిన, న్యాయక్రమములకు భంగము కలుగునేమోయను సందియము చిట్టావినుగారి కెంతమాత్రములేదు. మధ్యరాష్ట్రములకు సంపూర్ణ శాశ్వత నొసగి యున్నచో, ప్రస్తుతదుస్థితి జనించెడిది గాదని వీరి యుద్దేశ్యము. ఒకవంక పాత్రోగారును, వేరొకవంక చిట్టావినుగారును ద్వంద్వప్రభుత్వ మంతరింపవలెనని ఎలుగెత్తిచాటుచున్నారు. హైందవ ప్రముఖులలో సంస్కరణములను సమర్థించువారు గ ను పిం పరు. పరిపాలనము నందు గల లోపములను సంస్కరింపవలెనను నుద్దేశ్యముతో, విచారణసంఘ మేర్పరచబడెను. కాని, స్వల్పపుమార్పులతో బని లేదనియూ, స్వపరిపాలన మొనగవలయు ననియూ, మితవాదనాయకులు సయితము గోరుట తటస్థించుచున్నది. ఇకనుండియు, సంస్కరణవిచారణసంఘపు వ్యత్యాసముతో పత్రికలు నిండును. కొంత కాలము ప్రజలకు వీనితో ప్రొద్దుబోవచ్చును. కాని, దీనివలన తుదకు విశేషలాభము గలుగబోదు. స్వరాజ్యము తమహస్తములందే గలదని ప్రజలు గ్రహించి, స్వగర్భమును శ్రద్ధతో నిర్వహించుట శ్రేయస్కరము. ప్రజలు తమపై తా మాధారపడి దృఢనిశ్చయముతో మెలగుచో, ఎట్టి విచారణ సంఘములతో బనిలేకనే స్వరాజ్యము లభించు ననుటకు సందియము లేదు.

పత్రికా స్వాతంత్ర్యము

పత్రికా స్వాతంత్ర్యమునకు రెండువిధముల భంగము గలుగుచున్నదని, పలుమార్లు చెలిపి యుంటిమి. ప్రభుత్వమువారు చర్యదీసికొనుట యొక విధము; అధికారులు మాననప్రములక్రింద దావాల జెచ్చుట రెండవవిధము. పత్రిక లంతరించుట కీ రెండుపద్ధతులును తోడ్పడగలవు. అధికారులచర్యలను విమర్శించినంతమాత్రమున, పత్రికలపై నీరీతి నిదాడి వేడలుచో, విమర్శనమున కవకాశ మేదప్పి పోవును. సామాన్య పౌరులవలె అధికారులు కోర్టులకెక్కుట కవకాశముండ గూడదు. గాంధీమహాత్ముడు “యంగు ఇండియా” పత్రికలో చెలిపినటుల, పత్రికాసంపాదకులకు అధికారులపై ప్రత్యేకముగ ఈర్ష్య యుండజాలదు. వారి పై వేటు చర్యలతో, పత్రికలకు

నిమిత్తములేదు. పరిపాలనమునకు సంబంధించినంత, వరకు వారి చర్యలను విమర్శించుట, పత్రికలముఖ్య ధర్మము. “దైనికపత్రికాసంపాదకుడు ప్రధాన వ్యాసమును వ్రాయునపుడు ప్రతిబ్బమును బంగారపుత్రాసులో తూచజాలడు. తొందరమీద నొక పదమును ప్రయోగింపవచ్చును. ఎట్టి దురుద్దేశ్యము లేకున్నను, ప్రజాక్షేమముకోరకై సద్భావముతో చెలిపెడి యభిప్రాయమునకై, అతడు నష్టమును భరింపవలయునా? బొంబాయి క్రానికలుపత్రికా సంపాదకునికి వెయింటరుగా రెవరో చెలియదు. అత్యధికమగు నష్టము నిష్పించిన న్యాయాధికారికి వెయింటరుగారితో నెట్టిసంబంధము గలదో, అంతకన్నను నెక్కుడు సంబంధము సంపాదకునకు లేదు. క్రానికలుపత్రిక వ్రాసినంతమాత్రమున వెయింటరు గారికి నష్టము గలిగె నని ప్రజలు నమ్మజాలరు. పత్రికావిమర్శనముచే కన్నను, కోర్టులోగలిగిన విజయమువలన, వెయింటరుగారు ప్రజాదరణను కోల్పోయిరని నేను ధైర్యముతో పలుకగల” నని గాంధీ మహాత్ముడు వ్రాసిన వాక్యములు సత్యమును తేటపరుచుచున్నవి. చీటికిమాటికి అధికారులు కోర్టుల కెక్కుటవలన, వేరొకరినిర్బంధములు ప్రబలుచున్న వని ప్రజలు నమ్మచున్నారు. పత్రికాశాసనము లేకున్నను, పత్రికల స్వాతంత్ర్యమును నిర్మూలించు మార్గములకు కొడువ లేదు. బొంబాయి క్రానికలుపత్రికకు గలిగిన యాపద, ఇదివరకు మరొకరిని పత్రికలకుగూడ గలిగెను. ఇట్టి నిర్బంధచర్యలవలన ప్రజలకన్నను ప్రభుత్వమున కెక్కుడునష్టము గలుగుచున్నదని మహాత్ముడు చెలిపినవాక్యము లతిశయోక్తులు గానరవు.

బల్లెండు సరిహద్దు తిగాదా

బల్లెండు సరిహద్దు తిగాదావిషయమై చిట్కలతిశయించినది. అల్లసాని తనపంతమును పడున లేదు. నిర్ణయసంఘమునకు ప్రతినిధిని పంపుటకు నిరాకరించెను. ఇట్టి స్థితిలో బ్రిటీషు ప్రభుత్వము వారే యీ బాధ్యతను వహింపవలసినవైచును. కాని యిందుకు క్రొత్తచట్టమును నిర్మింపవలసియున్నది కామన్సునభ ముగియులోపల, యీ చట్టమును నిర్మించుటకు వీలుపడకపోయెను. అందుచే సెప్టెంబరునెలలో మరల పార్లమెంటునభ గూడువరకు, వేచియుండవలెను. ఈలోపున, అల్లసాని దానికి వచ్చునేమో యని, ప్రభుత్వమువారు శంకపడుచున్నారు. కాని ఆశమాత్రము గ ను పిం పదు. బల్లెండునందు, అసంతృప్తి మిక్కుటము గావచ్చును. రిపబ్లికనుపక్షమునకు మరల ప్రోత్సాహము గలుగవచ్చును. మొదటినుండియు, అల్లసానిరాష్ట్రము స్వాతంత్ర్యాభివృద్ధికి ప్రతిబంధకముగనే పరిణమించుచున్నది. ఈమారయినను వివేకముతో మెలగిన, మేలుగనుండును. లేబరు ప్రభుత్వముయొక్క యునికీయే, బల్లెండునమన్యపై నాధారపడియున్నది కాలవిలంబనమువలన, మేలు గలుగునో లేక స్థితి నితలు మరింత ఆధ్వాన్నమగునో త్వరలో తెలియగలవు.

కీర్తికేసులగు తిరువాన్కూరుమహారాజుగారు

తిరువాన్కూరు మహారాజుగారు చనిపోయి రనువార్త ఎల్లరకు దుఃఖము గలిగింపకమానదు. తిరువాన్కూరు ప్రాచీనహిందూసంస్థానము. పథ

రాజులదాడులు కుంగుకుండుటచే, పూర్వసాంప్రదాయములు అక్కడ నేరేని గమించుచున్నది. తిరువాన్కూరు పుణ్యక్షేత్రములలో నింకియన్నది దానధర్మములకు పెట్టనికోటయై తనరారుచున్నది. గతించిన మహారాజుగారు ఆదంబరరహితులు. ప్రాచీనసాంప్రదాయానుసారులు. వీరు దానధర్మములకు పెట్టినది పేరు. తిరువాన్కూరు సంస్థానము నందు విద్య విశేషముగ వ్యాపించినది. మహారాజు గారికి ప్రజలపై గాఢప్రేమ గలదనుటకు, పెక్కు నిదర్శనములు గలవు. ప్రజలకు వారిపై నెట్టిప్రేమ గలదో, తిరువాన్కూరు సంస్థానమునకు వెడలిన వారికి దెలియగలదు. వరదలనందర్భమున, తిరువాన్కూరు ప్రభుత్వమువారు బాధాని వారణకు వలయుచర్యలను వెంటనే గైకొనిరి. వైకం సత్యాగ్రహనందర్భమునగూడ సామ్యముగ ప్రవర్తించిరి ఇట్టి సందర్భములందును, మహారాజుగారు మరణించుటవలన, సంస్థానప్రజలేగాక బ్రిటీషుఇండియా ప్రజలుగూడ వలపించెదరు. వీరియాత్మకు శాంతి గలుగు గాక!

తిలకు: గాంధీ

గాంధీ తిలకులకు గల భేదములను వివరించుట కన్నను, ఉభయులును తమ తమ జీవితములందు గనుబడిన స్వార్థరాహిత్యమును గ్రహించి, ఆ మార్గము నెల్ల రనుకరించుట శ్రేయస్కరము. త్యాగమువలన గాని స్వరాజ్యము సిద్ధిపడని, ఉభయుల చరితములు తెలుపకనే తెలుపుచున్నవి. ఉభయులును, అహింసామార్గమునే అవలంబించిరి. ఆ విషయమై సంజేహ ముండజాలదు సి. రాజగోపాలాచార్యులుగారు నూచించినటుల "తిలకుగారి హృదయము అత్యంతకరుణాసంపూర్ణమై, మహాత్మా హృదయమునకన్నను ఎక్కువ మృదువముగ నుండెను. మహాత్మానిచ్చియము అంచల మయినది. పైన్యాధిపతి కుండగిన శిశ్చయ మతనిక గలదు. దేశ సేవకై తిలకు న్యాయవాదవృత్తిని విసర్జించి, యావజ్జీవమును ప్రభుత్వముతో అసహాయము నలిపెను" ఉభయులును స్వరాజ్యముకొరకై తమ జీవితములను ధారబాసిరి. పైకి గనుపించు భేదములకన్నను ఉభయులకు సామాన్యతయము లధికముగనున్నవి. ప్రజలు స్వరాజ్యమును సంపాదించినపుడే, గాంధీతిలకులకృపి సార్థక మగును.

రుష్యా: ఇంగ్లండు

ఇంగ్లండుకును రుష్యాకును సంధిగుడినటలు, నిన్నటిదినము తెలిపియుంటిమి. కలహప్రియులగు వారి కీవిషయము సంతృప్తి గలిగింపలేదు. సంధి యందు ముఖ్యవిషయము లెవ్వయో గమనింప వచ్చును. రుష్యా కిదివరకు అప్పిచ్చినవాడికిని రుష్యా ప్రతినిధులకును సమాధానము గుదురుట యొక విశేషము. సోవియటు ప్రభుత్వము ఋణముల నసర్వ ఎగజేయదలచినపుడు, ఈమాత్రమయినను సమాధానమున కొడబడుట మేలు గద. సామ్యంతయు నేలపాలయ్యె నని ఋణప్రదాతలు విలపించుటకు మూడుగ కొంతయయినను చేతికొచ్చె నని, సంతసించుట కవకాశము గలదు ఈ విషయము పరిష్కార మయినపిమ్మట, ధువ్యాకు మరల ఋణ మిచ్చుటకు గ్యారంటీ చేయబడును. ఈ షర

ఆంధ్రుల

గాంధీ మహాత్మని పుజానిధి

— 0 : 0 —

లక్షరూపాయలు సమర్పింపవలెను

యథా శక్తి ని తోడ్పడుడు

చందాలు
46483-9-5

ఇదివఱకు
ఇదివఱకు

కోశాధిపతి కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు
పంతులుగారికి చేరిన వసూళ్లు
22875-14-9

పూజానిధికి సొమ్మునుబంపు చిరునామా:—కా. నాగేశ్వరరావు నెం. 7 తంబుకెట్టివిధి మద్రాసు.

తులు కన్నర్యైటీపు ప్రముఖుల కేమాత్రము రుచింప లేదు. పార్లమెంటునభలో వారు ఎగతాళిజేయ దొడంగిరి. లాయడూజుగారు సయితము, సంధి నియమములు స్పష్టముగ లేవనియు, రుష్యాకు ఋణమిచ్చుట పనికిరాదనియు, వాదించిరి. ఇట్టి స్థితిలో సంధిశత్రువుగతి ఏమగునో చూడవలయును.

వరదలు

వరదలవలన గలిగిననష్ట మింతింత కాదు. మలబారులో నదులు మరల పొంగుటవలన, మితి లేని నష్టము గలుగుచున్నది. అన్నిప్రాంతముల వారును శక్తి వంచనలేక సహాయము నలుపుట యవసరమగుచున్నది. కాంగ్రెసు సంఘములు తమచేత నయిన సహాయము జేయుచు, ప్రభుత్వమునకు సయితము ఈ విషయమై తోడ్పడవలయు నని, గాంధీమహాత్ముడు కోరుచున్నాడు. తమకు చందాల నంపి, వరదలసహాయనిధికి సంపెద మని, గాంధీ మహాత్ముడు బెలుపుచున్నాడు. గాంధీమహాత్ముని విన్నవము నాచించి, దానిని సఫలపరుచుట సముచితము. దుఃఖిపూతులైయున్న ప్రజలకు తోడ్పడు విషయమున రాజకీయవిభేదములు గాని, మరె యే యితరభేదములుగాని అడ్డురాజాలవు. దుఃఖిసమయ ములందన్ని భేదములును సమసిపోయి, భ్రాతృ భావము ప్రవర్ధిల్లుట సహజము. ప్రకృతి గావించిన సంక్షోభము ఎట్టిదుర్దశకు కారణమయినను, కరుణామృతమును వెదజల్లుట కక్కరకు వచ్చుటచే, నీయవకాశమును పూర్ణముగ విని యోగించి ప్రజలు చరితారు లగుదురు గాక!

హాన్ని మెనుగారు

హాన్ని మెనుగారి నింకను హిందూదేశమునకు రాసేయ కుండుట, కడు చేద్యముగ నున్నది. వారుచేసిననేర మేమియో తెలియదు. నేర మున్నచో, ప్రాసిక్యూటు జేయవచ్చును. అంతియగాని, వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యము నీ తీరు నని కోధించుట మాత్రము అప్రశస్తము. ప్రజలకు దెలిసినంతవరకు హాన్ని మెనుగారు చేసిననేరము, హిందూదేశము నధికముగ ప్రేమించుటయే. లేబరుప్రభుత్వమువారు సయితము, ఎట్టిచర్య దీసికొనకండుట కను విచిత్రము. ఈవిషయమై బొంబాయిగవర్నరుతో నివేదించుటకు, ప్రతికానిర్వహకుల సంఘమువారు ప్రయత్నింపగ, అందుకు గవర్నరుగా రంగీకరింపక బోయిరి. జన్మస్వాతంత్ర్యములపట్ల పాలకులకు గల నిరసనభావమునకు వేరునిదర్శన మేమి గావలయును?

“కేసరీ” సంపాదకుని నేరపాఠాచరణ
కోర్టును అమర్యాదపరచుట

బొంబాయి, ఆగస్టు 7:—నేడు హైకోర్టులో సర్ ఎ. మాట్రిస్, న్యాయమూర్తి కేసోయెడు గార్లయెదుట కోర్టు సమర్యాదపరచినందుకు “కేసరీ” సంపాదకు డగు యస్. సి. కేల్కరుగారిపై పంపబడిన సమనులు విచారణపబడునని జనులు గుంపులు గుంపులుగా కోర్టుకువచ్చిరి. సమనులను అందింపజేసిన ప్రభుత్వన్యాయవాదిట్లు చెప్పెను. ప్రయివేటు సి. జె. వాకరుగారిపై కేసువచ్చినపుడు జూరీవారు ముద్దాయి నిర్దోషియని చెప్పటచే అంగీకరింపక పూనా సెషన్సుజడ్జి హైకోర్టువారికి తెలియజేశెను. ప్రధానన్యాయమూర్తి సర్ నార్సన్ మాక్లియడ్డును న్యాయమూర్తి భాస్కెట్టును 1924 ఏప్రిలు 30 తేదీన తీర్పుచెప్పమ జూరీవారు చెప్పిన తీర్మానమునే అంగీకరించి ముద్దాయిని వదలివేసిరి. అటుపైన మే 6 వ తేదీన “కేసరీ” పత్రిక యాతీర్పుపై వ్యాఖ్యానముజేయుచు కొన్ని మాటలను వ్రాసెను. ఆమాటలలో న్యాయాధిపతులు పక్షపాతమువహించి నట్లును బాతి వైషమ్యమును మాని ముద్దాయికి అనుకూలముగా చేసినట్లును అర్థమున్నట్లు ప్రభుత్వన్యాయవాదికి గోచరమయ్యెను. తరువాత తాను వ్రాసిన వ్యాసములకు తాను సంపూర్ణభాధ్యతవహించుననియు అది న్యాయవిమర్శనయేనని సమర్థింతు ననియు, న్యాయమూర్తులయెడల పక్షపాతముగలవా రనిగాని బాతివైషమ్యములు కలవారనిగాని తా నేమియు ననలేదని యు కేల్కరుగారొసంగిన అభిధానిట్లును గూర్చి ప్రభుత్వన్యాయవాది తెలియజేశెను.

ప్రతికాస్వాతంత్ర్యము వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యముకంటె నెక్కువైనది కాదు

మరియు విమర్శన, లోలోగల లోపములను గనపరుపక న్యాయమూర్తులకు అమర్యాదల నారోపించుచున్నదనెను. దీనిని గురించి లావిషయములను చెప్పి తనవాదనకు ఆధారముగా పెక్కుప్రమాణములను మాపి దీనికై చర్యతీసికొనుట న్యాయమూర్తులను రక్షించుననిమిత్రము కాదనియు, ప్రజలకు నిర్బలమైన న్యాయమునందు నమ్మకములేకున్నచో గలుగు అసర్థములను తొలగించుట కనియు ప్రభుత్వన్యాయవాదిచెప్పెను. మరియు ప్రతికలకు స్వాతంత్ర్యము మామూలుగా ఒకవ్యక్తికి గల స్వాతంత్ర్యములో నొక భాగమేననియు, అది వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యము కంటె యెక్కువైనది కాదనియు చెప్పెను.

స్వయముగానేవచ్చిన కేల్కరుగారు తమ వాక్కులము నీయదలంచిరి గాని న్యాయమూర్తులునెల్ల కాదనుటచే ఉపసంహరించుకొనెను. తరువాత యిది స్వవిషయము ముత్రమేగాక తనవృత్తిపాతకులకు సంబంధించిన దగుటచేత తాను స్వయముగా నెవచ్చితినిని కేల్కరుగారు చెప్పిరి. తనవృత్తిని రక్షించుకొనుటకై అతిదునిలువబడెను. కోర్టుచాలించినప్పటికీ కేల్కరుగారు చెప్పవిషయములు ముగియలేదు. (ఆ|| ప్రె||)

తిరువాన్కూరు మహారాజుగారి నిర్మాణము

తిరువనంతపురం, ఆగస్టు 7:—మహారాజుగారి ఆరోగ్య స్థితి యెట్టిమార్పునుచెందకుండ అటులనే నీలిచియున్నది. దివానుగారును లేదతరయుద్యోగులును మందరములనే యున్నారు. ప్రజలందరు మిక్కిలి ఆందోళన పడుచున్నారు. (ఆ|| ప్రె||)

తిరువనంతపురం, ఆగస్టు 8:—తిరువాన్కూరు మహారాజు గారు నిన్నరాత్రి దివంగతులైరి. (ఆ|| ప్రె||)

పిక రానది పైసన్నపం తెన వదలమాలమన తెగిపోయి
నది. త్రాళ్ళుకట్టి కుక్కీలలో ప్రయాణికులను దాటించుదున్నా
రు. జిల్లాబోర్డువారు లక్షరూపాయలు వెచ్చించి గొప్పపం తెన
కట్టెదరని తెలియుచున్నదని వెల్లింగుటన్ నుంచివారు రుతువచ్చినది.
(ఆ. పే.)

సివిలు జ్యస్ కమిటీ

నిన్నటి దినము సివిలు జ్యస్ కు విచారణ సంఘము, సమావేశమునకు సర్. టి. దేశికాచారిగారు రాగలిగిరి. గా|| నా|| రాజుగారి అగ్రతంత్రీక విచారణ ప్రారంభమయ్యెను.

మదరాసు అటార్నీ సంఘము ప్రతినిధి

మదరాసు అటార్నీ సంఘము ప్రతినిధి రామనాథనుగారు ప్రథమమున విచారించబడిరి. గ్రామ్యపీఠ జిల్లామనసబులుగల పున హైకోర్టులో బెంచ్చిమాప్తాలుగా నుండుటకు బదులు స్వామికాజుకోర్టులో నియమింపబడవలెనని సిఫార్సు జేయుచున్నారు. అట్లయినచో వారు చేయవలసిన పనియందు ఆసక్తిగలవారు గలిగియున్నారు. హైకోర్టుజడ్జీలలో ఒకరైన అటార్నీలలోనుండి నియమింపబడవలసినవారు గావలెను. ఇందుకు ప్రతిపూలమును నిబంధనేదియైదు. పంచాయతీ కోర్టులకు రూ 100 విలువగల తగాదాలను పరిష్కరించు అధికారమిచ్చువచ్చుననెను. స్వామికాజుకోర్టులలో రూ 500 మూలధనముతో భాగస్వాముల కుండుతగాదాలు విచారించుటకు అధికారమిచ్చినను బాధలేదు. కాని యాతీర్పుపై అపీలుజేసికొనువా కోర్టు సంగవలెను. డిక్రీమొత్తము ధివిజనుకోర్టులో పున హైకోర్టులో చెల్లించివేయుటకు అటార్నీ సంఘమువారు రంగీకరింపరు.

హైకోర్టులో ఒరిజినలుపైడునందు సరియైన డాక్యుమెంటులు లభించుట కష్టపాధ్యమగుచున్నది. నగరములోని సివిలు కోర్టు బాగుగనే పనిజేయుచున్నదని సాక్షిపలికెను. నగరమునుండి రూ 5000 విలువగల కేసులు పరిష్కరించుటకు ఆతని కట్టి అభ్యంత్రములేదు. ఈమార్పు చాలకాలముక్రిందటనే జరుగవలసియుండెను. ఇందుకుగాను సివిలుకోర్టునందు వేరొకజడ్జిని అధికముగా నియమింపవలసియుండును. ఇందుకు కొందరభ్యంతరము చెల్లపవచ్చును. కాని అట్లు సివిలుకోర్టుకు రూ 5000 అధికారముసంగి రెండవజడ్జిని నియమించుటకు మదరాసులో నేరికిని అభ్యంతరముండదు. ఇందువలన హైకోర్టులో పని చాలవరకు తగ్గును.

శిరస్తాదారుల సాక్ష్యము

తిన్నట్టి జిల్లాకోర్టులోని శిరస్తాదారుగానున్న నమళ్ళి వాయపిల్లెగారును, రాజమండ్రికోర్టు శిరస్తాదారుడు వెంకట్రామను పంతులుగారును ఒక్కసారి విచారించబడిరి. వారంటులమలుజరుపుపద్ధతి జరుగుచున్న విధానమునకు కీకరించిరి. పీరిజిల్లాలు రెండింటిలోను నూతనముగా ముఖ్యనాజరులయచు విధానము ప్రవేశపెట్టబడినది. పిల్లెగారు నూతనవిధానముకన్న ప్రాతవిధానమే బాగున్నదని చెలిపిరి. వారంటు లిచ్చిబంపినకోర్టు జమానుకు వేరొకపని ఒప్పగించగూడదని చెలిపెను. మనసబుల యిండ్లలోను వినోదములకుగాను ఎక్కువమంది వారంటు బంట్లోతులను ఉపయోగించుచున్నారనుట విచారించవలసిన విషయమే. వారంటుబంట్లోతులలో చాలమంది త్రానబోతులును దుండగితులు నగుటచే వారిని శిక్షించుటకుగూడ మనసబులు భయపడుదురని పంతులుగారు నుడిపిరి. కావున కాలేజీ విద్యకు తగియుండువారిని అమీనులుగా నియమింపవలెననికోరిరి.

వి. సి. ఎస్. వారనవనరము.

మధుర న్యాయవాదుల సంఘముతరపున కె. ఆర్. వెంకట్రామనుగారు సాక్ష్యమిచ్చిరి. న్యాయాధికారులను తగినవారిని నియమించుండుటయే కేసులభివృద్ధి కారణమని నుడిపిరి. జిల్లాజడ్జీలను నియమించునపుడు దూరపు కోర్టుల న్యాయవాదుల కెక్కువ అవకాశముల నీయవలెను. జిల్లామనసబుల నియామకములకుగాను సరియైనవారిని న్యాయవాదులనుండి ఎంచుటలేదు. న్యాయవాదుల సంఘమువారిని సంప్రదించినచో యెట్టిపక్ష భేదములు లేక సమర్థులగువారినే మూచించవచ్చు. అట్టివారినే మనసబులుగా నియమింపవలెను. వి. సి. ఎస్. వారిని న్యాయశాఖయందు నియమించుటనవసరము. ఆధివా నియమించినను 26 గురు జడ్జీలలో ముగ్గురు వి. సి. ఎస్. ఎక్కువగాను. వానిగూడ విధిగానుండ నవసరములేదు. ఒకటవలెగతి మనసబులకు సివిలుపనులతో బాటు క్రిమినలుపనిగూడ ఒప్పగించినచో సమర్థులగు సెషన్సుజడ్జీలు లభింపగలరు. 8 వ న్యాయ శాఖలో అనుభవము లేనివారి పుష్కల న్యాయాధికారులగుండుటచే జడ్జీలు సివిలుపనికన్న క్రిమినలుపనియందు భాగము చూడగలుగుచున్నారు. రెండుకోర్టులంచి వేరువేరుగా నిలుపుట జడ్జీలనుములకున్న ఒక్కకోర్టునందే యిరువురను నియమించిన బాగుండునని సాక్షి చెలిపెను. పక్షిరుగుమును హెచ్చించవలెనని గూడ కోరెను.

మధురలో ప్రైవేటులబాధ యెక్కువగాలేదనియు, సమనలందు చాల విభిన్నమునగుచున్నదనియు సాక్షి పో. దేశికాచారిగారి ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరముగా చెలిపెను. దావాదారు సమనలందినట్లు భావించి డిక్రీ లనులు జరుపుటయందు కంటే ముద్దాయి సమనలందినట్లు రెప్పించుకొనుటలో కెక్కువప్రమాదము కలదని చెలిపెను. ఈవిచారణాంతమున కమీషనరుని నియమించినచో చాలాగ్రతగా బాచి మంచివారినే నియమింపవలెను. రిసీవరులు చేయుపని సంశ్లేష్టికరముగా లేదు. వారు రహస్యముగాగాక కోర్టులోనే తమపని నిర్వహించిన బాగుండును. అటు పిలువకున్నచో వారిని తొలగించి ప్రత్యేకకమీషనరుని నియమించుటయే మంచివని సాక్షి చెలిపెను.

బి. తణికాచలం చెట్టిగారు

మదరాసు న్యాయవాదుల సంఘ ప్రతినిధిగా అడ్వకేటగు తణికాచలం చెట్టిగారు తానింకను జుడషియలు మితవ్యయ సంఘమువారి శిఫార్సుల నంగీకరించెదనని తెలిపెను. స్వామికాజు కోర్టులో పునర్విచారణ తొలగించవచ్చునని చెలిపెను. అపీలు హక్కును తగ్గించుటకు ఒప్పుకొనలేదు.

న్యాయజ్యము కోర్టులోనుండునంతకాల ఆందుకు సంబంధించిన పార్టీల ప్రత్యుత్తరము రిజిస్టరు చేయించియుంచవలెనని ఆయన సంఘమువారు రిజిస్ట్రేషన్ చేయవలెననియున్నాడు. న్యాయపరము సమబంధించిన న్యాయజ్యములు త్వరగజూడవలెను. సాధారణముగా వచ్చు ప్రతి నూరు న్యాయజ్యములలో 40 లేక 50 వంతున న్యాయపరమునకు సంబంధించినవే యగును. కేసు త్వరగా ముగింపుడనిగోరుచు అట్టి బెట్టుకొను అధికారులు ఉభయపక్షములవారికి గలను. డిక్రీమొత్తములపై నూటికి 6 రూపాయిల వడ్డీ చాలదని ఆయనయభిప్రాయము. చివామి న్యవహరములను నిరుత్సాహపరుపవలెనని ఆయన సంఘమువారు గోరుచున్నారని తణికాచలం చెట్టిగారు చెలిపిరి.

హైకోర్టునందు రూ 1,000 మించిన న్యాయజ్యములన్నియు విచారించవలెనని నిబంధనగలిగినన్నట్లు నగరములోని సివిలు కోర్టు అధికారము హెచ్చింప నవసరములేదని దేశికాచారిగారి ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరముగా సాక్షి చెలిపెను. అంతటితో నిన్నటివిచారణ ముగిసెను.

మొహరంపండుగ

డిల్లీలోనేడు ప్రాంభమైన మొహరం నిమిత్తమైన స్థానిక సివిలుకోర్టులు ఒకవారముదినములు మూసివేయబడినవి. బాధ్యత గలిగిన ఉద్యోగులును కాంటికి భంగముగలగునట్ల ప్రయత్నములుచేయుచున్నారు. ముఖ్యమైన ప్రదేశము లన్నిటియందును బలమైన పోలీసుపిక్ఎట్లు నుంచినారు. వారు తన బాగరూక తతో మెలగుచున్నారు.

నిన్న నొకహిందువును ఒక ఆవును అమ్ముకొనుటగా కొనువారికిని అతని భార్యకును తగాదాజరిగెను. దానిపై ప్రజలు పోగారి. కాని యెట్టి ప్రమాదమును లేకయే యెవరిండ్లకు వారు పోయిరి. ఈమొహరంపండుగలో గల్లంతులేమియు జరగవని కొందరు గట్టిగా నమ్ముచున్నారు.

బి. ఐ. పి. రైల్వే

మొదటి రెడు తరలగుతులకు రేట్లను తగ్గించుట బొంబాయి, ఆగస్టు 7:—బి. ఐ. పి. రైల్వేలో అక్టోబరు మొదటి తేదీనుండి మొదటి రెండు తరలగుతుల ప్రయాణికుల టిక్కెట్లను తగ్గింపబడును. ప్రస్తుతము మొదటితరగతి ప్రయాణికులకు మొదటి 300 మైళ్లకును మైలుకు 30 పైసలచొప్పునను చార్జీచేయుచున్నది దీనిని మొదటి 300 మైళ్లకు మైలుకు 24 పైసలచొప్పున తగ్గించి తరువాత మైలుకు 18 పైసల చొప్పున యిప్పుడున్నట్లుగా నేయించవలసినపనియూచుంపబడెను. రెండవతరగతిలో యిప్పుడు మొదటి 300 మైళ్లకును మైలుకు 15 పైసల చొప్పున చార్జీచేయుచుండును-ఇకముంది మైలుకు 12 పైసల చొప్పున తగ్గింపబడెను. తరువాత మైళ్లకు యిప్పటివలెనే మైలుకు 9 పైసలచొప్పున చార్జీచేయబడును. (అ|| ప్రె||)

తిరువాన్కూరు శాసనసభ

మరల తిరువాన్కూరు శాసనసభ 7 వ తేదీ 11 గంటలన్నరకు మూడినది. దివాన్ గారు అగ్రతంత్రీకవహించి మహారాజాగారి శరీరస్థితి క్షుద్ధముగానున్నది గాన సభ నిలుపుచేయబడినదని చెప్పిరి. మహారాజాగారికి జబ్బుగానున్నదని తెలిపిన అధికార పూర్వకము మొదటి ప్రకటన మిదడెను.

ఒక పార్సీవాని నేరము

ఇద్దరినిచంపి మరియిద్దరిని గాయపరచెను విచారణ

బొంబాయి, ఆగస్టు 7:—నేడు స్ట్రీట్లో సహా నిండియున్న కోర్టులో 64 సంవత్సరములుగల తేమర్లి ఆర్థుషీయిరా అనుపార్సీవాని నేరవిచారణ జరిగెను ప్రాబుయెదుటను ప్రత్యేక జూరీయెదుటను ప్రారంభమయ్యెను. మార్చి 11 తేదీన యిద్దరిని చంపినట్లును యిద్దరిని గాయపరచినట్లును మీర్జాపై నింద మోపబడెను. ఆ దినమున హోలీపండుగ. ప్రజలందరు పీఠులలో తిరుగుచుండిరి రాత్రి 10 గంటలవేళ ఆ దినమున పేరలులో యిండ్లమీద రాలు రువ్వబడుచుండెను. దొంగలు దొంగలని భయపడిపార్సీలును హిందువులును పీఠులలోమాడి దొంగలను పట్టుకొనుటకు ముతాలు ముతాలుగా బయలు దేరిరి. అటువంటి ముతాయొకటి మీర్జాగారి యింటి యెదుట గుండా పోవుచుండగా వారు దొంగలని భయపడి మీర్జా తుపాకితో కాల్చెను. ఆ దెబ్బలకు యిద్దరు చనిపోయిరి. ఇద్దరికి గాయములు తగిలెను. కేసు విచారణ జరుగుచున్నది. (అ|| ప్రె||)

ఎర్ర నోటీసులు

కృష్ణనగరు కాలేజీలోను హైస్కూలులోను లేడీ కాలేజీలోను బాలికా పాఠశాలలోను కొన్ని ఎర్రని బెంగాలు నోటీసులు అద్దాల వోటిసు బోర్డులో అంటింపబడెను. ఈ నోటీసులు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుకు పంపబడెను. విచారణ జరుగుచున్నది.

అరెస్టినావై మానికులు

కలకత్తా, ఆగస్టు 6:—ఈయనయమున అల్లాబాదులో బయలుదేరిన అరెస్టినావై మానికుడు జన్మి కలకత్తాకు యింకారాలేదు. గయలో 11-30 గంటలకు ఆకాశమున యెగురుచుండెను. కాని యిప్పుడెక్కడనుండి యెవరికిని తెలియదు. (అ|| ప్రె||)

వైకంఠత్యగ్రహము

ఖద్దరుపరిశ్రమ ఉపవాసము వైకం 6 ఆగస్టు:—హిందూ ప్రతికర్తులుగాని పోలీసు వారుగాని యిప్పుడేమాత్రమును దౌర్జన్యమును వహించుటలేదు. సత్యాగ్రహచలంబీరులు నాలుగు బారీకేడులవద్ద చరకాలతో నూలువడుతున్నారు.

నాయకుడును, ఇంతవరకు తిరువనంతపురం సెంట్రల్ జైలులులో శిక్ష ననుభవించినవాడును అహమ్మదాబాదు అ. భా. కాం. సభకు పోయియున్న వాడును అగు టి. ఆర్. కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారు ఇప్పుడాశ్రమమునకు వచ్చి ఆశ్రమ వాసులచేత ఖద్దరును తయారు జేయించుటలో నిమగ్నుడై యున్నాడు. అ. భా. కా. కమిటీ తీర్మానము ప్రకారము గంధి గారికి ఆగస్టు 15 తేదీలోగా 84,000 గజముల ఖద్దరును పంపుట కొరకు ప్రతిపలంబీరును 840 గజములనూలును వడువవలెనని విధింపబడెను. వలంబీరులలో నొకరగు గాంధీ దాసు లక్ష్మణపెరుమాళ్ళుగారి తీయవలసిన నూలును తీసి గాంధీగారికి పంపువరకు ఉపవాసవ్రతమును బూనియున్నారు. ఉపవాసముండియే రాత్తుముదగ్గర హార్సినదినమంతయు పని చేయుచున్నారు.

సత్యాగ్రహినిధి

కోలాలంపురు పి. యె. వాసుదేవ్ గారు యఫ్. యం. యస్. సత్యాగ్రహినిధికి రు. 35 నొసంగిరి. (అ|| ప్రె||)

కంచుపలకను బహిర్యతముచేయుట

బొంబాయి, ఆగస్టు 7:—హిందూదేశమునకు 1823 సంవత్సరములో స్కాట్లండు చర్మనుండివచ్చి ప్రథమపాదిరిరాకను తెలియజేయునట్టియు, స్కాట్లండు చర్మయొక్కయు స్కాట్లండు యున్న బెడు శ్రీచర్మయొక్కయు విదేశమునకు విట్టి వారొసంగినట్టియు కంచుపలక యొకటి ఆదివారమునాడు రాత్రి బొంబాయి సెంటు ఆండ్రూసు చర్మిలో బహిర్యతముచేయబడును.

దక్షిణయిండియా వరదలనహాయము

ఒకసభలో దక్షిణయిండియా వరదల నిమిత్తము నిధులను సహాయచేయుటకై సంఘములు ఏర్పాటుచేయబడెను. ఈ సందర్భముననే మరియొక బహిరంగసభ పురమందరమున గా వింపవలసినదని పురప్రముఖులు ఖేరీపు నడుగుచున్నారు. (అ|| ప్రె||)

కీపుస్తాదు, తీవ్రము, వైస్వితుగాదు 1924-1925 లో
బొంబాయి కలకత్తా రంగునుపరిచుములను జూచెదను.

విరివి సరిహద్దుతగాదా

బ్రిటిషు ప్రభుత్వ చర్య

క్రొత్తచట్టమును బ్రవేశ బెట్టిరి

లండన్, ఆగస్టు 6:—రాత్రి 11-15 ప్రభుత్వము వారు బ్రిటిషు పార్లమెంటు లాభములను (ప్రీవీలు ప్రభుత్వ) సర్దుము నిమిత్తము పాడుకేయడం ప్రభుత్వమువారు విశేషము తోడనే ప్రవర్తించిరి. తమ నెమక వారు జేసిన తప్పులను సవరించుచును బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు విరివి ప్రభుత్వమునకు అభయము నీయవలెను. ఆతనిని ఇప్పుడు బ్రిటిషువారు పూనకొనిరి. సెప్టెంబరువరకు ఆగిన నెమ్మదిగ ఏర్పాటులు జరుగువను ఆశతో నున్నారు. తొందరబడి ప్రాణము విసిగి శాసనములను ప్రవేశ బెట్టుటకంటె ప్రస్తుతముందు విరివి చిక్కులను నియమింపబడిన విరివిసరిహద్దు సంఘమువారు పరిష్కారము జేయగలరని ఎల్లప్పుడు ఉత్సాహముగ నుండువా రనుకొనుచున్నారు.

క్రొత్తశాసనప్రవేశము

లండన్, ఆగస్టు 6:—వక్షా విరివి ప్రభుత్వముతో భౌతిక నిష్కాపట్యముగ చర్చించినవిషయ, ఈ లోపుగ సరిహద్దు సంఘమునకు ఉత్తరవిరివి ప్రభుత్వమువారు సభ్యుని నియమించుచు, సెప్టెంబరు 30 తేదీకి పార్లమెంటును సమావేశపరచుటకు థానుగాను నిశ్చయించిరిని పార్లమెంటు ఆపు జేయుదుటయుందుగనే ఒడంబడికను దిద్దుటకు చట్టమును అమలుజరుపవలెనని కాన్సేపుగాను 4 తేదీని మున్దావాల్డుగానికి న్రావించి థానుగాను నుడిచిరి. సరిహద్దుసంఘమును నియమించుటకు అయిన ఇంత ఆలస్యము చేగగిన అపొహములను తొలగింపవలెనని గోరిరట. ముందువెనుక అశోచించుటకు వ్యతిరేకుండ ఈ చట్టమును ఆలోచించుటపార్లమెంటును సమావేశపరచుటకు మీలులేని మున్దావాల్డుగానిరి. ప్రభువులసభినాడును కాను న్యుసభవాడునుగూడ ఆక్షేపించెదరనిది. సెప్టెంబరు 30 తేదీని ఈ బిల్లును చెందవసారి పార్లమెంటులో చర్చించెదరు. దానిని అమలులో బెట్టుటకు ప్రభుత్వము సర్వవిధముల తోడ్పడెదరు.

అల్పిరు ప్రభుత్వమువారీపుగ ఈబిల్లు అవసరము లేకుండనే, సరిహద్దుసంఘములో ఒక సభ్యుని నియమించెదరని ఆశించుచున్నారమని థానుగారు తెలియజేసిరి. ప్రాత అపొహములను ప్రజ్వరిల్లజేయకుండ ప్రజలును, పత్రికలను జాగ్రత్త చూపవలెననిరి. ఈ విషయములు ప్రమాదకరమైనవిగాని జాగ్రత్త ప్రవర్తించవలెననిరి. విరివి సరిహద్దుతగాదాను నిర్ణయించుటకు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు చట్టమును మొదటి పర్యాయము కావనుసభలో ప్రవేశ బెట్టిరి. ఈ చట్టము ఉత్తర విర్లందు తరపున సరిహద్దుసంఘములో ఒక సభ్యుని నియమించుటకు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారికి అధికారము నిచ్చుచున్నది.

బాల్విగారు

ఒడంబడికలో జేప్పబడిన సరిహద్దు సంఘస్వభావమును మాన్పించు కన్సెప్షెటివు లందరును నిర్యాదమును జూపవలెననిరి.

తైమ్స్ పత్రిక

చిరస్థాయిగనుండు ఏర్పాటులు

తైమ్స్ పత్రికా స్వాతంత్ర్యము సదా ఉండుటకును, సమర్థతో నిర్వహించుటకును కట్టిదిట్టముల నేర్పాటుజేసిరి. ఒక సంఘము నేర్పాటుజేసిరి. వీరికి పత్రికావిధానముతో సంబంధముండును. తీవ్రముగ రాచకీయములందు పాల్గొననివారి నే సభ్యులుగ జేర్చుకొనిరి.

పైపెన్ స్థారకచిహ్నము

నిర్ణయించుచున్న దేవాలయము

పైపెన్ లో చనిపోయిన శూరభావనలకు దేవాలయముకొని నిర్వహించుటకుగ వీరికి వీరిబంధువులు ప్రాధానము జరుపుటకు ఏర్పాటుననుచున్నారు. త్వరలో దీనినేర్పాటు జేయవలెననుచున్నారు.

పంజాబు శాసనసభ

సస్టిమెంటరీ గ్రాంటులు

లాహోరు, ఆగస్టు 7:—నేడు పంజాబు శాసనసభలో 1923 మార్చి 31 తేదీతో ముగిసిన సంవత్సరములో నైన యెక్కువ ఖర్చు డిమాండులును, యీ సంవత్సరము కావలసిన సస్టిమెంటరీ, అడిషనలు గ్రాంటుల నిమిత్తమై 20 డిమాండులును చర్చ లేకుండనే ఓటుచేయబడెను. లాండువిద్యు నిమిత్తమై రు 18,000 గ్రాంటుకొరకు ఒక సస్టిమెంటరీ డిమాండు తీసికొని రాబడగా అడియిడివరకు సభలో నిరాకరింపబడినదని అధికార తరపు గట్టిగా ఆభ్యంతరపెట్టి తిరిగి నిరాకరించిరి.

జెయిలు గ్రాంటులు

జెయిల్ కారకు రు 5000 గ్రాంటు కావలసినదని మరి యొక సస్టిమెంటరీ డిమాండు తీసికొని రాబడగా సిక్కు సభ్యు లందరును, అందుముఖ్యముగా సర్దారు గురుబక్ష్ సింగును ఆభ్యంతరపెట్టిరి. జెయిల్ క్రిక్కిరిసి యుండుట ఆకాశభేదీలవల్ల నేననియు, బర్లవుడ్డు కమిటీవారు సల్యమున్న యుత్తరప్రత్యుత్తరములవలన అకాశభేదీలందరను యీవరకే విడుదలచేయబడి యుండవలసినదనినీ, తుదివయమై యెంతమంది సభ్యులు ప్రభుత్వమువారి నడుగుచున్న కమిటీ విషయమై ప్రభుత్వము వా రేమియుచెప్పకుండుటచారకరమనియు సింగుగారుచెప్పిరి. ప్రభుత్వమువారి డిమాండు కారణములేదనియు అట్టిదాని వంగీకరింపరాదనియు సతకు చెప్పెను. ఈ తీర్మానముయొక్క ఉద్దేశ్యమును తెలియజేయుచు, జెయిల్ ఆదాయమును హెచ్చుజేయుటకు పబ్లిజిలోయ ప్రాజెక్టులో ప్రభుత్వమువారు ఒక సెంట్రల్ కాంపు జెయిలును స్థాపింప నిర్ధారణచేసినారనియు, అచ్చట 1000 ప్రైవీలచేత త్రవ్వేసినది చెయించెదరనియు అందువలన యీ సస్టిమెంటరీ డిమాండు అడుగవలసి వచ్చినదనియు సర్ జానుగారు చెప్పిరి. తక్కిన కాలవప్రాజెక్టులను గూడ తీసికొన్నప్పుడు యిటువంటి కాంపు జెయిల్లు ప్రారంభించినయెడల అప్పుడు జెయిల్లు క్రిక్కిరిసియుండునను ప్రశ్నిరారు.

బర్లవుడ్డు కమిటీ

విషయములను రహస్యముగా నుంచుట

బర్లవుడ్డు కమిటీవారికిని సిక్కులకును జరుగుచున్న యుత్తరప్రత్యుత్తరములను రహస్యముగా నుంచినారని ప్రభుత్వమువారిపై హెచ్చరిక నిండుట అట్టి యుత్తరప్రత్యుత్తరములను బహిష్కరించునట్లు మర్నాడగాదని సర్ జానుగారు సమాధానముచెప్పిరి. సిక్కు దేవస్థానములను గురించి వారు ప్రయత్నములను చేసినందున సర్వరహస్యమునందలి ప్రభుత్వమువారు సిక్కులతో యెన్నిమాటలు చెప్పినను వా రల్లుచేయక దానివిషయమై ఒక స్టేటుమెంటునుగూడ యాయలేదు. డిమాండును ఓటుకుపెట్టగా యెట్టిపక్షములను లేక డిమాండు ఆమోదింపబడెను.

మకాంబండ్ల చట్టము

సస్టిమెంటరీ డిమాండు లు పరిష్కారమైన తరువాత మి యాన్ మ స్టి హు స్సే ను గారు సెలెక్టుకమిటీకి పంపబడిన మకాంబండ్ల (పంజాబు సవరణ) చట్టమును ప్రవేశపెట్టిరి. సభ రేపటికి వాయిదాచేయబడెను.

ప్రశ్నలసమయమున, న్యాయ, కార్యనిర్వాహక విభాగములను కేంద్రమునట్టి కమిటీనివేదకును విచారించినవిషయ ప్రభుత్వమువారు వీటిపాదరంతు కాఖలోని 25 గురు ఉద్యోగస్థులనుండి మెజిస్ట్రేటులు అధికారమును తొలగించిరిని సర్ జాను మేనార్డుగారు సభలో తెలిపిరి. అధికవిషయములను బట్టియు రాష్ట్రములో జరుగుచున్న దొంగతనము మొదలగువానిని బట్టియు యీచర్య యంతటితో ముగింపబడినది. విలనవ యిప్పుడు పరిపాలనను పునః నిర్మించుటకు ప్రయత్నించుట కొంగలపై ప్రయోగింపబడు శక్తిని బహిష్కరముగా చేయుటయగును. ఇది శ్రమ మనసంజనము (అ) (పె.)

హర్షి మను గారు

పత్రికాసంబంధీకుల రాయబారము

బొంబాయి గవర్నరు అంగీకరించుటలేదు

బొంబాయి, ఆగస్టు 7:—హర్షి మనుగారిని హిందూదేశమునకు రానివ్వవలసినదని వారిముగారు తీసికొనివచ్చిన తీర్మానము అధిక సంఖ్యాకులవలన బొంబాయి శాసనసభలో ప్రోపియేటర్ డియండులచేత ఆవిషయమై హిందూదేశ పత్రికాసంబంధీకుల సంఘమువారు తేమ్పురాయబారమును వినుటకు బొంబాయి గవర్నరు అంగీకరించుట లేదు. (అ. ప్రె.)

కత్తి నెయ్యి నమ్ముట

ఢిల్లీ, ఆగస్టు 7:—కత్తి నెయ్యి నమ్ముచున్నందుకు ఢిల్లీ పురపాలక సంఘమువారు యిద్దరువ ర్తకులను పట్టుకొని ఒక్కొక్కరికి 50 రూపాయల చొప్పున జరిమానాను విధించిరి. ఈ నేరమునకు యంతకంటె శిక్షవిధించుటకు వీలులేదు.

నోటీసు

గుంటూరు ప్రెస్ డి మునసపుకోర్టులో

నెలకు దిట్టి రంగయ్య—వాది

అండు

చమవోలు వెంకటసుబ్బయ్యవగయరాల్లు—ప్రతివాదులు
ప్రతివాది అయిన చమవోలు వెంకటసుబ్బయ్యమీదను వాది O.S 240/1924 రు (వాయిదా 20.8.24) O.S 269/1924 రు (వాయిదా 15.8.24) S.C 533/1924 (వాయిదా 25.8.24) దావాలుచేసి నోటీసు చేయించగా కనబడకుండా తప్పించుకొని తిరుగుచున్నాడు గాన సరకు దావాలలో వైచెప్పిన లేదీ వాయిదాలనాటికి స్వయముగాగాని వకీలుద్వారాగాని హాజరయి కోర్టులో ఆక సరు దాఖలుచేయని యెడల ఎక్స్ పార్టి చేసి డిక్రీ యివ్వబడునని తెలుసుకొనవలసినది.
కో. రాజేశ్వరరావు

7.8.24

వారితరపున వకీలు.

నోటీసు

రేవల్లె డిస్ట్రిక్టు మునసబు కోర్టులో

O. S. 44 of 1924.

వాది:—పరుచూరి అంజయ్య సాకిక్ వోలేరు శివాను తూర్పుపాలెం.

ప్రతివాది:—కావూరి పెద శేషయ్య కుమార్లు వారాయణరావు సాకిక్ వోలేరు.

యా నెంబరు ప్రతివాది 13.6.21 తేదీన వాది కేర వ్రాశియిచ్చిన ప్రాంతరికోటు బాకిగాను రు 142-1-0 లకు వాది దావాతేగా కోర్టువారు 1-9-24 తేదీన ప్రతివాది హాజరయ్యే నిమిత్తం వాయిదా వేసెయ్యన్నారు. సరకు వాయిదా నాటికి ప్రతివాది హాజరై ఆక్షేపణ లున్నయెడల తెల్పుకొనెనను. లేనియెడల యక్సావర్తి డిక్రీ అగునని తెలిసుకునేది.

తెనాలి
7.8.24

ప్రధల ను బహ్మణ్యం
వాదికరపు స్త్రీ డారు

ఆతిమూత్రవ్యాధిని త్వరలో కుదుర్చు ఔషధరాజము

నేను గడచిన పరిసంవత్సరములనుండి ఆతిమూత్రవ్యాధిచే బాధపడుచుంటిని. నాకుడిచేతియందుండిన రాచకుటుంపును జనరల్ ఆస్పత్రిలోనుండిన మేజర్ నిబ్బాక్ గారు 1917 సం॥ రమున శస్త్రచికిత్స చేసిరి. నాకు వ్యాధి కుదురలేదు. నామూత్రమునందుండిన తీపి తగ్గలేదు. శ్వేతధాతువులేక స్పెసిఫిక్ గ్రావిటి (1028) తగ్గలేదు. నాకు వ్యాధుకుదురనను ఆశ అడుగంటెను. తరువాత కృష్ణాపుర నివాసి యను, ప్రస్తుతము చెన్నపురము, జార్జి టౌను, అక్కినియన్ వీధిలో నెం 72 రు గృహమునందున్న పండిత స్వామి శ్రీనివాస అయ్యంగారివద్ద చికిత్స చేసికొనుటకు 15-7-24 తేదీనుండి ప్రారంభించితిని. నేను అడిమొదలుకొని కాఫీ, వరియన్నమును ఏలాటినిర్బంధములేక తీసుకొనుచున్నాను. పండితుల వారు నావ్యాధిని స్వీకారములోనే అనగా 20 దినములలోనే స్వస్థత చేసిరి. అనేక ఆంగ్ల ద్రవ్యము నామూత్రమును పరీక్షించి, అది మామూలుగానే యున్నట్లు వారు తెలిసిరి.

ఎస్. కృష్ణస్వామి అయ్యర్,

ట్రావిలింగ్ అసిస్టెంట్,

మెసర్స్ టి. ఆర్. టాకర్ అండు సన్స్,

(ప్రకటన)

హంటుకోడ్డు, మద్రాసు.

వారి సలహాకట్టుము రు 15-0-0

వృత్తాంతలేఖలు

అమరాపురం

(మి.వి.లేఖరి)

నలుకోర్టు గవర్న మెంటుస్టిడరు

ఆగస్టు 2:— మాగ్రామమున నూతనముగా స్థాపింపబడిన సబుకోర్టునకు గోదావరిజిల్లా విద్యాసంఘాధ్యక్షులునూ, కాకినాడ తాలూకాలోని అధ్యక్షులును అయిన మ. గ. శ్రీ గంటి వెంకట్రావు బి. ఏ. డి. ఎల్., మైకోర్టునకిలుగారు గవర్న మెంటు స్టిడరుగా ప్రభుత్వమువారిచే నియమింపబడిరి.

సబుకోర్టు

ది 1.8.24 వ తేదీని ఉపయం 11 గంటలకు మ. రా. శ్రీ సి. రంగనాయకులు నాయకుగారు బి. ఏ. డి. ఎల్. సబు జడ్జిహోదాతో నూతనముగా మాపట్టామున స్థాపింపబడి సబు కోర్టును తెరచిరి. ఈస్థాపన వైభవముగా ఉత్సాహముతో నుపక్రమింపబడినది.

తిరుపతి

(మి.వి.లేఖరి)

ఆగస్టు 5:—తిరుపతి గాంధీజీగారును అనుచిత్రాలచాణాడిగారు జరుపబడిన ట్రస్ట్ కాంగ్రెసు కమిటీ మీటింగులో క్రందమాచిడేశవాల్ల ప్రతినిధులు అధ్యక్షులుగానడుచు న్నట్లున్నా నెల 1 కి 20:0 గంటలు మూలపంపులున్నా యే రాష్ట్రముతో క్రాంతిజ్వోతి కాంగ్రెస్ కమిటీ మెంబర్లుగా నెన్ను కొనబడిరి.

తి. కు. స. సింహాచార్యులు మునిసిపల్ ఛేర్మన్, తిరుపతి. కొ. సుబ్బారావు, బి. ఎం. అజిజుల్లాహ్ మెహ్, డి. ఎన్. రామానుజారావు, ఎల్లం శివప్రసాదరావు, పు. సుబ్బారావుశెట్టి, గుం. ఉడి వెంకట్రావు, కంగిపురం లక్ష్మణాచార్యులు, కొండా రామకృష్ణమూర్తిశెట్టి, క. రాజగోపాలాచార్యులు, కొ. సర్వోత్తమాచార్యులు, యం. ప్రసాదాచార్యులు గార్లు. వైవారుగాక, కమిటీలో లేని తదితరులుగూడ వాచిపోర్టువారికి నెలకు 20.0 గంటలు మూలపంపులకు సంసిద్ధులై యున్నారు.

పు.మండం డెల్టెడల మూలపంపులకు పని బహు పట్టుదలతో జరుగుచున్నది.

కార్యదర్శి, ట్రస్ట్ కాంగ్రెస్ కమిటీ.

అంగూరు

(మి.వి.లేఖరి)

ఆగస్టు 6:—వరిపైరు ప్రతి వత్సరము నాటబడుట కంటే యీ వత్సరము కొంచెము ముందుగా నాటబడినది. వర్షములు తరచుగా తురియుచున్నది.

పంచాయితీ కోర్టు

కోర్టునందు నిన్ను జాతినధ్యక్ష నోక్సునినైనను నియమం పకబోవుట సంతాపకరము. దేవాలయమునందు కోర్టుసభ్యులు సమావేశ మగుచున్నందువలన పంచములు మంచి యెండలోనుండుట తిట్టసించుచున్నది. ప్రత్యేకభవనము నొకదాని నేర్ప జరుగొని పంచములకు గల యీ కష్టమును తొలగించుట మంచిది. పంచాయితీకోర్టునం దన్ని జాతులవారికిని జాత్యభిమానమును వీడి న్యాయమును తీర్పుల నిచ్చుచున్నారని ప్రతీతిని పొందిన యిప్పటికోర్టుసభ్యులు ఎందఱులు. తేసులు త్వరగ పరిష్కరింపబడుచుండుటలేదు. కోర్టువారు ఎక్కువసార్లు సమావేశమై త్వరగ తేసులు పరిష్కరించిన వారుండును.

యూనియన్ బోర్డు

గ్రామాభివృద్ధిని గురించి పనిచేయుచున్నారు. కాని కొద్దిరాశిగల యీ బోర్డునకు పన్ను పనులు చేయుట కిప్పుడున్న కల జీతగానినంచిన నుంచున్నాగాని పెద్ద జీతము నిచ్చి గుమాస్తానుండు బనవసరము. గ్రామస్థులచే సహకారమును సలహానుచ్చయి వైరుముగాగు సభ్యులసహాయముతో గుర్తుచేయు పనినిపూడ చేసి యూనియన్ బోర్డునకు లాభము కలుగునట్లు చేయుదురు గాక.

నేత పరిశ్రమాలయము

ఇది జాతిగా పనిచేయుటలేదు. వేసిన పాకలు క్రమముగా పడిపోవుచున్నది. గ్రామమున తగినతీరికగాని పరిశ్రమాలయము పనిచేయునట్లు పాపపడుచురుగాక. ఏలనో

బందరు

(స్వకీయవిలేఖరి)

శ్రీ ఆంధ్రజాతీయకళాశాల

సారస్వతసంఘ ప్రాంతభోక్తవము

ఆగస్టు 6:— ఈసంఘముయొక్క ప్రారంభోత్సవము న్ను, తిలకు నిర్మాణవర్గంతుయు కళాశాలలో శ్రీమాన్ వి. వి. యల్. నరసింహాచార్యులు ఎం. ఎ. యల్. టి. గారి అధ్యక్షత క్రింద మిక్కిలి వైభవముతో జరుపబడినది. ఈ సందర్భమున పురములో చాలమందికి ఆహ్వానములు పంపబడినవి. కాని వర్షము తోరుగా తురియుటచేత చాలమంది రాజాలకపోయిరి. సభాప్రారంభమునకు ముందు శ్రీమాన్ వేదాల రంగాచార్యులు గారు ప్రార్థనగీతమును పాడిరి. పిమ్మట శ్రీమాన్ గుడిమెళ్ల వరదాచార్యులుగారు ఎం. ఎ. ప్రాచీనార్యవిజ్ఞానము గూర్చి ఉపన్యసించిరి. ప్రాచీనార్యవిజ్ఞాన మనువిషయము చాలావృత్తి విషయము. మన విజ్ఞానము తెలియజేయు వేదములు మిక్కిలి ప్రాచీనములు. పాశ్చాత్యులవి 2000 సంవత్సరములు క్రిష్టవ పూర్వము రచింపబడినవని చెప్పెదరు. లోకమాన్యుడు ఇవి క్రీ. పూ. 4000 క్రిందు రచింపబడియుండునని సహేతుకము గ ఓడయక గ్రంథముందు నిరూపించియున్నారు. వేదములు నాలుగు. వేదాంగములు ఆరు. వీనిలో మన ఆర్యవిజ్ఞానము అనేక ముఖముల ప్రతిఫలించుచున్నది. ఈ పదాంగములలో నేది పరిశీలించి చూచినను ప్రాచీనార్యుల ఆప్రతిమాన ప్రతిభావిశేషము వెల్లడికాగలదు. ఒకవ్యాకరణశాస్త్రము చూచిన నట్టిది మరియేభాషలోను గనుపించదు. ఆంగ్లేయభాషా వ్యాకరణము స్థానికరచయి చెప్పబడు ఆర్యముకాదు. సంస్కృత వ్యాకరణముచూచిన పిమ్మటనే పాశ్చాత్యులు కంపేరటిన్ శైలాంజ, ధామ్యుత్పత్తి మొదలగు భాషావిషయక పరిశోధనలు చేయుటకు మొదలుపెట్టినారు. నాగయలని చెప్పబడి యీ రపుభండవాసులు ప్రాచీనవిజ్ఞానము గ్రీకులొక భాషలో గలదు. ఈభాషావర్ణమున చేసిన సంగ్రహము. కాని వాని కన్న వెన్నెము ప్రాచీనమైనది. ఛందస్సు నిర్ణయము, జ్యోతిషము మాడ మన ప్రాచీనుల విజ్ఞానము వేనోళ్ల చాలుచున్నవి. ముఖ్యముగ కల్పనాశ్రమము లోకీకర్తవ్యమని, నిర్వృత్తివ మునకు సంబంధించిన నియమాదులను తెల్పుచున్నవి. ఇందు గురుభ్యులవిధుల ముఖ్యముగ నెరుంగునది. పూర్వము విద్యార్థులు యిప్పటివలె హాస్టల్స్లోనుండక ముహూర్తవృత్తిచే జీవించెడివారు. ఆ ఆస్థులునైనను సుర్యాజ్ఞ లేనిది భుజించెడివారు కారు. విద్యార్థులు యేవిధమయిన ఉపభోగముల ననుభవించెడి వారుకారు. ఈవిధముగ గురుకుల శ్లేశము ననుభవించి విద్య నార్జించినవారు దేశమున కెట్టిసేవయినను చేయగలిగియుండురు. కావున ముఖ్యముగ నీవిధానము ననుసరించి విద్యాలయముల సంస్కరించు బనవసరము. విద్యార్థులసౌతులయిన జర్మనులు, తదితర యూరపుదేశీయులు, మన ఆర్యవిజ్ఞానమును మిక్కిలి శ్లాఘించియుండిరి. అట్టి విజ్ఞానమును పునరుద్ధరించి దేశముపై న్యాపింపజేయుటయే జాతీయద్య. పిమ్మట భరతిమాతృ సాక్షాత్కారము ప్రవర్తించబడినది. భరతిమాత కమలాసీనయై హస్తములందు శూలమును, చక్రమును వేదములను, కమలమును ధరించి, నిమిలేతనేత్రయై మానముద్రపాించియుండెను. చుట్టును బాలురు నీరాజనమిచ్చుచు, జాతీయగీతము గానముచేసిరి. ఈచృశ్యము చాల మనోహరముగానుండి సభ్యులందరిచే కొని యాదబడినది. శ్రీయుత వి. సత్యనారాయణగారు లోకమాన్యుని గూర్చి పద్యముల జదివిరి. పిమ్మట భీష్మనిర్మాణనాటకము ప్రవర్తించబడినది. ఆపద్యము, నానచే నీచనను దుర్జినము గా కొందరికి యున్నను లేమకుమాత్రము చాల మదివనియు, యిట్టి అవకాశము కలుగజేసిన రామకోటిశ్వరరావుగారు ప్రశంసించినవారనియు చెప్పచు వరదాచార్యులుగారి ఉపన్యాసమును చాల కొనియాడిరి. నాటకాంతమున శ్రీమాన్ వేదాల రంగాచార్యులుగారు వందనము లర్పించిరి. ఈ సభ కళాశాలా పరణమనలే నొక విశాలమయిన వర్ణశాలయందు జరుపబడినది. బాటరలో యీ నూతనోత్సాహము కలుగజేసిన అడివి బాపి రాజుగారు మిక్కిలి ప్రశంసించినయిన్నారు.

విద్యాంగమంత్రి

విద్యాంగమంత్రియైన సర్ ఎ. సి. పాత్రోగారు మా పురమునకు వచ్చెదరని స్థానికసంస్థ లన్నియు దుమ్ముభూమియిది మరుగుగా పనిచేయ కొడగెను. కాని నేడే వారిరాక ఆగి పోయినట్లుల తంతివచ్చినది.

భాంజాగారము

కొత్తగా నెలవడిన యుగ్గింపులను ధనలోపము చేతనో యేమోగాని తెప్పించుచుండుటలేదు. భవననిర్మాణము పూర్తియగుట కింకను చాల దినములు పట్టునని లోయచున్నది. ఇప్పటి కార్యనిర్వాహకులు త్వరలో పూర్తియగు నట్లు పనిచేయుచునని తలచితిమిగాని యట్లు జరుగలేదు.

భాంజాగారము

కొత్తగా నెలవడిన యుగ్గింపులను ధనలోపము చేతనో యేమోగాని తెప్పించుచుండుటలేదు. భవననిర్మాణము పూర్తియగుట కింకను చాల దినములు పట్టునని లోయచున్నది. ఇప్పటి కార్యనిర్వాహకులు త్వరలో పూర్తియగు నట్లు పనిచేయుచునని తలచితిమిగాని యట్లు జరుగలేదు.

రాజమహేంద్రవరం

(స్వకీయవిలేఖరి)

శారద గ్రంథాలయము

ఆగస్టు 6:—శారద గ్రంథాలయము స్థాపింపబడి 7 మాసములయ్యెను. ఇన్ని సుపేటలోని వైశ్రాంత్యుల చక్కని ఫలమున నున్నది. సుమారు 3 వేల పుస్తకము లున్నవి. చాల నాకు పుస్తకములు శ్రీయుతులు సారంగ నరసింహరావు, సిజెమర్రి జలదుర్గాప్రసాదరాయుడు, త్యవోలు సున్నేశ్వరరావుగార్లచే నొసంగబడినవి. శ్రీయుత దేవత శ్రీరామమూర్తి గారు (న్యాయవాద) రంధి ఆపల్లసామిగారు (వర్తకుడు, మ్యూనిసిపలు చైర్మను యిర్మన్) తెలుసునిగు కాతేజీ విద్యాగృహ మున్నగువారు విరాళముల నొసంగి గ్రంథాలయమునకు ప్రోత్సాహ మొసంగుచున్నారు. శ్రీయుత సత్యవోలు సున్నేశ్వర రావుగారు తమకుమార్తె సార్వజనవిమ్లామగా నొక భీమనా నొసంగుదుమని వాగ్దానము చేసిరి. 80 మంది సభ్యులకుపైగా నున్నారు. దినమునకు రమారమి నలువదిమంది పాఠకులు వచ్చుచున్నారు. ప్రస్తుతభవనము పట్టనలతమంది పాఠకులు కొన్ని సమయములందు వచ్చుచున్నారు. దాదాపుగ తెలుగు దిన వార మాసపత్రికలన్నియు, ఆంగ్ల దైనిక వారపత్రికలు, మాసపత్రికలు గ్రంథాలయమునకు వచ్చుచున్నవి. ఆంధ్రపత్రిక, స్వరాజ్య, హిందూ, జప్తి, బొంబాయి క్రాంతి, వోయసు ఆఫ్ ఇండియా, ఇండిగన్ డెయిలీమెయిలు, ఫోర్ వర్ల, అమృత బజారుపత్రిక, యంగుఇండియా, జన్మభూమి, మహారాట, కృష్ణాపత్రిక, కాంగ్రెస్, స్వతంత్రపత్రికలును, మోడరన్ రిప్రూ, హిందూస్థాని రిప్రూ, శారద, భారతి, సాహితీ మున్నగు మాసపత్రికలును, హిందీప్రచారక, మాధురీ, సరస్వతి మున్నగు హిందీపత్రికలును, ఇంకను తదితరులగు అనేక పత్రికలును వచ్చుచున్నవి. ఇన్ని పత్రికలు ఈపురమున నింకే సంస్థ యందును కానరావు. ఈగ్రంథాలయ కార్యనిర్వాహక వర్గమునకు శ్రీయుత తెన్నేటి నారాయణరావు (గవర్న మెంటు ఆప్టుకాలేజీలో ప్రొఫెసరు) గారధ్యక్షులు, జయంతి గంగన్నగారు (విశేషతీగ హైస్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయులు) ఉపాధ్యక్షులు, మద్దూరి శివరామకృష్ణయ్య, చావలి వెంకట హనుమంతరావుగార్లు కార్యదర్శులు. సుప్రసిద్ధులగు క్రిచ్చిలక మర్రి లక్ష్మీనరసింహం పంతులుగారును, నాళం పట్టాభిరామరావు, కె. యల్. యల్. సోమనూజులగార్లు మున్నగువారును పుస్తకముల నిచ్చియు మున్నగువిధముల సహాయము చేయుచున్నారు. ఈ గ్రంథాలయము అన్ని పక్షములవారిచే పోషింపబడుచుండు తెంతయు నాహ్లాదకరము. మొదటినుండియు ఉత్సాహవంతులగు యువకుల కార్యదీక్షచే నీగ్రంథాలయ మింతత్వరలో సభివృద్ధికి వచ్చినది. పౌరులును విద్యార్థులును ఇంకను ఎక్కుడు అభిమానమును చూపి ఈ గ్రంథాలయమును పోషించెదరుగాక తాలూకా కాంగ్రెసుసంఘము

రాజమహేంద్రవరం తాలూకా కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక సంఘసభ నిన్నటిదినమున సంఘ కార్యాలయమున సమావేశమైనది. శ్రీయుతులు మాచిరాజు రామచంద్రమూర్తి, జటప్రోలు వెంకటేశ్వర్లుగారు మాసము 1 కి రు 27 ల గౌరవవృత్తిపై ప్రచారకులుగ నియమింపబడిరి. తాలూకాలోని జాతీయ విద్యాలయముల నన్నిటి పరిశీలించియే విద్యాలయమున కెంతెంతగాంటు నియననలేని నివేదింపులకు శ్రీయుత గరికిపాటి ఆంజనేయ సూర్యప్రకాశరావుగారిని నియమించిరి. ఈ పురమున శ్రీయుత తల్లాప్రగడ నరసింహశర్మగారిచే నతి దీక్షతో నడుపబడుచున్న పంచమాశ్రమమునకు రు 116 లును, 120 గజముల ఖద్దరుగడ్డను కొనుటకు వలయుధనమును ఇచ్చుటకు తీర్మానింపబడినది. సవరసామ్యుకు గుడ్డయు ఆశ్రమములో విద్య సభ్యులందుచున్న పంచమ విద్యార్థుల కుపయోగింపబడును. పైని పేర్కొనబడిన ప్రచారకులగూర్చి యింకను వివరములను తెలుపవలెను. మాచిరాజు రామచంద్రమూర్తిగారు 1921 సం|| రములో వాలంటీయర్యమునకు నాయకుడై రాత్రి గస్తీల నేర్పాటుచేసి పౌలను కొంగలబాధనుండి తప్పించి ఉత్తమ మగు నేవచేసెను. 144 పెన్నెనును ధిక్కరించి శ్రీయుతులు పాలకోడేటి గురుమూర్తి, భమిడిపాటి సత్యనారాయణగార్లు మున్నగువారతో మదరాసు జైలులో 6 వారములు కఠిన శిక్ష ననుభవించిరి. కేసరి సమాజమునకు వీరు నాయకులు. వీరినాయకత్వముక్రింద కేసరి సమాజమువారు ఉత్తమ నాటకముల ప్రదర్శించి తిలకుస్వరాజ్యనిధి జాతీయవిద్యాలయమునకు విరాళముల నొసంగిరి. జటప్రోలు వెంకటేశ్వర్లుగారు, డి. పి. డబ్బల్సు గుమాస్తాగానుండి గాంధీమహాత్ముని నిర్వంధమున కసహృతి తెల్పుచు తమయందొగమునకు రాజీనామానిచ్చి య. సహాయోద్యమములో ప్రవేశించిరి.

సర్ ఆర్. వెంకటరత్నం నాయకుగారు సర్ ఆర్. వెంకటరత్నం నాయకుగారికి సర్ బిరుదము వచ్చినందులకు వారిగౌరవాగ్రహము శ్రీయుత కంచుమర్రి శీతారామచంద్రరావుగారు 3 వ తేదీని టిపాట్టి నిచ్చిరి.

జాబులు

ఆంధ్ర అర్థసాధక పత్రిక

పై పేరిట యొక మాసపత్రికను ఆంధ్రసాహజ్య రాజధాని యగు విజయవాడనుండి యీ విజయవరమునకును మూల పూజాజీవన ప్రారంభింప నున్నాను. ఈ పత్రికలో భూగోళ వ్యవసాయ పారిశ్రామిక వాణిజ్య విషయములు చర్చింపబడును. ఈ పత్రిక రాజమండ్రి నుండియే వెలువడును.

సునర్ల శ్రీరామస్వామిశంకరం,
ర్యాలి, గోదావరిజిల్లా.

రామమోహన ఆయుర్వేదకళాశాల బెజవాడ

మాతృశాలయందు ప్రస్తుతము 11 నుండి విద్యార్థులు గలరు. వారిలో కొంతమంది విశాఖపట్టణము విజయనగరము నెల్లూరు వస్తూరా దూరప్రదేశములనుండి వచ్చినవారుగలరు. ఇంక ననేకులు వచ్చెదనని వృత్తిరములు వ్రాయుచున్నారు. వారు న్ను వచ్చుటకు తగు యోగ్యులు చేయుచున్నాము. 10 సం॥ల నుండి ఆయుర్వేద ధర్మవైద్యశాలను అవిచ్ఛిన్నముగ నిర్వహించుచు ఇప్పుడు కళాశాలనుమాడ నిర్వహింపవలచి సర్వవిధముల కృషిచేయుచున్న మాకు నిరుత్సాహకరములను అయదార్థములను అగవిషయములను మీ స్వకీయవిలేఖరి చెల్లడించుట శోచనీయము.

శంకర వేంకటరామయ్య,
సహాయకార్యదర్శి.

పశ్చిమకృష్ణాజిల్లా జాతీయోపసంఘము - బెజవాడ

ఈసంవత్సరము చెన్నపట్టణమున జరుగనున్న ఆంధ్రరాష్ట్రీయమహాసభకు ప్రతి గ్రామకాంగ్రెసుసంఘమును ఒక ప్రతినిధిని పంపవచ్చును. పదివేలకు మించిన జనాభా గల పట్టణ సంఘములు పైప్రతిపదివేలకుగాని తదాగ్రమునకుగాని ఒక ప్రతినిధిని అధికముగా పంపవచ్చును. ఆంధ్రరాష్ట్ర జాతీయోపసభ్యులందరూ ప్రతినిధులుగా పరిగణింపబడును. కనుక ప్రతి ధులుగా వెళ్లదలవారు వెంటనే ఈ కార్యాలయమునకు దెలుపవేడెదను.

గోవిందరాజు, మొక లేఖరారావు,
సహాయ కార్యదర్శి.

ఆదిమాంధులు

నేషనల్ కాలేజీ - బందరు

ది 1.8.24 వ తేది సాయంత్రము 4 గంటలకు మాజాతి యందు ఆత్మంతాభిమానముతో ఆహ్వానితలు యాహరనిద్రలు మాని పుష్కర కేటరముజేసికొని మాజాతి సుధ్ధింపచున్నట్టి శ్రీయుత గూడూరి రామచంద్రరావుపంతులుగారును, పంజాబు వాస్తవ్యు శ్రీయుత కేశవ దేవ బ్రహ్మచారి గారును, బందరువాస్తవ్యులు నేమూరి రామచంద్రరావు పంతులు గారును, మాస్కూల్లోధారపలగు శ్రీయుత అత్రైల సూర్యనారాయణగారును, రంగూనునుండి వచ్చిన చిత్రకాళిగారగు వంగు యెతిరాజులుశాస్త్రిగారును మరికొందరు దేశభక్తులు కలసి ఆంధ్రజాతీయకళాశాలనుమాచుటకు దయచేసి కళాశాలాధ్యక్షులగు కిర్తికేశవులగు కోపల్లి హనుమంతరావుపంతులుగారి అకాల మరణమునకు యొకింతసేపు చింతింపుచు కళాశాలాభవనమందు నిర్వహింపబడిన వ్యవస్థలను దేశోద్ధారకుల చిత్రపటములను అందలి మృతజంతువులగు పక్షిమృగాది ఆస్తిపంజరములను కర్మాగారమందలి చిత్రయంత్రములను చూచి సంతోషింపుచు మ-రా-శ్రీ బెంగాళీ ఆర్ట్స్ మరగు శ్రీయుత చటర్జీగారిని సంప్రదించిరి. అంతట శ్రీ గూడూరు రామచంద్రరావుపంతులు గారు శ్రీ చటర్జీ గారితో శ్రీ కేశవదేవ బ్రహ్మచారిగారు 15 దిన ములనుండి గుడివాడసేవాశ్రమములో ఉంటూయున్నారనియు వీరు ఆంధ్రదేశమునకు ప్రచారముచేయుటకు వచ్చిరినియును శ్రీ అత్రైల సూర్యనారాయణగారు వీలూరునుండి గుడివాడసేవా శ్రమములోయుండి మా ఆదిమాంధులను సేవచేయుటకు వచ్చి రనియును చెప్పగా, శ్రీ చటర్జీగారు మహానందభరితులైరి. తరువాత శ్రీయుత గూడూరి రామచంద్రరావుపంతులుగారివంటి పంచకూర్ధారకులు మరికొందరు దేశమంతట నుండియెడల భారతదేశమందలి ఆదిమాంధులు శీఘ్రకాలములో బాగుపడు దురని ఆశీర్వాదించి వెలిపోయిరి. అంతట మాకులజలంక సూర్య నారాయణగారు మావార్షికాశ్రమమునకుదయచేసి నాటిరాత్రి గావిద్యార్థులనందరిని చూచి మాకు విశ్వ వైదిక సాంఘిక విషయముల సాన్నిభజములగురించియు మత్స్యపాననిషేధ సూచనా హాసనిషేధమునుగూర్చియు కొన్నిభోధించి మా అభివృద్ధికారకు భగవంతుని ప్రార్థించి మమ్ము కృతార్థులగాజేసి విరమించిరి.

(ఆదిమాంధ్రవిద్యార్థులు)

బెజవాడతాలూకాబోర్డు

కృష్ణాజిల్లాయందును తాలూకాబోర్డు లన్నిటిలోన బై తాలూకాబోర్డులైనవి వీరీర్లుమున్ను, జనసంఖ్యయున్ను గలవను విషయము నిర్ణయవాదాంశము. ఇందు బెజవాడ, గన్నవరము, నందిగామతాలూకాలున్ను, తిరువూరు, జగ్గయ్యపేట, నూజివీడు డివిజనులున్ను ఇమిడియున్నవి. ఇట్టి పెద్దబోర్డును విడదీయవలయునని ప్రయత్నములు పెక్కు తీవరకే జరిగినవి కాని కారణాంతరములచే కొనసాగినవికావు. ఎట్లకేల కిద్దానిని మూడుబోర్డులుగా భావించు తీర్మానము సవరు తాలూకా బోర్డులోని పెక్కురు సభ్యులచేత నామోదంపబడినది. ఇప్పు డీసమస్య కృష్ణాజిల్లా బోర్డువారివద్ద నున్నది. కాని ప్రస్తుత మిబోర్డును విభజించుటలో లాభము లేదనియు, ఒక్క సంవత్సరమువరకు ప్రజాప్రాతినిధ్యము పోవుననియు, కొలదికాలములో బెజవాడ గన్నవరం వస్తూరా తాలూకాలు రాబోవు క్రొత్త రెవిన్యూడివిజనుల సేర్పాటుచేయుటలో నీవరకున్న కొన్ని గ్రామములను సరిహద్దు తాలూకాలకు గరిసి, మరికొన్ని యితర గ్రామములను వాటినుంచి తీసికొనుటలు జరుగవనియు, అట్టి యెడల మరల క్రొత్తబోర్డుల సేర్పాటుచేయుతరీ ప్రజాప్రాతినిధ్యము మరొకతూరి పోవుననియు, కొంద రభిప్రాయపడు చున్నారు. కాని, యిద్దానిని నేనంగీకరింపవలసిన మనవి చేయుచున్నాను.

ఇప్పుడున్న స్థితిలో, ప్రాథమికవిద్యను వ్యాపింపజేయు సేర్పాటులు జరుగుచున్నపుడు, ఆరోగ్యవిషయముల నత్యంత జాగరూకతతో పరిశీలింప సమయ మేతెంచినపుడు, పోరం బోకలు, పుంతలు తనకు స్వాధీనము చేయబడినపుడు, బోర్డు పరిపాలన మెంతకష్టమో యూహింపవలయునేకాని వ్రాయుట కవ్వము. అందునను తమకాలమునంతయు నిట్టిసమస్యలకే గడపుటకు వీలులేక, మరొకవృత్తినిగూడ స్వీకరించిన యభ్యర్థులున్ను యుక్తుడు, వీటి కెట్టి ప్రాముఖ్యము కలుగగలదో యాలోచించు పుడు. ఇదియునుగాక మనదేశమున కృషికుడే జీవము. దేశస్థితి యాతనిమీద నాధారపడియున్నది. అట్టి రయి తెట్టి సీనస్థితి నున్నవాడో ప్రత్యక్షముగ జూచిన దెలియగలను. ఇతని నున్న తస్థితికి గొనివచ్చి, స్థానికస్వపరిపాలన మన నెట్టిదో, అం దెట్లు హక్కులు బాధ్యతలుగలవో యెరుకపరచు పని, ఈబోర్డుసభ్యులదియు, నభ్యర్థునిదియుగాదో?

సహసము నెక్కువగా పెంపొందించిన మనము నోరు మాతినవారమై మన కత్వాచార్యములను వారివైనను సమకూర్చుకొనజాలకున్నవారము. ఒక్కయదాహరణము! తాలూకాకు ముఖ్యప్రదేశముగ గన్నవరమున నీటియెద్దడి యెట్టిదో అచ్చటి ప్రజలేకాని యితరులు గుర్తించజాలరు. గ్రామమున కంత కొక్కటేచెరువు. అదైనను దుర్వాసనగలిగిననీటిని గలది. చుట్టును చెట్లు చేమలు గలిగి, నిలువనీటిని పోగొట్టుటకు దగు సదుపాయములు లేక యనారోగ్యకరముగ నుండెడి యట్టిచెరువును బాగుచేయించి, జనసామాన్యమునకు ముఖ్యముగ గావలసిన నీటిసౌకర్యము నొనగూర్చువిషయమై ఆలోచనలేనయిన జరుగుచున్నవా? అంతమారము పోనే! నే నిట్టివల నొకమాల వల్లెను జూడవలసిందైనది. పెనుత్రాచుల కాకరమై, అత్తున్న తమకు బెరిగిన ముండ్లసాదలచేత నావరింపబడి, నేలబారగ నున్న నూయి నొకదానిని గలిగి, ఎచ్చోట పరికించిన దుర్వాసనను వ్యాపింపజేయు రొచ్చుతోనన్న దీనినిగూర్చి యెచ్చలైనను విచారించుచున్నారా? ఇందలిప్రజల కేమైన బోర్డులో ప్రాతినిధ్య మున్నదని చెప్పవచ్చునా? ఇట్టి స్వల్పవిషయములైన బోర్డుయొక్క దృష్టాంతము నాకర్షింప గలిగినవా? వీరివిషయమై ఆయాశీర్గా సభ్యులే యూరకున్నపుడు, మరెవరు పూనుకొందురు? పాపము. వారి నవనేల! వారిశీర్గాల్ను పెద్ద పగుటచేతను, చేయవలసినపనులు పెక్కు లుండుటచేతను, ఇవ్యానివిషయమై సమగ్రముగ నాలోచించుటకు నాకాశము చిక్కుటలేదనిన నతిశయోక్తి కానేరదు. అట్టివరి నింత పెద్దబోర్డును మూడు చిన్నబోర్డులకింద విడదీసి, ఒక్క బోర్డును చిన్న చిన్న శీర్గాలను బెట్టింటి నేర్పించి, ఇట్టి యుపయోగములను బూనుకొనిన, తప్పక కృత్రిమ్యములు కాగలము.

ఇంకొక ప్రశ్నమునకు ప్రతిమాయవలసియున్నది. ఇప్పు డొక పర్యాయమును, రెవిన్యూశాఖవారి తాలూకాలనే క్రొత్తగా భాగించినప్పుడు మరొక పర్యాయమును, ప్రజాప్రాతినిధ్యమును గోల్పోవనియున్నదను విషయము సత్యమునలే మాత్రము దూరముగాదు. కాని, యందువిషయమై యొకటి చెప్పవలసియున్నది. ఎప్పుడైనను, మొదటిసారి బోర్డునకు

నామినేషనుమీద బోవు సభ్యులు, తమ యావగృహిని విని యోగించి, జనుల కష్టసుఖములను తమకువిగానే భావించి, అత్తుత్సాహముతో బనిచేయుదు, సంవత్సరాంతమున జరిగెడి యెన్నికలలోన బాల్గొని, తమ శీర్గాలలోని జనుల సానుభూతిమీద నాధారపడియుండు జయలక్ష్మిని జేకొన నుగ్విభులూరుచుందురు. అట్టియెడ జనులకు ప్రాతినిధ్యము లేకపోవుట వలననష్ట మేమాత్రము కలుగబోదు. మొదటిసంవత్సరమంతయు నట్టిసభ్యులగు బరిష్కాసవయము. అం దు తీర్థులగుటకుగాని, కాకపోవుటకుగాని, వారు కేయంపనులే కారణములగును. ఇది యునుగాక నిట్టి సభ్యులు తమకర్తవ్యమును నిర్వహించుకొన లేని, అభవము, జనులకయినను గొప్పపాతము నొకదానిని గఱవినవారగుదురు. జనులకు, వారియం దీను జనియించుటయే కాక, ముం దట్టివారవరికిని దుర్వినియోగముజేయుట కట్టియధికారము లభింపకుండనుండు జాగ్రత్త కలుగగలదు. కనుక నెన్ని విధముల యోచించినను, బెజవాడ బోర్డును త్వరలో విభజించి, జనుల కందువలన గలుగులాభముల నందజేయుటే యత్యుత్తమ మని విన్నవించుచున్నాను.

పి. యస్. నారాయణరావు.

కృష్ణాబోర్డు డెల్టా

కాలువచివరలు

ఆగష్టుమాసము గతించుచున్నది. ఆకాశము మేఘావృతముగ నున్నది. పంటకాలువలు సమృద్ధిగ ప్రవహించుచున్నవి. మురుగుకాలువ లంబరవీధిని నడచుచున్నవి. కాలువమొగనున్న వారు ములకవచ్చు నని భయపడుచున్నారు. ప్రతికాలువచివర వారును, వ్యవసాయమునకు తరచిపెప్పిపోయిందని అభ్యంతరించుచున్నారు. ప్రతిపంటకాలువయును, గండ్లు పడిపోవుచున్నవి. కాలువచివరనువారికిని, మొగనున్నవానికిని, ఒకే డ్యూటీ లెక్కను తూములచెట్టుటవలన నీరు కాలువలోనున్నను ఆ అరుంధతీ నక్షత్రములవంటి, బుర్రతూములనుండి కచ్చు నీరు చాచాకాంతి నొనర్చజాలదు. మెరుపుతీగలవంటి కాలువ చినరలు హెచ్చునీటిని భరింపజాలవు. చెలియలికట్టలవంటి కాలువ కట్టలు, గ్రహణపు మొలికలవలెనున్న పల్లములను తేగబడకుండ జేయజాలవు. ఈకాలువచివరల చివరవరకే రైతు ప్రతినిధులు, రైతులకు, ప్రతినిధులనువారు యీసమయమున జూడవలెను. కెవకబోర్డువారు పడచలన మొనర్చి, తనిఖీచిత్తి గించవలెను. పెద్దయాశీస్రు, బంగాళాము, పడవలునుదిగి, యీధూముల జూడవలెను. కాలువమొగనున్న నవనవోద్భుతమగు, కోమలములగు పైరులను మేనుకాము గుండరములగు పైరుల జూచిన ప్రయోజనములేదు. కృష్ణానది ప్రవాహము పెద్దకాలువలనుండి సంపూర్ణోదకము - చిన్న పంటకాలువల మొగనున్న నీరు - అన్ని పెద్దచిన్న కాలువల చివరనుండి దాన ధాకోదకములను జ్ఞప్తికిదెచ్చు. పుద్ధరిణులతో కొలవగిన నీరు - మురుగకాలువలలో ప్రత్యక్షముగ మహానదులను జూడవలెను. ప్రశ్నించవలెను. తీర్మానముల బెట్టవలెను. ఉపసంఘముల నేర్పగుపవలెను. కాలువచివరనున్న రైతు దొర్బాగ్యుల దరిద్రము దీర్చవలెను. లేకున్న నాకు ప్రతినిధు లేనేరరను కొనెదము. అంధకారముననే మాజీవితమును గడపెదము.

(ఒకానొక కాలువచివరరైతు).

ఒకమనవి జివాబు

ఈ సం॥ జూలై 30 తేది ఆంధ్రపత్రికలోని మనవిని చదివి సంతోషించితిని. మీ కట్టి కర్మాభిలాష కలుగటకు అచ్చటి యగ్రజాతి సోదరులయొక్క సంతత సంస్కర పోత్సాహములే కారణములు కావచ్చును. శ్రీ గణపతిశాస్త్రిగారు విముక్త సంకరులుగా పరిగణింపలేదు. కుష్టవయిన యొక తెగవారినిగా నిర్ణయించినారు. మీమాత్మలు వినిర్మలములు. వాటిలో మాయ, అనూయ, అసత్యము, క్షోదము, దంభము, స్వాగృహరత్నము మున్నగు దుర్గుణములు లేవు. మీరు పరమయశస్కుడయ్యెనునను ఆశ్చర్యపడి నీచస్వభావులుకాదు. శీర్గాలగూడ దుగాచారబంధాచారములు కానరావు. అట్టి మింగుళ్ళులకు వినితాత్తిరమా విశిష్టాచరణ రూపనిమిత్తముల నేనందన ప్రాయశ్చిత్యముగూడ సంస్కారములున్నా అనవసరములు. వాస్తవముగా సంస్కార భిలాషే మీకున్నయెడల క్రొత్తిగా ఎవ్వరైనను విధులను పుత్రికలలో ప్రతిపం లన యనవరము లేదు. ౧౧ జూలీదా మహారాజావారు ఇదివరకే ఆ విధులను ఆధరిణలో

పెట్టియున్నారు. శ్రీ స్వామి శ్రీధానందులును హిందూ మహాజనసభవారును ఏలూరు మొదలగు పురములలోని కొందరు మహాపురుషులును మీ సంఘసంస్కారమునకై సర్వస్వమును ధాగవోసి సామంతులగున్నారు. ఈ కార్యము తనకు పునర్జన్మ కలిగినచో మీ కుటీరములలోనే జన్మించుటకు వాంఛిస్తూ ఉన్నాడు. మీ భాగ్యమే భాగ్యము. మిమ్ము సన్నంపగలకే నాకులదాటి ఏకమండలనివాస స్నేహము నేర్చుమీరట్లు కోరియుండుదు. దేశకాల పరిస్థితులనుపట్టి నాశక్తి కొలది సంఘసేవచేయుటకు సర్వదా యత్నింపించుచున్నాను.

పర్రాకిమిడి } వాసా సూర్యనారాయణశాస్త్రి.
5.8.1924 }

తూర్పుకృష్ణాజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము-బ.దరు

గౌ.అర. సం|| జూలై నెల తాలూకా "జనరల్ కామెంట్స్" ఆదాయశ్చయ పట్టిక.

జమలు	
ఈమాసారంభముకు చిరానిలవ	33-3-0
అమ్మభిర్బులకాతా	0-0-0
బుద్ధుశాఖ కాతా	0-0-0
జిల్లా కాంగ్రెసుసంఘముల చందాలు	3-0-0
ప్రతిష్ఠితుల కాతా	3-0-0
గ్రామకాంగ్రెసుసంఘముల నాల్గవంతచందాలు	0-0-0
రక్షితుల ప్రకటనలు అమ్మకము	0-0-0
కరుణకాతా	0-0-0
లింగస్వరూపిణి	0-0-0
కృష్ణాజిల్లా కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంకు కాతా	0-0-0
రాబటులకాతా	0-0-0
సర్వజనదర్శనముల కాతా	0-0-0
శ్రీకాతా	0-0-0
దేశాధికారములకాతా	0-0-0
అడవికాతా	0-0-0
గాంధీభూమినిధి కాతా	0-0-0
అనామకు కాతా	0-0-0
మోటారుభిర్బులకాతా	0-0-0
దూదికాతా	0-0-0
నూలుకాతా	0-0-0
బాణీలకాతా	0-0-0
ఏకలకాతా	0-0-0
డిపోకాఖిలభముకాతా	0-0-0

ఖర్చులు	
బుద్ధుశాఖ కాతా	0-0-0
సామర్యకాతా	0-0-0
అమ్మభిర్బులకాతా	0-0-0
ఆఫీసుసంస్థల వేతనములు	0-0-0
దూదకులకాతా	0-0-0
జిల్లా కాంగ్రెసుసంఘసభ్యులకాతా	0-0-0
బందరు రాబటులభిర్బులకాతా	0-0-0
ప్రతిష్ఠితులకాతా	0-0-0
తపాలా-అందు తంతికాతా	0-0-0
విరాళములకాతా	0-0-0
కరుణకాతా	0-0-0
కృష్ణాజిల్లా కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంకుకాతా	0-0-0
ప్రచారప్రభిర్బులకాతా	0-0-0
రాబటులకాతా	0-0-0
దేశాధికారములకాతా	0-0-0
అడవికాతా	0-0-0
అనామకు కాతా	0-0-0
మోటారుభిర్బుల కాతా	0-0-0
సామర్యల కాతా	0-0-0
దూది కాతా	0-0-0
నూలు కాతా	0-0-0
బాణీల కాతా	0-0-0
యేనుల కాతా	0-0-0
డిపోకాఖిల భము కాతా	0-0-0
ఈ మాసాంతమునకు చిరానిలవ	0-0-0

(సం) భైరవభట్ల వెంకటసుబ్బారావు, ప్రధానకార్యదర్శి, తూ. కృ. జిల్లా కాంగ్రెసు ఆఫీసు, మచిలీపట్నము.

ఆంధ్రప్రదేశ్ బ్యాంకు లిమిటెడ్

ఆంధ్రప్రదేశ్ బ్యాంకు లిమిటెడ్ ఆవిర్భవము. వెంకటరావుగారు పంపిన జిల్లాబడ్డరుతోడపాటులు ఇంతవరకు ఈ ఆఫీసుకు 8 రోజులు. అందులో పడమర గోదావరిపార్శ్వ అగ్గయ్యలైన నాశక్తిరారావుపంతులుగారివద్దనున్నది. ఈ కార్యస్థానములోని నివేదికములోని ముఖ్యసారాంశముల నీ క్రింద వివరించినాము. వీరు నాగలాపురం, చీమవారులపల్లి కూడ దర్శించియున్నారు. ఆ నివేదికముల వివరములు దరిమిలా తెలిపెదము.

(1) గోదావరిజిల్లా బడ్డరుబోర్డుకిచ్చిన రూ 6000 లలో షేరు ధనము రూ 600 లు ఆఫీసు ఖర్చుల క్రింద నిలవడంకు తున్న రూ 700 లు పోను తక్కిన రూ 4700 లు వ్యక్తులకు సంఘములకు అప్పిచ్చి బడ్డరు అభివృద్ధికి తోడ్పడుచున్నారు.

(2) పశ్చిమకృష్ణాజిల్లా బడ్డరుబోర్డువారు తీసికొన్న రూ 3500 లలో షేరుధనము పోను తక్కినద్రవ్యమును బడ్డరు డిపోవీడ వినియోగపరచిరి. ఏప్రిలు ఆఖరువరకు రూ 2000 లు విలువగల సుడ్డును విక్రయించిరి. స్వంతముగా నూలు వడికించుటకు బట్టలు నేయించుటకు ఏర్పాట్లుచేసినారు.

(3) గుంటూరుజిల్లా బడ్డరుబోర్డువారు ఋణము పుచ్చుకొన్న షేరుధనము పోను మిగతా మొత్తమును, ఇదివరకు జిల్లా కాంగ్రెసుసంఘముల బడ్డరు వ్యాపకమునకు ఉన్న సొమ్మును బడ్డరు షేర్సుకును హాకింగుకును వినియోగపరచుచున్నారు.

(4) కల్లూరు: వీరు తీసికొన్న రూ 6000 లు ఋణము లోనుండి షేరుధనము రూ 500 లు పోను తక్కిన ద్రవ్యము లోనుండి రూ 2800 లు అప్పుబిచ్చిరి. రూ 2000 లకు దూది కొనిరి. రూ 1000 లు కోశాధికారివద్ద నిలువయించిరి. మరి రూ 200 లు నిలువ ఉండవలెను. వారు తెచ్చిన పూణాము చాల కాలమువరకు వినియోగపడలేదని కనబడుచున్నది.

చిత్తూరు: ఈ జిల్లాకు ఇచ్చిన రూ 4000 లలో వాటా ధనముపోను రూ 1100 లు వ్యక్తులకు అప్పిచ్చిరి. బడ్డరు షేర్సువారు రూ 2500 లు పెట్టుబడి పెట్టినారు. బడ్డరు బోర్డువారు నూలువడికు బట్టలునేయించు ఏర్పాట్లు కూడకొద్దిగా చేయించినారు. నూలువడికు కూలి వీశెకు రూపాయి మొదలు రూ 1.40 లు వరకు యిచ్చుచున్నారు అట్లా వడికు నూలు 15 మొదలు 25 నెంబరువరకు ఉండునట్లు. తిరుపతిలో నెలకు రూ 1000 లు చొప్పున సుడ్డు అమ్ముకు పోవుచున్నది. బడ్డరు షేర్సువారు పెట్టిన రూ 2500 లలో 1900 లు కో ఆపరేటివ్ నేపింగ్ బ్యాంకులో నిలువయున్నట్లున్నది. రూ 600 లు మాత్రమే బడ్డరువారు నిలువయున్నట్లున్నది తెలియుచున్నది. తిరుపతి బడ్డరు షేర్సువారు 30.6.24 తేదీ వరకు రూ 184.12.8 లు లాభము గడించిరి. కో ఆపరేటివ్ బ్యాంకులో నిలువయున్న రూ 1900 లలో రూ 1000 లు దరిమిలా అప్పు బిచ్చిరి. మొత్తము ఈబోర్డువారు రూ 5800 లు విలువగల బడ్డరు నమ్మిరి. జడపత్తి అమితముగా పండును. పత్తి మణుగుధర రూ 2-0-0 లు.

కడప: వీరికి ఇచ్చిన ఋణము 2800 లలో షేరుధనము పోను తక్కినమొత్తముతో బడ్డరుపావున్న కొద్దిగా వడికునూ లు ఏర్పాట్లుచేసినారు. మొత్తము 2000 గజముల సుడ్డు అమ్మునారు. నూలువడికుకు రేటు చిత్తూరుమాదిరిగానే చవుకగానే యున్నది.

గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రి, కార్యదర్శి.

మూల శంక కుతైలము

మూలశంకవలన ఆసనము దగ్గర చర్మము లావువారి క్రమముగ చిన్నచిన్న మొలలు ఏర్పడును. ఇది వైత్యకోశపు మందతవలన (Tordid liver,) గలుగును. అతికాక, బడలిక, విశేష కాలము ఒకచోట కూర్చుండుట, మలావరోధమువలన బహిర్దేశమునకు పోయినపుడును ఇతరవయములందును రక్తముపడును దీనివలన బాదపడువారు కారము, ఆవ మొదలగు పదార్థములను తగ్గించి తినుటయు, విశేష సాధకములగు కూరగాయల తినుటయు యుక్తము. ఈ కైలమును మొలలవైరాచిన బాధ వెంటనేపోయి రక్తముపడుట మానును. జాలూలీ మాత్రవలన గుభిచిరచన మగును. ఈ రెండు మందులను విడువక కొంతకాలము వాడిన మూలశంక రోగము తగ్గవలదు. అమ్మతాంజనము డిపో మదరాసు - బొంబాయి.

చెన్నపురి బజారుధరలు

ఆగస్టునెల 8-వ తేది శుక్రవారము

(1) ధాన్యములు	
బియ్యము రూ 1-4 రు 85-0-0	మొదలు 45-0-0 కంట
బియ్యము బస్తాలు	మొదలు వరకు
కునుమ రెనాలి ,, రు 48 గలది	రు 18-0-0 14-0-0
రెనాలి ,, డిటా ,,	16-8-0 17-0-0
డిటీని ,, డిటా 45 గలది ,,	16-8-0 17-0-0
రాగులు రూ. 164 బస్తా 1-8 ,,	8-12-0 9-0-0
నవ్వులు ,,	24-0-0 26-0-0

(2) వస్త్ర ధాన్యములు	
కందులు బస్తా 1-8 రు 205	రు 11-0-0 రు 12-0-0
నెగలు ,, డిటా ,,	10-12-0 11-8-0
నెగలు ,, డిటా ,,	10-12-0 11-4-0
మినుములు ,, డిటా ,,	13-0-0 14-0-0
ఉలము రు 164 ,,	9-4-0 10-4-0

(3) నూనె వస్తువులు	
నవ్వులు నూనె రూ 1-8	రు 160-0-0 170-0-0
రెయ్యి ను 1-8	రు 14-0-0 26-0-0
కొండాపురం శేరునెగవస్త్రరూ 1-8	రు 60-0-0 62-0-0
యితర ప్రదేశము ,,	రు 55-0-0 58-0-0
శేరునెగనూనె గానుగ రూ 1-8	రు 142 మి.కా.నూనె 185
ఆముదము నూనె రూ 1-8	రు 180-0-0

(4) చిల్లర వస్తువులు	
చాయపసుపు రూ 1-8	రు 205-0-0 210-0-0
కూరపసుపు ,,	రు 140-0-0 160-0-0
మిరపకాయలు(గుంటూరు)రూ 1-8	రు 105-0-0 126-0-0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-8	రు 45, 50
కాశానీ పాయకట్టు ,,	రు 60, 70
రెలము రూ 1-8	రు 85-0-0 50-0-0
సింకపండు రూ 1-8	రు 80-0-0 49-0-0

(5) ఇనుము	
కట్టలు రఖం రూ 1-8	రు 88-0-0 86-0-0
చదరం ,,	రు 82-0-0 84-0-0
రవుండు ,,	రు 84-0-0 86-0-0

(6) లోహములు	
కెండి 100 కులంకు	రు 78-0-0 81 8 0
బంగారము, కులము 1-8	రు 24 8-0 25-0 0
నకరను 1-8	15.10.8
ఇత్తడి రూ 1-8	రు 280-0-0 285-0-0
రాగి డిటా	రు 820-0-0 885-0-0
అస్కా చక్కెర రు 1-8	రు 40 0-0 40-8-0

(7) రంగులు అలిజైరు	
అత్తకన్నుడు 20 డిగ్రీలు	రు 78-0-0
కొట్టి కన్నుడు డిటా	రు
సింహం డిటా	రు
గురం డిటా	రు

(8) దూది	
బొండా శెట్టు బారసు 1-8	రు 295-0-0 300-0-0

(9) నూలు	
కోయంబుత్తూరు నెం 10 1/2 పెట్టె 1-8	రు 9.18-0
మధుర నెం 12 1/2 పెట్టె 1-8	రు 8.8-0
పుష్కూరు యేనుగ నెం 8 1/2 పెట్టె 1-8	రు 8.12-0
అనామదాబాదు నెం 12 1/2 పెట్టె 1-8	రు 9.8-0
డిటా నెం 14 డిటా	రు 10-2-0
హాలాపూరు నెం 20	రు 12-3-0

మోహి నీతైలము

5 తు|| నూనెగల సీసా 1-కి రూ. 0-12-0
శ్రీపురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.
ఇదిమనోహరకృష్ణము శేయు విద్యాబట్టు, పీడియ్య, ఉద్యోగములు మొదలగువారికి సుఖనిద్ర, విశ్రాంతినిచ్చును. సుందరుల మోహలావణ్యములకు ప్రాపగు కురులును మనోహరముగ బెంచి కాపాడును. ఈతైలమునందుకల రమణీయమగు సువాసన చెప్పు నలవికాదు. తలకు రాచి దువ్వకొనిన ఇరుగు పొరుగు వారలకుకూడ పరిమళము వ్యాపించును తలలోచుండును పుట్టు నివ్వదు. దీనియందు మనోహరమగు సువాసన ద్రవ్యములను చేర్చి తయారుచేయించి నేలకొలది సీసాల విక్రయించి మెప్పుబడసేయున్నాము. నేడేలడికసాపరీలించిన నిజము తెలియగలదు
అమ్మతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

అమృతాంజనము

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంబుశెట్టివీధి మదరాసు.

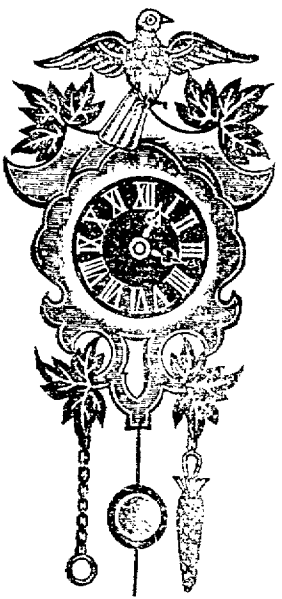
ఒక నెల వరకు!!

ఆంధ్రపత్రిక చందాదారులకు మాత్రమే

జిక్ - జోకల్ - గడియారము

బాగుచేయకును, రూ. 2 బాగుచేయకును.

ఇది నూతనముగా రప్పించబడినది. గడియారములకెల్ల.

ప్రఖ్యాతి జెందిన ఈ జిక్-జోకల్-గడియారము జెక్కెని దేశము నుంచి స్వంతమునకు తయారుచేయబడినది. ఇది చూచుటకు అందముగాను, రేడియోలాటి డయలుతోను ఎల్లకాలమునకు నెత్తెను గడియారమునకు సాటిగాను పనిచేయు ఈ గడియారమునే కొనండి. వారికి వారే రిపేరుచేసికొనవచ్చును. త్వరపడును. కొద్దిలో జాలు మాత్రమే. ఒకపర్యాయము రప్పించిన తెలుసును. ధర ఒకటికి రు 2.0-0 ఏకకాలమున ఒకడజ్జగడియారములను కొనువారికి 1 గడియారము ఇనాముగా ఇవ్వబడును.

అమెరికా బోల్టగోల్డ్ రిఫ్టవాచ్ 8 సంవత్సరములు పూచీ ఇవ్వబడును. ధర 1-కి రు 6.0-0

మానేజరు,
తపాలపెట్టె 265 మదరాసు.

The Zandu Pharmaceutical works Ltd, Bombay

జాండూపేషధశాల లిమిటెడ్

బొంబాయి 38

జాండూవారి చవనపాశ

జలుబు, దగ్గు, ఉబ్బసము మొదలయిన యెదురుదొంగమును సంబంధించిన సమస్త రోగములకును దివ్యవైద్యపథమే గాక శరీరమునందలి నెత్తుగును శుభ్రపరచి చెడిపోయిన బిర్లకోశమును బాగుచేసి భావశక్తిని వృద్ధిపరచుటయం దద్వితము మైనది

ఎల్లప్పుడు జలుబు, దగ్గు, జ్వరము మొదలయినవాచేసి సీసింబుకుదు బక్కచిక్కిన శిశువులకు అత్యుత్తమము. ధర 1-కి రు. 14-11-23 న బల్లొందుండి తెచ్చుకోవలెను. బి.వి. బి.యల్ గా రిట్లు వ్రాయుచున్నారు. "మా చక్కన ప్రాశవలన వాకధిక మైనగుణము కన్పించితి నది. దళుచేసి రైత్య పార్శలుద్వారా మరి రెండుసీసాలను పంపుడు."

వెల 1 పాను రు 2-8-0. 1/2 పాను రు 1-7-0. బి.వి. ప్యాకింగు ఖర్చులు ప్రత్యేకము. కొరువారికి ప్రమాద్యాటలగు రుచిచేయుగా పంపబడును.

ఎల్లరును నేనింప తగినది. ఒక్కసారి వాడిచూచిన గుణము తెలియగలదు.

దామోదర్ అందుకంపెనీ,

42, వైనాబాదూరోడ్డు, మద్రాసు.

నాణ్యమైన బనీనులు

ఈ దిగువ సుదహరించిన మిల్లులో తయారగుచున్న బనీనులు, హిందూదేశపుమిల్లు ను బలహీనున్నా, ఖద్దరు నూలులో నున్నా, హిందువుల పరిశ్రమచేతనున్నా, సకలమైనపట్టు, నున్నె, ప్రత్తి, నగైరాధారముతోనూ తయారుచేయబడి, బహుసరసమైనధరలకు. భాగ్యవంతులకు, బీదపాదలకు, పీలుగా యుంచేలాగుననూ, విదేశపు ధరలకంటె పిలైనంత చాకగా యేర్పాటు చేసి విక్రయించుచున్నాము.

వర్తకులకు (హోలుకేలు) మొత్తపు బేరమునకు, కంట్రాక్టులకు చాలా వ్యాపారపిట్ల కల్లుకేసినాము గనుక ధరలు తెలియగోలవారు యీక్రింది విలాసమునకు వ్రాసినయెడల చార్జీ లేకుండా ఖరీదులపట్టి పంపెదము. కాంపిలు బనీనులు ప్యాకెట్టు ౧ కి ఖరీదు, రు 6.0-0

మానేజరు:— ఆంధ్రహోజీరీమిల్సు,
(1458) బెజవాడ, నగరీంబండిగా.

THE BOOKS READY FOR SALE.

1. BHAGVAD-GITA Translation of with Rs.as. Notes and annotations by the late Tukaram Tatya ... 0 12
 2. LECTURES STUDY ON BHAGVAD GITA being a help to students of its Philosophy by T. Subba Rao B. A. B. L. 0 10
 3. A COLLECTION OF ESOTERIC WRITINGS of T. Subba Rao, B. A. B. L. ... 2 0
 4. THE YOGASARA-SANGRAH OR THE PHILOSOPHY OF YOGA SHASTRA with English Translation by Ganganatha Jha M. A. ... 1 4
 5. THE UTTARA-GITA being the initiation of Arjoon by Shri Krishna into Yoga and Dnyana ... 0 4
 6. THE PHILOSOPHY OF THE BRAHMANICAL SANDHYA VANDANA ... 0 12
 7. THE HIGHER LIFE, or Rules of Raja-Yoga, by Bhagvan Budha ... 0 2
 8. LETTERS TO AN INDIAN RAJA by a Indian Recluse... 1 0
- RAJARAM TUKKARAM.**
1490 29 Hummum Street, Fort Bombay.

మకర ధ్వజరసాయనం

దీనిని నేనించినచో మాత్రముతోకలసి సాయ్యుడి శుక్లమును నిలుపును. సలుచబడిన వీర్యమును గట్టిపరచును. రతిలో అతి శీఘ్రరేతస్థలనవుటను మానువును. రక్తమును శుభ్రపరచి దేహపుష్టి, వీర్యవృద్ధి, కాంతి, బలము, మిక్కిలి రతిదార్ద్ర్యము, ఇంద్రియపుష్టి, మెదడునకు బలముకలుగును. వెల రు 8-7-0 తపాలాఖర్చులు ఉచితము. కేవలము ఉచితం.

పి. ఆర్. మెడికల్ హాల్
రామచంద్రవరం (గోదావరిజిల్లా)

రోమహరి డబ్బా 1-కి రు. 0-8-0

ఈ భస్మమును నీటిలో కలిపి పట్టించిన రోమములుమాకునిమిశ్రములలో మొదలంట రాలిపోవును. దీనివలన చర్మమునలు పెక్కుదూ, మంటయుండదు. రోమములు రాలిపోవును. అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు బొంబాయి

అమృతాంజన డిపోవారి

మనసిక్తాపథల జాబితా.

4 బ్లీ 1-కి కుష్టుకు తెలము రు. 0-8-0

ఈ తెలము: పొడలు, బొల్లి, తెలుపు, నలుపు, కుష్టులకు రాయుటకు ఉపయోగించును.

కస్తూరి మాత్రలు

50 కస్తూరిల డబ్బీ 1-కి రు. 0-10 0

ఇవి స్వచ్ఛమగు నేపాళదేశపు కస్తూరి, మంచిగోలనము, ఆదిపచ్చికాన, పావుదాన, మంచిమంచుపువ్వు మొదలగువాటితో తయారుచేయబడినవి. ఇవి కైక్యము, శైత్యభారము, శైత్యజ్వరము చల్లబర్చును, సన్నిపాతము, అజీర్ణము, మాద్యము మొదలగు వాటికి ఉపయోగపడును, చంటిపిల్లల అజీర్ణము వైద్యులను వెంటనే మానువును. ప్రతివారును సామాన్యముగ వాడతగినవి. ప్రతిగృహమున నుండతగినవి. ముఖ్యముగ పిల్లలుగల గృహమునం దుండతగినవి.

వాయువు నొప్పులకు మందు

సీసా 1-కి రు. 1-0-0 వి.సి. 1-5-0

అకస్మాత్తుగా గాలిలో గాని, తినుపదార్థములలో గాని మాయువులగు, 1. జ్వరమువచ్చుట, 2. కీళ్లందులలో నొప్పులు, 3 కీళ్ల బిగిడియుట, 4 సంచలయము ఉబ్బుట, 5. లేచుటకు కదలుటకు పీలులేనటుల సర్వాంగములు బిగిడియుట మొదలగునవి. ఈ మందును కొన్ని పూటలు త్రాగినతోడనే సంచి యందు పొట్టు నొప్పులు పోయి శరీరము యధాస్థితికి వచ్చును. బాధగల స్థలముల వేడినీటితో గాని, ఇటుకపొడుముతో గాని గాని అమృతాంజనము రాయవలెను.

కస్తూరి

వెల తులము 1-కి రు. 40-0-0 లు.

ఇది ప్రశస్తమైన నేపాళదేశపు కస్తూరి. ఇది కొంతమైన నను కలితీలేక పూట: గలిగి యుండును. వాతమును హరించి దేహమునకు వేడియు పుష్టియు జేయుటకు కస్తూరి విలువగల పదార్థము. జ్వరములకు, బాలెంతరోగములకు, సన్నిపాతములకు మిగుల సుపయోగించును. వైద్యులును కుటుంబీకులును స్వచ్ఛమగు దీనిని తెప్పించి వాడిన వెలయందును, గుణమునందును లాభము పొందగలరు.

పచ్చకర్పూము మొదటికొరకు. రు. 1-కి రు. 2-8-0 లు.

పచ్చకర్పూరము:— రెండవరకం వెల తు. 1-కి రు. 1-0-0 లు.

తుంకురుపువ్వు:— వెల తు. 1-కి రు. 4-8-0 లు.

రంగువేసిన గడ్డికాక నిజమగు రుయమపువ్వు. 1 కి తులముకన్న తక్కువ పంపబడును.

మొమ్మము మంచిది. రు. 1-కి రు. 5-0-0 లు.

సలాజిత్తు మంచిది. రు. 1-కి రు. 5-0-0 లు.

ఆదిపచ్చికాన లేక జాన్ను రు. 1-కి రు. 8-8-0 లు.

జాన్ను మొత్తముగా కొనువారికి చవుకగా పంపబడును.

వేలకు మందు

వెల సీసా 1-కి రు. 0-4-0

ఈనూనెను తలకురాచిన పేలు ఈపి నశించును. చర్మమునకు వెల్లడుకలకు పోని యెండక వెల్లడుకలు పెరుగును.

అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి